



Qurucusu:  
Adil Minbaşyev

*İctimai-siyasi, hüquq qəzeti*

Qəzet 1990-ci ilin  
iyulundan çıxır

№ 36 (6079) 20 sentyabr 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

## Prezident Qarabağda açılışlar etdi



Bax:səh-2

Türkiyə dünyasının ən böyük  
PUA təchizatçısı oldu



Türkiyə son illərdəki uğurlu performansı ilə dünyasının ən böyük PUA-SPUA (Pilotsuz Uçuş Aparatı-Silahlı Pilotsuz Uçuş Aparatı) təchizatçısı oldu.

ABŞ mərkəzi Yeni Amerika Tehlükəsizlik Mərkəzi (CNAS) hərbi SPUA-PUA-ların global

bazarını araşdırın bir hesabat yayılmışdır. Moli Kempil (Molly Campbell) tərəfindən hazırlanmış hesabatda bildirilir ki, Çin, Türkiye və İranın aşağı maliyyəti hərbi dronlar inkişaf etdirməsindən sonra İsrail və ABŞ-in dron bazardakı hakimiyəti sona çatıb. 2018-ci ildən bəri Çin, Türkiye və ABŞ ümumiyyətə 40 fərqli ölkəyə 69 silahlı hərbi PUA satışı həyata keçirib. Bu satışların 65 faizi Türkiye reallaşdırarkən, Çin 26 faiz, ABŞ isə yalnız 8 faiz satış edə bilib. 2022-ci ildə 6 yeni ölkə PUA-SPUA tədarük edib və onların hamısı Baykar tərəfindən istehsal edilən "Bayraktar TB2"lər olub.

Çinin hərbi dron satışı 2014-cü ildə zirvəyə çatlığı halda 2021-ci ile gəldikdə Türkiye Çini öterək dünyasının ən böyük təchizatçısına çevrilib.

Hesabata görə, Liviya, Dağılıq Qarabağda və Ukraynada döyüş meydanlarında əldə edilən performans və bu uğurların mətbuatda əks-səda olunması Türkiye hərbi dronlarını zirvəyə daşıyıb.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

### Tənhalıq simfoniyası

Bax:səh-8



Nazirlilik açıqladı:  
Gələn il manatın məzənnəsi...

2025-ci ildə də Azərbaycanda ABŞ dollarının məzənnəsinin 1,7 manat seviyyəsində qalması proqnozlaşdırılır.

Adalet.az bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəber verir.

Xatırladaq ki, ölkədə milli valyutanın məzənnəsi 2018-ci il martın 7-dən sabitdir.

"Irəvan və Bakı ilk dəfə dövlətlərarası  
səviyyədə sənəd imzalayıblar"

Ermənistanla Azərbaycan ilk dəfə dövlətlərarası səviyyədə sənəd imzalayıblar.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Ermənistanın baş nəziri Nikol Paşinyan Dünya Erməni Sammiti çərçivəsində panel müzakiresi zamanı deyib.

Baş nazirin sözlərinə görə bu, Ermənistanın real stratejiyasının müyyən nəticəsidir: "Bizim hamımız çoxlu emosiyalar yaşadıq, xüsusən də Tavuş marzının delimitasiyası nəticəsində.

Proseslə bağlı vaxtı olan və hələ də suali olan soydaşlarımızdan xahiş ederdim ki, Kirantsa getsinlər, Voskepara getsinlər, en böyük narahatlığı olan o kəndlərin sakinləri ilə kameralardan kənar ünsiyət qurşular".



Erdoğan: Türkiyəni qlobal  
gücə çevirmək üçün çalışırıq

Türkiyəni regional və qlobal  
gücə çevirmək üçün çalışırıq.

Adalet.az xəber verir ki, bunu  
Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib  
Erdoğanın Ankara çıxışı zamanı  
deyib.

O bildirib ki, Türkiye bunun  
fürsət bütün imkanlardan istifadə  
edir: "Üzümüzü Qərbə çevirmi-  
şik. Amma bu, o demək deyil ki,  
Şərqlə əlaqələrimizi inkişaf etdir-  
meyəcəyik".



Konstitusiya Məhkəməsi gələn həftəyədək  
seçkilərə yekun vuracaq



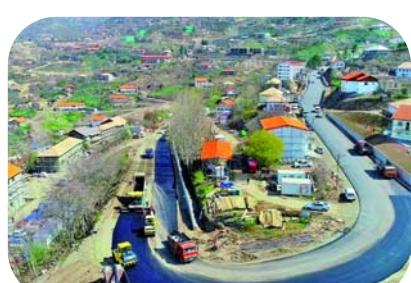
Sentyabrın 1-də Azərbaycanda növbədənke-  
nar parlament seçkilərini keçirilib. Budəfəki seçki-  
lərdə 125 deputat man-  
dati uğrunda 990 nami-  
zəd mübarizə apardı. İl-  
kin nəticələrə uyğun ola-  
raq dairələr üzrə lider na-  
mizədlər müəyyənləşib.

Adalet.az xəber verir ki,  
Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) sentyabrın 22-dək dairələr  
üzrə nəticələri təsdiqləməli və baxılmasi üçün Konstitusiya  
Məhkəməsinə göndərməlidir. Sentyabrın 16-də MSK seçkilərin  
yekunlarının və nəticələrinin təsdiq olunması üçün müvafiq sə-  
nədləri Konstitusiya Məhkəməsinə təqdim edib. Beləliklə,  
Konstitusiya Məhkəməsi seçkilərin nəticələrini 26 sentyabr tarixi-  
nədək təsdiqləməlidir. Bundan sonra yekun nəticələrə isə Kon-  
stitusiya Məhkəməsi nöqtə qoyacaq. Seçki Məcəlləsinə əsa-  
sən, Konstitusiya Məhkəməsi müvafiq sənədləri aldıdan son-  
ra 10 gün müddətində (yoxlama prosesi tələb etdiğə, həmin  
müddət artırılıb bilər) Milli Məclisənə seçkilərin yekunlarının və  
nəticələrinin yoxlanılaraq təsdiq edilməsi prosesini başa çatdır-  
malıdır.

Qeyd edək ki, yaxın günlərdə Konstitusiya Məhkəməsinin  
iclas keçirməsi gözlənilir. Bundan əlavə, seçkilərin yekunları  
bütövlükdə təsdiq edilmədikdə, Konstitusiya Məhkəməsi bu  
haqda qərar çıxarıb və bu Məcəllənin 145-ci maddəsinə uyğun  
olaraq yeni seçkilər təyin edilir.

Gələn il Qarabağ və Şərqi Zəngəzura  
4 milyard manat xərdənəcək

2025-ci ildə  
Azərbaycanda  
dövlət  
bödücəsi  
xərclərinin 4  
milyard  
manatı və ya  
xud 10,1 % -i işgal-  
dan azad olunmuş  
ərazilərin yenidən  
qurulması və bər-  
pası ilə bağlı xərc-  
lərin payına düşə-  
cək.



Adalet.az bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəber  
verir. Məlumatə görə, bu, 2024-cü ilin təsdiq olunmuş proq-  
nozu ilə müqayisədə 17,6 % azdır.

**GÜNLÜK LƏTİFƏSİ**

Deyir bostanı belləyirdim. Birdən gördüm ki, yerdə 50 qə-  
piklik metal pul var. Götürüb cibime qoydum. Təzədən belle-  
məyə davam edirəm. Görürəm yənə 50 qəpiklik pul. Beləcə  
düz on dəfə ard-arda.

- Bəlkə xəzinədir?

- Ə, yox ee, sən demə, şalvarımın cibi deşik imiş.

## Prezident Qarabağda açılışlar etdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və oğlu Heydər Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam rayonunun Evvazxanbəyli kəndinin təməlqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlətizin başçısına kəndde görüləcək işlər barədə məlumat verdi.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam rayonunun Kəngerli kəndində aparılan bərpa işləri ilə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında müxtəlif təyinatlı ayaqqabıların istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında Elektrik paylayıcı avadanlıqların, elektrik yuvalarının və beton yarımsənalarının istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında Avtomatlaşdırma və telemekanika sistemlərinin istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında Divar kağızları istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında Havalandırma, yanğınsöndürmə avadanlıqları və metal məmulatları istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam Sənaye Parkında Dam örtükleri istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam şəhərində İmaret Kompleksinin bərpədən sonra açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam şəhərində "Aghdam City Hotel" in açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam şəhərində "İmarət" stadionunun təməlini qoyub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam rayonunun Xidirli kəndində görülen bərpa işləri ilə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Ağdam-Əsgəran-Xocalı-Xankəndi avtomobil yolunda aparılan işlərlə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Xankəndi şəhərində "Bulud" hotelində aparılan təmir-bərpa işləri ilə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Xankəndi şəhərində Nizami Gəncəvi adına 4 nömrəli tam orta məktəbin təmirdən sonra açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Xankəndi Dövlət Dram Teatrının binasında görülecek işlərlə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Xankəndi şəhərində 1 nömrəli köpələr evi-uşaq bağçasının təmirdən sonra açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Xankəndi şəhərinin Zəfər meydanında Konqres Mərkəzinin tikintisi ilə tanış olub.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Şuşada Üzeyir Hacıbəylinin ev-muzeyinin bərpədən sonra açılışında iştirak edib.

\*\*\*

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 19-da Şuşada Bayraq Meydanının açılışında iştirak edib.

## Hikmət Hacıyev: "Ermənistanın sülhə bağlı təkliflərə 70 gün ərzində cavab verməsi suallar doğurur"



Ermənistan tərəfi əgər sülh müqaviləsinin ireli aparılmasında ciddidir. Sə ve bu məsələdə həqiqətən maraqlıdır, təkliflərə 70 gün ərzində cavab verilməsi özlüyündə müyyən suallar doğurur. Yəni, sülh müqaviləsinin əksər bəndləri üzrə tərəflər arasında müyyən razılıqlar vardır, amma hełə də aparılmalı olan işlər göz qarşısındadır. Bu, ilk növbədə, Ermənistanın Konstitusiyası ilə əlaqədar olan məsələlərdir.

Adalet.az xəber verir ki, bu sözləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü Hikmət Hacıyev jurnalistlərə müsbahəsində deyib.

"Prezident İlham Əliyev də dəfələrə vurğulayıb ki, Ermənistanın Konstitusiyasında və digər normativ hüquqi sə-

nedlərində Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına tam şəkildə son qoymulmalıdır. Ermənistanın Konstitusiyasına dəyişikliyi məsəlesi onun daxili işi sayılsada, orada Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının olması, təbii ki, Azərbaycanı na-

rahat edən bir məqamdır", - deyə Hikmət Hacıyev vurgulayıb.

Sülh müqavilələrinin hər hansı bir hökumətə deyil, xalqla imzalandığını diqqətə çatdırıran Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi əlavə edib: "Bizim də gözləntimiz ondan ibarətdir ki, sülh müqaviləsinə nail olunması üçün Ermənistan Konstitusiyasında edilməli olan dəyişikliklər referendum yolu ilə həyata keçirilməlidir. Erməni xalqı da nəhayət ki, öz mövqeyini bildirərək məlum Miatsum, yəni, Qarabağ Ermenistana birləşdirmək kimi utopik iddialarına, bütün ərazi iddialarına, irtica siyasetinə son qoymuluşunu və Azərbaycanla sülh şəraitində yaşamaq niyyətini konstitusion əsasda ifadə etməlidir və ümumxalq referendumunda öz mövqeyini bildirməlidir. Hesab edirik ki, bundan sonra proses ireliyə doğru daha sürətlə gəde bilər".

## Nazir ABŞ rəsmisini sülh sazişi üzrə aparılan proses barədə məlumatlandırdı



Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Coşua Hakim rəhbərlik etdiyi nümayəndə heytini qəbul edib.

Bu barədə Adalet.az-a Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Görüşdə Azərbaycan və ABŞ arasındakı ikitərəflili və çoxtərəflili əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirilib. İkitərəflili münasibətlərdə müsbət dinamikanın yaradılması, əməkdaşlıq perspektivlərinin müyyənləşdirilməsi istiqamətində səylərə baxmayaraq, bəzi ABŞ rəsmilərinin qərəzli fikirlərinin ikitərəflili münasibətlərə mənfi təsir etdiyi diqqətə çatdırılıb. Bu xüsusda, 16 sentyabr tarixində Ermənistanın ABŞ-dəki səfiriyində ABŞ Beynəlxalq İnkışaf Agentliyinin administrator müavini İzobel Koulmanın Azərbaycana qarşı açıqlamalarına istinad edilərək, bu kimmi çıxışların Azərbaycanın ərazi bütövülüyü və suverenliyinə hörmətsizlik olduğunu, ölkəmizin suveren əraziyində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qanunsuz mövcudluğuna son qoymuş antiterror tədbirləri ilə bağlı faktları təhrif etmək məqsədi daşıdığı vurğulanıb.

Görüş zamanı post-münaqişə dövründə bölgədəki vəziyyət, Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma və sülh sazişi üzrə aparılan proses barədə qarşı tərəfə məlumat verilib. Azərbaycanın Ermənistanla sülh prosesinin əsas elementlerinin təşəbbüskarı kimi bölgədə sülh və sabitliyin bərqrar edilməsində maraqlı tərəf olduğu xatırlanıb. Bölgədəyə mina tehdidləri qeyd edilib, bu istiqamətdə mümkün əməkdaşlıq nəzərdən keçirilib.

Sülh sazişi üzrə danışqlarda əhəmiyyətli irəliliyi baxmayaraq, yekun sülh sazişinin imzalanmasına ən ciddi maneənin başda Ermənistan Konstitusiyası olmaqla, bu ölkənin bir sıra hüquqi və siyasi sənədlərində Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının davam etməsi olduğunu vurğulanıb. Bundan əlavə, Ermənistanın hərbəldirilməsi siyasetinin bölgədə sülh və sabitliyə xidmət etmədiyi bildirilib.

Görüşdə, habelə qarşılıqlı maraqlı doğuran digər ikitərəflili və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

## İrəvanın Zəngəzur öhdəliyi var, 4 ildir yayınır



Azərbaycan daim bölgəde kommunikasiya xəttlərinin açılmasında maraqlı tərəf olub. Üçtərəflili bəyanat çerçivəsində uzun müddət bu prosesin irəliledilməsinə səy göstərilib. Ermənistan isə hənsi açıqlamalar verməsindən asılı olmayıaraq, öz üzərinə bu istiqamətdə müyyən öhdəliklər götürüb.

Adalet.az xəber verir ki, bu sözləri XİN-in Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə Report-a müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, üçtərəflili bəyanatın 9-cu bəndində Ermənistanın hənsi öhdəliklərinin olduğunu, neqliyyat eləqəsi üzrə nezarətin necə təşkil olunacağı açıq-aydın yazılıb: "Ancaq Azərbaycanın qərbi bölgələrini Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirən kommunikasiyaların açılması məsələsi ilə bağlı Ermənistan yazılı

təsbit olunmuş və imzalanmış öhdəliklərini son 4 ilə yaxın müddətdə yerine yetirməyib. Azərbaycan işgalan-

dan azad edilmiş ərazilərdə müvafiq infrastruktur, neqliyyat layihələrinin hayata keçirilməsində daim maraqlı olub, bu istiqamətdə işlər görüb və davam etdirir.

Ermənistan tərəfi isə son dörd ildə ancaq bu prosesə manəe törətməyə cəhd göstərib. Bunun mü-

qabilində isə Azərbaycan kommunikasiya layihələrinin açılması üçün alternativ variantların da hazırlanması üzərində çalışıb.

Elə bu fonda Azərbaycanın İran ərazisi vasitəsilə Naxçıvan Muxtar Respublikasına çıxış imkanı yaradacaq avtomobil və dəmir yolunun çekilməsi barədə əldə olunmuş razılılaşma və bu istiqamətdə aparılan işlər bir daha göstərir ki, Ermənistanın fərqli olaraq, Azərbaycan bölgədə neqliyyat dəhlizlərinin inkişafına müsbət töhfə verməkdədir.

Əger Ermənistan tərəfi heqiqətən de bölgədə kommunikasiyaların açılmasında maraqlıdırsa, üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yeriye yetirməlidir. Ermənistan tərəfi göstərdiyi qeyri-konstruktiv mövqe ilə növbəti dəfə özünü təcrid etməsi apardığını nümayiş etdirir.

## Sürűcülərə xəbərdarlıq

Baş Dövlət Yol Polisi idarəsi hava şəraiti ilə əlaqədar hərəkət iştirakçılara müraciət edib.

Müraciətin metnini təqdim edirik:

"Milli Hidrometeorologiya Xidmetinin verdiyi məlumatə esasən, sentyabrın 21-dək esasən bölgələrdə hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, yağış yağacağı, bəzi yerlərdə güclü külək əsəcəyi gözənlənilir. Baş Dövlət Yol Polisi idarəsi verilən xəbərdarlıqla əlaqədar avtomobil yollarında yaranma biləcək qəzaların qarşısının alınması üçün hərəkət iştirakçılara müraciət edərək yollarda diqqətli olmayı, neqliyyat vasitələrinin texniki sahılığını nəzərdə saxlamağı xahiş edir. Qoşqulu, tentli, uzun ölçüyü yük avtomobillərinin sahibləri və sürücüləri küləkli hava şəraitində hərəkətin çətin və təhlükəli olduğunu unutmamalı, daşıqları yüksək qablaşdırılmasına diqqət yetirməlidirlər".



# **Əli Nağıyev: "İlham Əliyev beynəlxalq tədbirlərin respublikamızda təşkil olunmasına siyasi dəstək verir"**

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) təşkilatlığı ilə 50-ya yaxın ölkənin xüsusi xidmət orqanlarının nümayəndələrinin iştirak etdiyi "Qlobal nəqliyyat şəbəkələrinin təhlükəsizliyinə yönələn müasir çağırışlar" mövzusunda II Bakı Təhlükəsizlik Forumu keçirilib.

Adalet.az xəber verir ki, önce tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin forumun iştirakçılarına müraciəti səsləndirilmiş, konfransın mövzusunu əhatə edən videomaterial teqdim olunub.

Tədbirdə çıxış edən DTX-nin rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev qonaqları salamlaşdırıqdan sonra öten ilin may ayında keçirilmiş və bu il yenidən təşkil olunan Bakı Təhlükəsizlik Forumunun tərəfdar qurumalar arasında məlumat mübadiləsinin və qarşılıqlı əlaqənin digər sahələri-



nin genişləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını bildirmişdir.

Xidmet rəisi bu ilki forumun COP29 ərefəsində keçirilməsinin təsadüfi olmadığını diqqət çəkərək, enerji resurslarının daşınmasına istifadə olun-

nan nəqliyyat xətlərini hedəf alan terror-təxribat aktlarının qlobal xarakteri iqtisadi və ekoloji felakətlərə səbəb olabilecəyindən və bu xüsusda birge seyrlərin daha da gücləndirilməsinin və ümumi fəaliyyətin səmərəliliyinin artırılmasının zəruriliyindən daşılmışdır.

General-polkovnik Əli Nağıyev dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin beynəlxalq aləmdə aktual olan mə-

sələlərə dair tədbirlərin respublikamızda təşkil olunmasına davamlı siyasi dəstək verdiyi vurgulayaraq, bu konfransın qlobal nəqliyyat dəhlizlərinin təhlükəsizliyinin üzəldiyi risklərlə mübarizədə ortaq yanaşmaların formalşdırılmasına və fəaliyyət strategiyasının tekniləşdirilməsinə öz töhfəsini verəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir.

Daha sonra tədbir xarici xüsusi xidmət orqanlarının nümayəndə heyəti rəhbərlərinin mövzu ilə əlaqədar çıxışları ilə öz işini davam etdirmiş, sonda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakı Təhlükəsizlik Forumunun Bakıda daimi əsasda fəaliyyət göstərəcək Katılıbığının yaradılmasının iştirakçı ölkələr tərefində yekdiliklə dəstəkləndiyi bildirilmişdir.

**Heydər Əliyev Fondu ilə beynəlxalq İctimai Fondu arasında memorandum**



Heydər Əliyev Fondu və "Zamin" Beinelexalq İctimai Fondu nümayəndə heyəti arasında görüş keçirilib. Heydər Əliyev Fondu icraçı direktoru Anar Olaibrov və "Zamin" Beinelexalq İctimai Fondu icraçı orqanının rəhbəri Tamilla Əliyeva birgə eməkdaşlıq və həyata keçiriləcək layihələr barədə müzakirə aparıblar.

Adalet.az xəber verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Özbəkistan arasında qarşılıqlı münasibətlər, dövlət səviyyəsində yüksək səviyyəli əlaqələrə hər iki ölkənin qeyri-hökumət təşkilatı kimi Heydər Əliyev Fondu və "Zamin" Fondu verəcəyi töhfə diqqət mərkəzində olub.

Həmçinin təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahəsində gələcək birgə fəaliyyət nəzərdən keçirilib, iki ölkə gənclərinin təcrübə münasibələri, qarşılıqlı səfərləri müzakirə olunub.

Azərbaycanın bu ilin noyabr ayında ev sahibliyi edəcəyi COP29 çərçivəsində "Zamin" Fondu ilə eməkdaşlıq da diqqət mərkəzində olub.

Görüş zamanı Heydər Əliyev Fondu ilə "Zamin" Beinelexalq İctimai Fondu arasında gələcək əməkdaşlığı dair memorandum imzalanıb.

Qeyd edək ki, "Zamin" Fondu Özbəkistanın dayanıqlı inkişafı və əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə dəstək göstərilmesi, ətraf mühit sahələrində və sosial sahədə layihələr həyata keçirir.

**"Azərbaycanla hərbi müttəffiqlik güclənərək davam edir"**

Bakının işgal-dan azad edilmesi günü Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının əsas təməl-lərindəndir.



Adalet.az xəber verir ki, bunu Türkîyənin milli müdafiə nazirinin müavini Şüay Alpay Bakının işğaldan azad edilmesinin 106-ci ilədö-nümü ilə bağlı Ankarada keçirilen "Qafqaz İsləm Ordusu və Ənvər Paşa" adlı tədbirdən sonra "Report"un Ankara büro-suna açıqlamasında bildirilib.

Ş.Alpay əslən azərbaycanlı olduğunu, babası Gəncə üsyanının fəali Qaçaq Məmmədqasımın 1920-ci ildə bolşeviklərə qarşı döyüdüünü qeyd edib.

Nazir müavini deyib ki, Bakının işğaldan azad edilmesi günü onun üçün də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir: "15 sentyabr bizim üçün çox özəl və önmeli bir gündür. Azərbaycan-Türkiyə münasibələrinin hazırlıda dəha da möhkəmlənməsinin, müttəffiqlik səviyyəsinə gəlməsinin əsasını məhz bu cür tarixi günlər qoyub. Başda Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, Ənvər Paşa, Nuru Paşa, eləcə də adını qürurla səsləndirdiyim babam Məmmədqasım olmaqla Azərbaycanın müstəqiliyi üçün həyatlarını feda edən bütün qəhrəmanları rəhmətlə anıram". Ş.Alpay vurğuluyub ki, Türkiye-Azərbaycan dostluğun, eləcə də hərbi müttəffiqliyi güclənərək davam edir.

"Tək niyyətimiz odur ki, Türkiye-Azərbaycan dostluğu daimi və ebedi olsun. Bunun üçün əsaslı tarixi bilgilərə sahib olmaq önemlidir. Mən iftخارla və inamlı deyə bilərəm ki, sağlam əlaqələrə malik olan keçmişimizi gələcəyimizə daşıyan bilikli, məlumatlı, sağlam düşüncəli gənclərimiz var."

**Türkiyədə "Mossad"la əlaqəli olan şəxslər həbs edildi**

İsrail keşfiyyatı "Mossad"la bağlı 56 nəfər türkiyədə məhkəmə qarşısına çıxbı: onlardan 37-si həbs edilib, 19-u azadlığa çıxbı.

Adalet.az xəber verir ki, bu barde "CNN Türk" telekanalı məlumat yayıb.

"İsrail keşfiyyatının xeyrinə casusluqda günahlandıran cəmi 56 müttəhimin mühakimə olunduğu işdə iki nəfərin hər biri "casusluq məqsədilə qadağan olmuş məlumatları eldə etmək" ittihamı ilə 8 il 4 ay həbs cəzasına məhkum edilib, daha 35 müttəhim hər biri 6 il 8 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib", - telekanal məlumatda qeyd olunub.

## **COP29 zamanı Bakıda optimallaşdırılmış nəqliyyat sxemi tətbiq ediləcək**



Bu ilin 11-22 noyabr tarixlərində Bakıda keçiriləcək COP29 konfransına müxtəlif ölkələrdən minlərlə ziyanatçının səfər edəcəyi nəzərə alınaraq, COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkəti, Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi və Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi idarəsi tərəfindən optimallaşdırılmış nəqliyyat sxeminin tətbiqi üzrə müvafiq işlər davam etdirilir.

COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkətindən Adalet.az-a bildirilib ki, böyük ziyanatçı axının effektiv şəkildə idarə edilməsi, eləcə də konfrans tarixlərində paytaxtda qonaqların və şəhər sakinlərinin rahat hərəkətinə təmin edilməsi məqsədilə icrası planlaşdırılan tədbirlər çərçivəsində Bakı şəhərinin bir sıra mərkəzi küçələrində xüsusi COP29 nəqliyyat zolaqlarının salınmasına başlanılıb.

COP29 loqosunu əks etdirmekle işarələnən bu zo-

laqlar sürətli və fasıləz hərəkətin təmin edilməsi məqsədilə tədbir nəqliyyati üçün ayrılib.

Konfrans zamanı həmin zolaqlardan yalnız ictimai nəqliyyat vasitələri və tədbir-əlaqədar xüsusi icazələrə sahib olan nəqliyyat vasitələri istifadə edəcək. Konfrans qədər müvafiq yol nişanları quraşdırılmayan zolaqlardan bütün nəqliyyat vasitələri istifadə edə bilər.

Bundan əlavə, konfrans zamanı şəhərin müxtəlif

əsas hissələrində ümumiyyətdə 14 nəqliyyat qoşaqının təşkil edilmesi planlaşdırılır. Tədbir məkanı olan Bakı Stadionunun yerləşməsi, şəhərin metrostansiya xəritəsi, otel və yaşayış komplekslərinin six yerləşdiyi ərazilər və digər amillər nəzərə alınaraq planlaşdırılan nəqliyyat qoşaqları şəbekesi müxtəlif marşrut və nəqliyyat sxemlərini özündə ehtiva edəcək. Sxemlər barədə hərəkət iştirakçıları davamlı olaraq məlumatlandırılacaq.

Belə ki, bu qoşaqların strateji yerləşməsi istər qoşaqların, istərsə də şəhər sakinlərinin müxtəlif növ nəqliyyat vasitələrinə rahat və maneəsiz çıxışını və təyinat nöqtəsinə rahat çatmalar üçün sərf edilən zamanı minimallaşdıracaq. Tayin olunacaq əhatəli nəqliyyat marşrutları üzrə tədbir əməliyyatlarının səmərəli təşkili üçün yüzlərə taksi və 400-ə yaxın avtobus, o cümlədən ekspress ictimai avtobuslar, xüsusi "konfrans avtobusları" və "hava limanı avtobusları"nın hərəkəti təşkil edilərək müntəzəm sərnişindəşmə xidməti icra olunacaq. Nəqliyyat sxeminin tətbiqində əsas amillərdən biri də tədbirin keçiriləcəyi tarixlərde vətəndaşların şəxsi avtomobilərindən istifadəni minimuma endiriləməsi məqsədilə elçətan və rahat alternativlərin təmin edilməsidir.

## **Azərbaycanda infliyasiyanı artıracaq risklər açıqlandı**



Azərbaycanda infliyasiyanın xarici fonu ümumilikdə sabitdir.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) açıqlamasında bildirilir.

Məlumataya görə, avqust-sentyabr aylarında illik infliyasiya yüksəlsə də, hədəf dia-pazonu ( $4\pm2\%$ ) daxilində olub. Belə ki, 2024-cü ilin avqust ayında 12 aylıq infliyasiya 3,5 %, erzaq malları üzrə infliyasiya 3 %, qeyri-ərzaq malları üzrə 1,8 %, xidmətlər üzrə 5,6 % təşkil edib. Illik baza infliyasiya isə 2,4 %

olub. "Bu dövrde manatın nominal effektiv məzənnəsinin (2024-cü ilin 8 ayında 2,8 %) bahalaşması idxlə infliyasiyanın azalmasına əlavə töhfə verib. Uçot dərəcəsi ilə bağlı ötən iclasdan bəri infliyasiya

nin risk balansında dəhəmiyyətli dəyişikliklər baş verməyib. Tərəfdar ölkələrdə infliyasiyanın və dünyada bazarda əmtəə qiyətlərinin dəyişkənliliyi başlıca xarici infliyasiya riski hesab olunmadıdər. Aparıcı iqtisadiyyatlarda monetar şərait sərt olaraq qalır. Lakin dünyada infliyasiya təzyiqlərinin azalması şə-

## Rəşad Məciddən wikipedia qalmaqalına reaksiya



"Mətbuat Şurası idarə Heyətinin üzvü Fərid Pərdəşunasın Vikipediya platformasında şəhidlər haqqında yazıların silinmesiyle bağlı həyəcanını böülüdüyüümüzü ve qarşı tərəfdən tutarlı əsaslandırmalar gözlədiyimizi bildirmişdim. Qarşı tərəfdən müyyəyen qanecidi açıqlamalar gələsə də, bu həssas mövzun etrafında müzakirələr səngi-mədi, əksinə, qarşılıqlı təhqirlərlə davam etdirildi. Prosesin belə məcra alması olduqca məyusedicidir".

Adalet.az xəber verir ki, bu sözleri Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid sosial şəbəkə hesabında paylaşıdığı postda yazıb.

R. Məcid texnobloqer Fərid Pərdəşunas və vikipediyaçılar arasında yaşanan şəhid məqalələri qalmaqalına münasibət bildirib.

O, bu mövzuda hər iki tərəfə çağırış edib və tərəfləri təmkinli olmağa səsləyib:

"Fikrimcə, Fərid Pərdəşunas problemlə bağlı narahatlığıni bölüşəndən, ictimaiyyətin diqqətine çatdırıdan, bezi vikipediçilərin təessüf dulu üzrxahlıqlarından sonra müzakirələri səngitməli idi. Qarşı tərəf təmsilçilərinin səsləndirdikləri müyyəyen arqumentlər başdadüşülen olsa da, Vikipediya inzibatçısı kimi təqdim olunan bəzi şəxslərin fikirləri təessüf doğurdu. Onların cavablarındakı tekəbbürlü ton, etik çərçivələri aşan, ittiham, nifrat püsküren leksikon, bir budaqda oturub mən budağı silkələmək cəhd, yumşaq desək, ciğallıq və problemdən yayınmaq idi. Gənc vikipediyaçıların şəkillərini paylaşıb onların ictimai qəzəbə tuş gelməsinə rəvac vermək isə birmənalı şəkildə qəbul edilməz addımdır. Unutmaq ki, neçə illərdən bəri azerbaycanlı Vikipediyanın formalaşmasında və zənginləşməsində, o cümlədən şəhidlərimizlə bağlı məlumatların bu platformada yayılmasında təmənnasız xidmetləri olan şəxsləri bu dalğada ictimai hiddətə hədəf göstərmək təhlükəli fəsadlara yol açı bilər. Bütün bu deyilənləri və yaranmış situasiyanı nəzərə alaraq mən həm Fərid Pərdəşunası, həm də vikipediyaçıları qarşılıqlı ittiham və təhqirləri dayandırmaya, soyuqqanlı şəkilde və təmkinlə problemdən çıxış yolu axtarmağa çağırıram".

## Kiberhücumlara qarşı necə mübarizə aparmaq olar?

Son zamanlar həm dövlət qurumlarına, həm də vətəndaşlara qarşı yönəlmış kiberhücumların sayında əksin artım müşahidə olunur. Cinayetkarlar şəxsi məlumatlara, maliyyə resurslarına və dövlət informasiya sistemlərinə icazəsiz giriş əldə etmək üçün getdikcə daha mürəkkəb metodlardan istifadə edirlər.

Adalet.az xəber verir ki, hazırda ölkəmizdə ən çox istifadə olunan "any.run", "virustotal" kimi ödenişsiz platformalar da bir sira bank və müəssisələrə aid çoxsaylı konfidential məlumatların - sənədlər, müqavilələr, maliyyə və mülkiyyət faylları, CV-lər, hesabatlar və s. dərc olunduğunun şahidi ola bilərik.

Xüsusi Rabitə və İnfomasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti məlumat və resurs mərkəzində yerləşdirilmiş dövlət qurumlarının elektron infomasiya ehtiyatlarının 24/7 monitörinqini həyata keçirməklə yanaşı, dövlət qurumlarına məxsus digər elektron infomasiya ehtiyatlarını və sistemlərini də audit yoxlamalarından keçirir.

Audit yoxlamaları zamanı aşkar edilmiş boşluqların aradan qaldırılması vaxtında təmin olunmamasının kiberinsidentlərin baş verməsini və fərdi məlumatların oğurlanmasını qaćılmaz edir.

Dövlət qurumlarına audit hesabatlarında onlara göndərilən boşluqları vaxtında aradan qaldırmağı, təhlükəsizlik təsviyyələrinə ciddi riayət etməyi, vətəndaşlara isə kibergigiyəna qaydalarına əməl etməyi həyat tərzinə çevirməyi tövsiyə edirik.

Məlumat üçün bildiririk ki, cari ilin yanvar-avqust aylarında Xüsusi Rabitə və İnfomasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti tərəfindən dövlət qurumlarına qarşı 675 kiberhücum indikatoru (IOC) "AzStateNet" şəbəkəsi üzərə 560,7 milyon zərərli keçid, son istifadəçilərdə quraşdırılan mərkəzi antivirus sistemi vasitəsilə 3 milyon 43 min 900, "Sandbox" mühafizə sistemi vasitəsilə isə 170 min 768 zərərverici tərkibli elektron sənəd aşkar edilərək blok edilmişdir.

## Azərbaycana böhtan atan fransız nazir İrəvanda: Saxtakarın saxtakarlığı ziyarəti

"Fransa Ermənistana davamlı dəstəyi təmin edəcək", "Fransa Ermənistani Rusiyadan qoruyacaq" deyərək ermənilərin sevimli olmuş Fransalı nazir İrəvana növbəti səfərədir.

Adalet.az xəber verir ki, Fransanın Avropa və Xarici İşlər naziri Stefan Sejourne Ermənistana səfər edib. Ermənistana XİN bildirir ki, Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Stefan Sejourne Ermənistənə xarici işlər nazirinin müavini Paruyr Hovhannisyanın müşayiəti ilə Erməni Soyqırımı Memorialını ziyarət edib: "Nazir Sejourne abidənin önünə əklil qoyub və soyqırımı qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edib" - deyə bildirib. Qeyd



edək ki, nazir Stefan Sejourne ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken ilə bu il, aprelin 2-də Parisdə birgə mətbuat konfransında iddia edirdi ki, Azərbaycan Ermənistənə rəazi bütövlüyü tehdid edir və sərhəddə gərginliyi artırır: "Biz bu gün Azərbaycanın

Bakı bu gərginlikdə İrəvanı günahlandırır, baxmayaraq ki, Ermənistən bunu istəmir və bundan yayınmağa çalışır. Biz onu da görürük ki, Bakının təbliğatı daha çox Rusiyanın Ukraynaya qarşı təbliğatı ilə üst-üstə düşür. Biz bütün bunları Bakıda keçirilecek COP29 konfransı ərefəsində diqqət mərkəzində saxlamağa razılaşdı".

On pisi isə odur ki, Stefan Sejournenin səsləndirdiyi böhtan xarakterli fikirlərə Blinken də ortaqlı.

**P.S. İrəvana gəlib saxta erməni soyqırımı abidəsinə ziyarət etməsəydi, bax, onda təəccübənərdik.**

Əntiqə Rəşid

## Rusiya Ermənistana SMERC, Azərbaycanda "göz dağı" verir: Sabab Krim mövzusu?

Öten həftə məlumat vermişdik ki, Ermənistən Baş nazirinin müavini vezifəsini icra edən Mher Qriqoryan və ABŞ Beynəlxalq İnkışaf Agentliyinin Ermənistən missiyasının direktoru Con Alelo Ermənistən və ABŞ arasında inkışaf əməkdaşlığı qrant sazişinə düzəliş imzalayıblar.

USAID sazişi çərçivəsində nəzerdə tutulan məbleğin həddi iki dəfədən çox artırılaraq 120 milyon dollardan 250 milyon dollara çatdırılır, həmçinin birgə layihələrin sahələri genişləndirilir.

Maraqlı burasıdır ki, Rusiya Ermənistənə yardım etmək, dəstək göstərməkla bağlı sanki ABŞla rəqabət apardı. İndi də məlum olub ki, Rusiya BMT-nin Ermənistənə ümumi büdcəsi təxminən

40 milyon dollar olan bir sıra programları maliyyələşdirir.

Caliber.az isə sentyabrın 14-də "Böhran görüntüsü: Rusiya-Ermənistən-Qərb üçbucağında neler baş verir" məqələsində Rusiyanın Ermənistənə silah tədarükünü bərpə etdiyini bildirdi. Nəşr bildirir ki, Moskva İrəvana böyük miqdarda "Smərg" reaktiv yayım atesi sistemi (YARS) üçün rakətlərin göndərilməsinə başlayıb: "Bu, təbii olaraq, Ermənistənən revanşist və təcavüzkar planları qızışdırır".

Başqa bir məlumatda isə bildirilir ki, 2021-ci ildə əməkdaşlığı 93,4% artaraq 5 milyard ABŞ dolları, 2023-cü ildə isə 45,7% artaraq 7,3 milyard ABŞ dolları səviyyəsinə çatmışdır.

İndi anlaşılmış çətinləşir: Rusiya Ermənistənən sexavət kisəsinin ağızını açmaqla, onu hər sahədə dəsteklə-



məkələ Qərbinmi əlindən almış isteyir, yoxsa, Krimi Ukraynanın ərazisi kimi tanıyıvə işğalı pisleyən Türkiye Prezidenti Recep Tayyip Erdoğanın bu yolla qıṣas alır. Yəni, "regionda sənin qırımızı çizgini olan Azərbaycana dəhşət yaşada bilərik" mesajını verir?

Ə. Rəşid

## ANCA və ABŞ konqresmenləri Qarabağla bağlı «şəbeh» çıxardacaq

"ANCA"nın (Amerika Ermeni Milli Komitesi) ermeni diaspor təşkilatlarını xalqının ikinci ordusunu olduğunu vurğulayıb və hər zaman bu vədi yerinə yetirib.

Bildiyiniz kimi, məqsədi türkəşər terrorizm olan təşkilatın 1918-ci ildə əsası qoyulub. Bu o Amerikanın Ermeni Milli Komitesidir ki, "907-ci düzəliş"ində (1992-ci ildə erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə ABŞ Konqresi tərəfindən "Azadlıq Dəstək" Aktina qəbul edilən və Azərbaycana Amerikanın birbaşa dövlət yardımını yasaqlayan düzəlişdir) bu təşkilatın fealiyyəti böyük olub. Daha dəqiq desək, hazırda qondarma ermeni soyqırımının ABS-in 50 ştatında tanınmasına və prezident Co Bayden tərəfindən "soyqırım" olaraq təsdiq edilmesində bu təşkilatın işi ermənilər üçün "misişlər xidmət" kimi qiymətləndirilir.



Adalet.az xəber verir ki, ANCA növbəti dəfə Qarabağla bağlı təxribata başlayıb.

Beləki, sentyabrın 19-da ermənipərest konqresmenlər Kristofer Smit və Ceyms MakQovernin həmsədrliyi ilə Tom Lantos İnsan Hüquqları Komissiyasında Azərbaycanla bağlı dinləmələr keçiriləcək.

Bilirsiniz bu Kris Smit kimdir? rəhbərlik etdiyi ABŞ

Helsinki Komissiyası Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi barədə "Azərbaycan Demokratiya aktı" qanun layihəsini Konqresa təqdim edən ermənipərest konqresmenlərdir. Ceyms MakQover də elə onun qədər ermənipərest konqresmendir. Erməni mediası bildirir ki, guya dinləmələrin mövzusu "Azərbaycanda insan haqları" ilə bağlıdır. Amma bu qatil və separatçı təşkilatın dəstəsi ilə təşkil edilən dinləmələrdə əsas müzakirə mövzusu "hərbi əsirlerin və siyasi məhbusların vəziyyəti, Qarabağda erməni mədəniyyət obyektlərinin statusu, ermənilərin Qarabağa qaytmaq hüququ" olacaq faktıdır.

Əslində ANCA bununla bağlı çıxdan iş aparır. Hətta COP-29 iştirakçıları olan ölkələrə Azərbaycanı baykat edərək tədbirə gəlməmək üçün xahişnamələrdə göndərib. ANCA-nın icraçı direktoru Aram Hambaryan konqresmenlər Smit və MakQovernin ermənilərin Qarabağ global mandat və beynəlxalq himayəçilik altında qaydışına nail olmaqdə göstərdikləri səyləri alqışladılarını bildirib və qondarma artsaxda "hüquqşunas" kimi fəaliyyət göstərən Geqam Stepanyan, "artsax xalqının əsas hüquqlarının müdafiə komitesinin" üzvü Qarın Kerkonyan dinləmələrdə "şahid" kimi iştirak edəcəyini də vurğulayıb. Təsəvvür edin, həmin tədbirdə necə bir "şəbeh" olacaq...

Əntiqə Aslan



# Dostumuza qarşı böhtan kampaniyası:

## Rüşvet, təcavüz...

2020-ci il iddi. Nyu-Yorkun Brüklən şəhərinin rəhbəri Erik Adams Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 102-ci ildönümü ilə əlaqədar rəsmi bəyannamə imzaladı. Bəyannamədə Erik Adams Azərbaycanın ABŞ-dakı səfirliliyinə Brüklində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 102-ci ildönümünə tanınması və qeyd olunmasına qoşulduğunu bildirdi.

O, Brüklinin müxtəlif mənşəli Azərbaycan sakinlərinin yaşadığı yer olduğunu və bundan qurur hissi keçirdiyini qeyd etdi, bu şəxslərin və müvafiq təşkilatların Azərbaycan tarixi, irlər və mədəniyyəti barədə ictimai məlumatlaşdırmanın aparılmasında və işlərin görülmesində səylərini qiymətləndirdi.

E.Adams müsəlman dönyasında ilk dəfə olaraq 1918-ci il 28 may tarixində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranğını qeyd etdi. O, ABŞ da daxil olmaqla bir çox digər demokratik dövlətlərin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasını elan edən bəyannaməni alqışladılarını bildirdi.

1918-1920-ci illərdə, müstəqilliyinin qısa müddəti ərzində irlər, cinslər, etnik və dini mənsubiyətindən asılı olmayaraq hər kəsə seki hüququnun təmin edildiyi və müsəlman ölkələri

arasında qadılara ilk dəfə seki hüquq verən ölkə kimi bu töhfəni tanıdığını vurğuladı.

Sonda E.Adams 2020-ci ilin 28 may tarixini Brüklində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 102-ci ildönümünə tanınması və qeyd olunmasına qoşulduğunu bildirdi.



yətinin yaradılmasının 102-ci ildönümü münasibətilə Milli Gün elan etdi.

Sizce Erik Adamsın belə ləyaqətli davranışını, gerçek baxışını. ABŞda çoxluq təşkilətində ermənilər həzm edə bilərdim?

Ermeni lobbisi ele həmin gündən E.Adamsa qarşı iyənci şəratma kampaniyasına başlıdı. Ötən il ermənilərin iyənci böhtanlardan biri

Adamsın Türkiyədən rüşvet aldığı iddiaları oldu. Nyu-York meri bu iddiaya etinaz qaldığı bir ərefədə ona qarşı cinsi təcavüz ittihamı qaldırıldı. "Reuters" xəber verdi ki, adı açıqlanmayan qadının

tandan zövq almaya, məqsədine çatmayana qədər dayanmaz, durmaz.

Beləki, merin baş hüquq məsləhətçisi Liza Zornberg gözlənilmədən istəfa verib. Çünkü artıq merə və onun komandasına qarşı güclü hücumlar başlayıb. Liza Zornberg merin yaxın çevrəsinin bir neçə üzvünün telefonlarını ele keçirilməsi prosesindən sonra məlum addımı atıb.

Məlumatlarda deyilir ki, "Türkəyənin dostu" kimi tanınan Adamsın 2021-ci il seki kampaniyası zamanı Türkiye hökuməti də daxil olmaqla bəzi mənbələrdən qeyri-qanuni ianə almaqda ittiham olunur.

Bildirik ki, Erik Adamsın 64 yaşı var. O, Nyu-York şəhərində polis zabiti olub, kapitan rütbesine yüksəlib, sonra isə siyasetə keçib. Adams Nyu-York ştatının senatoru və Brüklən rayonunun prezidenti vəzifelerində işləyib.

2022-ci il yanvarın 1-də mer vəzifəsinin icrasına başlayıb.

Azərbaycanın və Türkəyənin dostu olması onu çətin duruma salıb. Çünkü gerçəkləri ifadə etmək, düz danışmaq hər zaman əziyyətlər yaşıdır.

Əntiqə Rəşid

Nyu-Yorkun Demokratlar Partiyasından olan meri Erik Adamsı 1993-cü ilde Nyu-York Şəhər Şurasında birlidə işledikləri zaman ona qarşı cinsi təcavüzde günahlanıldırdı. Qadın 31 il keçidkən sonra yadına düşüb ki, Erik ona qarşı cinsi təcavüz edib. Təbi ki, mer onu ittiham edən qadını tanımadığını bildirdi. Amma məlumdur ki, erməni atlığı böh-

mağaya başlıdı. Xatırlayırsınızsa, sentyabrın 2-də Zengəzur vilayətinin Sisian bölgəsində yerləşən N sayılı hərbi hissədə erməni hərbçinin gülələnmiş meyiti tapılmışdı.

Adi Edgar Sarqis Alek-sanyanın olan əsgərin əsgər yoldaşının şübhəli şəxs qismində saxlanıldığı da erməni mediası yazmışdı.



Uzun sözün qisası, sərhəddə xüsusi Zengəzurda xidmet göstərən erməni əsgərlərinin müəmmalı ölümü erməni ictimaiyyəti dərin-dən kədərləndirib və bunun səbəbini axtarmağı hökümdən tələb edirlər.

Ermenistanın hərəkətçilərindən bir deputat var, "Ermenistan" blokundan olan deputat, qatı daşnak... adı da Qeqam Manukyan. Tə-

səvvür edin, Ermenistanda ən xırda detallara da münasibət bildirir.

O qədər hər şeyə diqqət-lə analiz edir ki, bəzən özünü də xəbəri olmadan hadisələrin kökünü açır. Məsələn bu günlərdə onun bir videoyu yayımlıdı.

Özünü öldürdü ki, ermənilərin ideoloqu, "qəhhərəmanı", millətçisi, "ata" simvolu olan Qaryagın Nijde xalqa, xüsusən ser-haddəki əsgərlərə ters təraf-dən tanıdır. Manukyan dəhşətə gələrək deyir ki, "Bu günlərdə hərbi hissələrin birində Qaregin Njde haqqında sovet istehsalı olan "Zengəzur" filmi nümayiş etdirilib." Təsəvvür edirsinizmi, Qaregin Njdeni satqın və oyunbaz kimi göstərən bir silahlı qüvvələr yaradıraq? Hazırda Ermənistən silahlı qüvvələrinin mənəvi-psixoloji ab-havası beledir.

Tarixçi-alim, AMEA-nın Qafqazşünaslıq İnstitutunun direktoru, professor Musa Qasimli sözleri ilə desək, bu məxluqun əsas fəaliyyət istiqaməti qanlı terror əməlləri törətmək və ictimai qaydanı pozmaq olub. O, İranda, Rusiya ərazisində terror aktlarının töredilməsində iştirak edib. Çarizm orqanları onu həbs edib. Həbsxananadan

buraxılıldıqdan sonra 1912-ci ilde Balkan mühəribələri başlayanda isə yenidən Bolqarıstanaya gedib və erməni silahlı dəstələrinin, terror qruplarının qurulmasında iştirak edib. Birinci dünya müharibəsi illərində Qafqaz cəhəsində terrorçu, "Dro" ləqəbi ilə tanınan Drastamat Kanayanın başçılıq etdiyi erməni silahlı dəstələrinin birində onun müavini olub.

Sərgi Anadoluda, rus Qafqaz cəhəsi dağılıqdıdan sonra isə Cənubi Qafqazda mülki əhalinin kütləvi şəkilde öldürülməsində ad çıxarıb. Azərbaycan torpaqlarında Ararat Respublikası - Daşnak Ermənistən qurulduqdan sonra Njde azərbaycanlı əhalinin soyqırımında qanlı rol oynayıb. Vedibasarda, Zengəzurda mülki əhalinin məhv edilməsi ilə tanınır. Düşünmək olar ki, gənc ermənilər Zengəzur filmin-də babalarının necə bir məxluq olduğunu görüb-bildikdən sonra xəcalət-dən özlərinə qəsd ediblər. Nə də olmasa 100 ilde "qəhrəman" kimi dünyaya sıranın bu qatil Njdenin iç üzünü görüblər. Manukyanın təlaşı yersiz deyil...

Əntiqə Aslan

## Tibbi sigorta ilə dərmanlar pulsuz veriləcək?

Bir müddət əvvəl Azərbaycan ambulator müalicədə resept əsasında yazılı bəzi dərman vasitələrinin siğorta hesabına qarşılaması təklifi irəli sürülmüşdür. Maraqlıdır, görəsən, icbari tibbi sigorta vasitəsilə dərmanlar nə zaman pulsuz veriləcək?



Adalet.az xəber verir ki, məsələ ilə bağlı icbari Tibbi Sigorta Agentliyindən Lent.az-in sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, ambulator şəraitdə resept əsasında istifadə olunan dərman vasitələrinin siğorta təminatına alınması üçün "Tibbi sigorta haqqında" qanuna dəyişiklik edilə bilər. Qanun layihəsi icbari Tibbi Sigorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən əlaqədar dövlət qurumları ilə razılışdırılırlar. Qanunun təsdiqindən sonra əlaqədar qaydaların hazırlanması və mövcud qaydaların təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Mövcud qanunun yekun məniyələşdirmə mexanizmlərinə uyğunlaşdırıldıqdan sonra ambulator şəraitdə istifadə olunan dərman vasitələrinin mərhələni şəkildə icbari tibbi sigorta hesabına qarşılmasına prosesinə başlanılaq.

Prosesin tam və müasir standartlarda tətbiqi üçün texniki məsələlərin də tənzimlənməsi istiqamətdə hazırlanıb.

Hazırda isə təcili və təxirəsalınmaz tibbi xidmətlər, stasionar tibbi yardım və ambulator şəraitdə tibb məsəs-sisələrində vətəndaşa göstərilən bir sıra tibbi xidmətlərde istifadə edilən anesteziya xidməti, dərman təminatı və tibbi sərf icbari tibbi sigorta hesabına qarşılanır.

## Ermənilər amerikalılarla birgə Uluxanlıda "dədələrinin başı" ni axtarır: Ekspedisiya, tədqiqat...

Ermenistanda yenə də qədim oğuz abidələri erməniləşdirilmək üçün "tədqiqatlar" a məruz qalır.

Adalet.az xəber verir ki, erməni və amerikalı arxeoloqlardan ibarət ekspedisiya 7 gündür ki, Masis təpəsi deyilən əra-zidə, neolit yaşayış yerində qazıntı işləri aparır.

Arxeoloq, Etnografiya İnstitutunun direktoru, tarix elmləri doktoru Pavel Avetisyanın erməni mediasına verdiyi məlumatda deyilir ki, artıq məstənə nəticəmiz var: Binanın divarının altında uşaq məzarı açılıb. Quruluş eramızdan əvvəl tikilmişdir. VI min. birinci rübüñ qatıldır. Başqa sözlə, dəfn ya eyni vaxta aiddir, ya da daha əvveldir.

Ermənistən ərazisində hələ də o dövrlərə aid aydın konteksti və tarixi olan iki məzarımız var: biri Aknaşendən, biri Masis təpəsindən.

Bu yeni dəfən DNT analizləri Araxesin şimalındaki neolit icmaları haqqında anlayışımızı artıracaq. Hazırda mən bu sətirli yazarken həmkarlarım "kiçik" in skeletinin təmizlənməsini davam etdirirler. Bu, fəvqəladə əhəmiyyət kəsb edən sənəddir".

Katrıldaq ki, ermənilərin Masis adlandırdığı ərazi təkənən Azərbaycan əraziləri olub. Masis rayonu Qərbi Azərbaycanda, (indiki Ermənistən) - Zəngibasar mahalında Uluxanlı adlı qəsəbənin erməniləşdirilmiş variantıdır. Şəhər Uluxanlı, Nərimanlı və Zəngibasar kəndlərinin birləşməsiyle yaradılıb.

1950-ci ilde "Masis" (Ağrı dağının erməni dilindəki adlarından biri) adıyla adlandırlıb. Mənbələrdə bildirilir ki, burada 1831-ci ilde 1737 nəfər, 1873 - cü ilde 2968 nəfər, 1886-ci ilde 3062 nəfər, 1897-ci ilde 2757, 1908-ci ilde 3171 nəfər, 1914 - cü ilde 3488 nəfər, 1918-ci ilde 3173 nəfər, 1919 - cü ilde 8000 nəfər yalnız azərbaycanlı yaşayır.

1948-49-cu illərdə SSRİ hökumətinin xüsusi qərarı ilə azərbaycanlılar zorla Azərbaycana köçürülb. 1950-ci illərdə köçürülen azərbaycanlıların bir hissəsi yenidən geriye - Uluxanlıya dönsə də, 1988-ci ilin noyabr-dekabr aylarında azərbaycanlılar son nəfərine kimi Ermenistən dövləti tərəfindən deportasiya olunub. İndi Uluxanlıda ermənilər yaşayır.

Ə. Rəşid



layaraq bildirir ki, Ermənistən ordusunun döyüş mövqeyində əsgərlər arasında atışma baş verib. Neticədə bir əsgər başından yaralanıb.

Yayda Zengəzurda əsgərlik çəkən Davit Nersisyanın, Vardenisde (Arazdə-yən) 20 yaşlı Sarkis Artur Xaçatryanın (cesədi tapılan əsgərin) intiharından sonra buna bənzər hadisələr art-



Uzun sözün qisası, sərhəddə xüsusi Zengəzurda xidmet göstərən erməni əsgərlərinin müəmmalı ölümü erməni ictimaiyyəti dərin-dən kədərləndirib və bunun səbəbini axtarmağı hökümdən tələb edirlər.

Ermenistanın hərəkətçilərindən bir deputat var, "Ermenistan" blokundan olan deputat, qatı daşnak... adı da Qeqam Manukyan. Tə-



Faiq QISMETOGLU  
faiqqismetoglu@box.az

## Bizimkilər qəlyan çəkir...

Deyirler ki, hər bir millat qabağa gedir, ancaq biz yerdənə sayırıq...

Məsələn, başqa millətlər kosmosa, Aya uçur və gündə bir şey keşf edirlər. Bizsə, qarnımızı doldurur, gündə neçə araq içmeyimizlə öyünür, üç qab xas yeməkə fəx edirik. Başqa millətlər bir-birilə yaxşılıq eləmək yarışına çıxır, bizsə, pislik eləməyə...

Bir sözə, ev yixmaqdə, badalaq atmaqdə, qiybat eləməkdə tayımız, bərabərimiz yoxdu...

Bəlkə var? Deyin, bilek.

Dostum Əlabbas müəllim deyir ki, yayda hər gün Novxanı çimərliyinə gedirmiş.

Gedib və orda qəribə əhvalatlar görüb.

Nə görüb Əlabbas qardaşımız?

Görüb ki, dənizdə çiməndən sonra əcnəbilər sahile çıxır, özlərini quma basdırır və kitab oxuyurlar. Uşaqları da ədəb-ərkanla oturub onların yanında dədələri elədiklərini təkrarlayır...

Bizimkilər dənizdən çıxıb qəlyan çəkir, yemek yeyir, araq içir və ucadan qışqırırlar... Uşaqları isə qumun üstündə ora-bura qaçırlar və pis-pis söyüşlər söyür.

Və eله həmin an yadına Üzeyir Hacıbəyovun bir məqaləsi düşdü.

Orada söyüş söyən uşaqdan soruşular ki, söyüşü kimdən öyrəndin?

O da deyir ki, atamdan! Atam nə söyüş söyürdü, yadında saxlayırdım!

Tay biz nədən küsürük, qardaş!

O kişi və o uşaqlar da Üzeyir bəyin təsvir etdiyi adamın nəvə-nəticəsidir. Bax, bələ-bələ işlər, dostum Əlabbas müəllim! Hər şeyi ürəyinə atıb, qəm eləmə. Çünkü biz həmişə belə olmuşuq və belə də olacaqıq.

Heç düzələn deyilik!..

## Mərkəzi Avropanın, xüsusən Polşanın daşqın fəlakəti, acı günü



Polşanın daşqın-dan zərər çəkmiş rayonları fəlakət zonası elan edilib.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Polşanın baş naziri Donald Tusk deyib.

Nazirlər Kabinetinin fəvqəladə iclasından sonra Polşanın baş naziri Donald Tusk deyib.

Baş naziri Donald Tusk daşqından zərər çəkmiş rayonları evakuasiya və xilasetmə əməliyyatlarını asanlaşdırmaq, həmçinin zərərçəkənlərə maliyyə dəstəyi göstərmək üçün fəlakət zonası elan edib.

Qeyd edək ki, Polşanın Nisa və Paçkuv şəhərlərinin sahiləri daşqın təhlükəsi ilə bağlı təxliyə olunub. Məlumatda görə, 2,5 minə yaxın sakin təhlükəsiz əraziyə təxliyə edilib. Paçkuv şəhərinin dördde biri su altında qalıb.

Çexiya hakimiyyəti 100-ə yaxın yaşayış məntəqəsində güclü daşqların barede xəbərdarlıq edib. Lakin son günler ən güclü yağışın qeydə alındığı şimal-sərq rayonlarında vəziyyət ən pis həddədir. On minlərlə insandan daha yüksək yera köçmək istənilib.

Polşanın daşqın fəlakəti, acı günü

Ə. Rəşid

## NATO Rusiya sərhədinin şimalında forpost qurur

NATO alyansı Finlandiya Laplandiyasında, Rusiya sərhədinin şimalında forpost olacaq yeni bazanın tikintisi başlayıb.

Bu barədə İsveçin "Svenska Dagbladet" qəzeti məlumat yayıb. "Bu qüvvələr öz cəbhənin quru qoşunlarından. Finlandiyadakı bazada NATO-nun quru əməliyyatları üzrə qərargahı da yerləşəcək. İsveç bazanın işinə nəzarət edəcək", - məlumatda deyilir.

## Yanacağın keyfiyyəti yaxşı deyil...



Bir çox sürücülər narazılıq edirlər ki, müxtəlif yanacaq mətəqələrində avtomobile doldurdurduqları 92 markala benzinin keyfiyyətə qənaətbəxş deyil.

Xüsusilə də rayonlarda fealiyyət göstərən çoxlu sayıda belə yanacaqdoldurma məntəqələri var. Hələ bu da yetərli deyil. Belə ki, bəzi məntəqələrdə avtomobile benzini vurarkən baka az yanacaq tökürlər. Sənki bir çox yanacaqdoldurma məntəqələri insanları aldatmaqla məşğuldurlar. Təbii ki, bu da sürücülərin narazılığına səbəb olur. Məntəqələrdən, bildirirlər ki, biz benzini Bakıdan alırıq, keyfiyyətinə, söz olaraq.

O ki, qaldı bəzi in avtomobile doldurularkən mən vurulmasına, bu da həqiqətən yeganə deyil. Ən azından ona görə ki, hər bir məntəqədə saygac var və həmin saygacda hər bir rəqəm dəqiq göstərilir. Bax adam belə vəziyyətdə çıxılmaz duruma düşür; bilmir sürücülərin dediyinə inansın, yoxsa, yanacaqdoldurma məntəqələrində işləyən əməkdaşların söylədikləri fikirlərə!

## Qəza təhlükəsi aradan qaldırılır...

Respublikanın avtomobil yollarında hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün yol polisi davamlı olaraq tədbirlər görür.



Təbii ki, bu addımın atılması hərəkət iştirakçılarının hər birinin mənzilinə sağ-salamat catmasına xidmət edir. Demək olar ki, Baş Dövlət Yol Polisi idarəsinin Yol Patrul Xidməti Alayı bu vezifənin öhdəsindən layiqince gelir. Alayı 12-ci tağının əməkdaşları Hacıqabul - Horadız avtomobil yolunda bir qayda olaraq öz üzürlərinə düşən vəzifəni məsuliyyət icra edirlər. Ele bunun nəticəsidir ki, həmin istiqamətdə ölümlə nəticələnən qəzalar azalıb.

Cünki sutkanın 24 saatını əməkdaşlar var qüvvə ilə çalışırlar. Onlar kobud qayda pozuntularına qarşı daha ciddi mübarizə aparır, hərəkət iştirakçılarını maarifləndirir, onlara səmimi səhbətlər edirlər. Ve bu da ister-istemez öz müsbət nəticəsinə vermiş olur. 12-ci tağının komandiri, polis mayoru Namiq Əzizov deyir ki, əməkdaşlarımız bir qayda olaraq tapşırılan işləre məsuliyyətə yanaşır, baş verə bileyək qəzələrinə qarşısını almaq üçün qabaqlayıcı tədbirlər görürler.

Qəza ehtimalı olan yerlərə, sərt döngələrə hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün əlavə naryadlar göndəririk. Rayonlarımızın işğaldən azad olunması Hacıqabul - Horadız avtomobil yolunda hərəkətin intensivliyini artırıb. Bu isə o deməkdir ki, sürücülər daha diqqətli olmalı, yol hərəkəti qaydalara hamiliqlik riayət etməlidir. Sözsüz ki, yol polisi də bu işdə həmişə onlara kömək edəcək!

## Yalançı endirimlər



Ən çox mövsum dəyişəndə guya bir neçə geyim paltarlarında endirimlər olur.

Özü də nə az, nə çox, düz 70 faiz. Artıq əhali bu yalançı endirimlərə inanır. Məsələ, metronun "Neftçilər" satansiyasının yanında mənzilinə gələnlərə qarşıda 70 faiz geyim paltarlarında endirim olduğunu yazılmışdır.

Biz də bu endirimin ne dərəcədə həqiqət olub-olmadığını dəqiqlişdirmək üçün mağazalardan birinə baş çəkdik. May ayında baxdıqımız gənyənin qiymətin soruşduq. Satıcı dedi ki, 30 manat! Hansı ki, ele o paltar onda da həmin qiymətə idi. Xanım təccübəldiyimi görüb bir söz demədi.

Amma anladı ki, bizim çox şeydən xəbərimiz var! Deməli, endirim kompaniyası sadəcə olaraq reklam xarakteri daşıyır

və əhalini aldatmağa xidmət edir. Ona görə də belə yalançı endirimlərə inanmayın!

## Niye bizi aldadırlar?



Artıq bir aydır ki, ölkəmizdə internet qiymətləri bahalıb.

Məsələn, biz əvvələr İnternete və televizora görə 28 manat ödəyirdik, indi isə 35 manat hər ay pul veririk. Deyirdilər ki, internetin qiyməti bahalashandan sonra xidmətin deyə keyfiyyəti yaxşılaşacaq. Ancaq qiymətlər qalxdı, xidmətdə yaxşılaşmadı. Əksinə, keyfiyyət bir qədər də aşağı düşdü.

Artıq əhali xidmətinin qiymət artımı ilə bağlı vədərinə inanmir. Camaat bilir ki, onlar xalqı aldadır, qiymət artımı ilə əlaqədar yüz bəhane getirir, bir sözə, yalan vədər verir!

## Hər gün sıxlıq

Bu gün Bakıda demək olar ki, bütün nəqliyyat sahəsində yollarda sıxlıq yaşanır.



Təkəcə metroda deyil, yer üstü nəqliyyatda da çox böyük sıxlıq var! Həm səhər, həm də axşam vaxtlarında bu sıxlıq dəha da artır! Təbii ki, avtomobil sıxlığının aradan qaldırılması üçün əlaqədar qurumlar ciddi addımlar atır, amma bu da problemin tamamilə həll edilməsinə şərait yaratır.

Bu barədə millət vəkili Fazıl Qəzenəfəroğlu da müyyəyen filmlər səsləndirib. O deyib ki, Bakıda tixacların yegənə həlli yolu paytaxtın dəyişdirilməsidir. Yeni yeni paytaxtın yaradılmasıdır. Bu paytaxt Bakıdan 150 kilometr də ola bilər. Biz də hörmətli millət vəkili dedikləri ilə şərifik. Yeni Bakıda tixa probleminin yegənə həlli paytaxtın köçürülməsindən ibarətdir. Daha bundan başqa qardaş yolu qalmır!

## Avtobusu qapısı açıq idarə edirlər



Bu gün Bakıda elə marşrut var ki, orada avtobusları qapısı açıq sürürər.

Bələ marşrutlardan biri də 50 nömrəli marşrutda işləyən avtobuslardır. Havalıların isti keçdiyi günlərdə də bu avtobusları sürürər.

cüler qapısı açıq sürürərlər. İndi havaların sərin keçməsinə baxmayaq, yenə bu avtobusları bəzi sürücülər qapısı açıq idarə edirlər. Sentyabrın 17-də səhər saatlarında o avtobuslardan mənzilinə getmək üçün birine mindik.

Bu dəfə də sürücü avtobusu qapısı açıq idarə edirdi, üstəlik də nəqliyyat vasitəsinin yüksək sürəti idarə etməkden çəkinmirdi.

Sərnişinlər də narazılıqlarını bildirəndə sürücü soyuqqanlı halda deyirdi ki, qorxmayıñ heç nə olmaz! Amma hər an açıq qapıdan kimsə, yixila bilərdi. Ummüyyətə, 50 nömrəli marşrutda tez-tez belə özbaşınlıqlar baş verir.

Bəs bunun qarşısın kim almalıdır?



EMİL FAİQOĞLU

Amerikalı milyatdər Elon Musk sosial şəbəkəsində yazır ki, əger Respublikalar partiyasının namizədi, eks-prezident Donald Tramp prezident seçilməsə, ABŞ-ı kə

dərli günlər gözləyəcək: "Amerika tiranlığı sürüklenəcək. Tramp qalib gəlməlidir"-deyə bəzən yazır.

Daha evvel isə, Konqressin nümayəndəsi Marjori

Rüstəm Hacıyev



## İlon Maks: "Tramp prezident seçilməsə, ABŞ da tiranlığa sürüklənəcək"

Amerikalı milyatdər Elon Musk sosial şəbəkəsində yazır ki, əger Respublikalar partiyasının namizədi, eks-prezident Donald Tramp prezident seçilməsə, ABŞ-ı kə

Taylor Qrin anoloji bəyənatla çıxış edərək bildirmişdir ki, bu hökumət amerikan xalqına hər hansı bir ölkədən çox zülm verir.

ve əhalini aldatmağa xidmət edir. Ona görə də belə yalançı endirimlərə inanmayın!



Xəbər verdiyimiz kimi, Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan IV Kırım Platforması Sammitində yayımlanan videomüraciətində Kırımın ilhaqını tanımadıqlarını və bu ərazinin Ukraynaya qaytarılmasına olduğunu bildirmişdi.

Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov vaxt itirmədən Ərdoğanın məlum fikrine mövqə bildirmişdi : Kırım kime aid olmasının mövzusu Rusiya ilə Türkiye arasında fikir ayrılıqları kateqoriyasına aiddir. Rusiya öz nöqtəyi-nəzərini izah etmek cəhdlərindən əl çəkmir. Burada bizim fikirlərimiz fərqlənir, eyni zamanda, öz nöqtəyi-nəzərimizi, mövqeyimizi izah etmek üçün məqsədönlü cəhdlərimizdən əl çəkməmişik. Ümid edirik ki, zaman keçdikcə bu, Ankara bizi daha yaxşı başa düşməye, delillərimizi anlamağa və razılışmağa imkan verəcək".

Adalet.az xəbər verir ki, Peskovun açıqlası Türkiye Xarici İşler Nazirliyinin beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri üzrə baş direktoru Basat Özürkənə getirib. Özürkənə açıqlamasında bildirib ki, Türkiye Ukraynada mühəribəni mümkün qədər tez bitirməyə çalışır. Bunun üçün Ankara Ukraynanın maraqlarını nəzərə alaraq sülh danışçılarından istifadə etməyi təklif edir.



Öztürk qeyd edib ki, Türkiye tərəfdən etmədən Ukraynani dəstəkləyir. Eyni zamanda o, bu dəstəyin təkcə Krim tatarlarının problemi ilə bağlı olmadığını vurğulayıb: "Biz Ukrayna xalqını da öz qardaş və bacarılmış hesab edirik, ona görə də mən həqiqətən de bütün qəlbimizlə onlara qayğı göstəririk". Türkiyənin məsul şəxsi onu da qeyd edib ki, mühəribənin sonunu sülh danışqla-



rında axtarmaq lazımdır: "Heç bir müharibə əbədi deyil. Bu müharibədə sülhün elde olunması şəraitində təbii ki, Ukrayna xalqının qanuni maraqlarına hörmət edilməlidir. Amma bunu da başa düşməliyik. Bu sülh danışqlarında balanslaşdırılmış nəticə elde etməliyik".

Qeyd edək ki, Rusiya Prezidenti Vladimir 1954-cü ilde Xruşşov faktiki olaraq Ukraynaya RSFSR-in tə-



kibində olan Krimi verdiyini iddia edib, SSRİ tərkibindəki respublikaların sərhədləri proletar zərurətin-dən irəli gələrək özbaşına bölgündüyü deyib, amma bir çox ölkələr bu fikirlə razılaşdırıb. Hətta Tehran və Moskvanın əla münasibətləri olduğuna baxmaya-raq, İran Krimin, eləcə də Donetsk və Luganskın Rusyanın tərkibine daxil olmasını tanımır.

Katrıldırıq ki, 1441-ci ildə Girəy nəsindən Hacı xan Krimda xanlıq qurdu. Lakin 1475-de xan I Mengli Gərayın İstanbulda girov saxlanmasından sonra xanlıq Osmanlı imperiyasından asılığa düşdü. 1783-də Rusiya Krimi istila edib və xanlığın mövcudluğuna son qoyur. Yüz minlərlə Krim tatarı yarımadanı tərk edib Türkiyəyə köçdü. Beləliklə, bu xalq Krimda etnik çoxluqdan etnik azlıqla döndü.

İlk Sovet illerində Krim müxtəriyyət əldə etdi. 1941-ci ildə Krim nasist hücumuna məruz qaldı və 1944-də işgalçılardan azad edildi. Müxtəriyyət statusuna baxmaya-raq, 1944-cü ildə yarımadanın demək olar ki, bütün Krim tatarı, həmçinin yunan, bolqar, türk, erməni, italyan, azərbaycanlı, çərkəz əhalisi hakimiyət tərəfindən Mərkəzi Asiyaya sürgün edildi. 1945-de Krimin müxtəriyyəti ləğv olundu.

Əntiqə Rəşid

## Gəncə şəhərində qısamüddətli Koreya dili və mədəniyyəti programı uğurla yekunlaşıb

Bakı Mühəndislik Universiteti və Koreyanın INHA Universitetinin birgə əməkdaşlığı ile fealiyyət göstərən Xirdalan Seconq Institutunun təşkil etdiyi "Gəncə şəhəri qısamüddətli Koreya dili və mədəniyyəti programı" uğurla yekunlaşıb. Xəzər Təhsil Mərkəzində təşkil olunan dəslər 23 iyuldan 4 sentyabr kimi həftədə 2 dəfə olmaqla 7 həftə davam edib və tələbərin Koreya dili, Koreya mədəniyyətinə olan maraqlarını daha da artırıb.

Program çərçivəsində dəslərdə Gəncə şəhərində yaşayan tələbələrlə yanaşı müxtəlif yaş qruplarından 25 nəfər iştirak edib və Koreya dilinin təmel söz və ifadələri, Koreya əlifbası və mədəniyyəti haqqında esas biliklər yiyələnilər. İştirakçılar həmçinin Koreyalı müəllimlə ilə birgə Koreya dili bacarıqlarını möhkəmləndirmək şansı əldə ediblər.

Seconq Instituto Koreyanın Mədəniyyət-idman Nazirliyinin nəzdində Koreya dili və mədəniyyətini tədris edən təhsil ocağıdır və dünyanın 85 ölkəsində 248 şöbəsi fealiyyət göstərməkdədir.

Institut her il dərs nöticələri yüksək olan iştirakçılara Koreyada təhsil almaq imkanı yaradaraq Koreya mədəniyyətini dünyaya təqdim edir.

Hazırda Azərbaycanda Bakı Seconq İnstitutu və Xirdalan Seconq İnstitutu olmaqla 2



Şöbə fealiyyət göstərir. Bu şöbələr Koreya və Azərbaycan arasında mədəniyyət əlaqələri və təhsil əməkdaşlığının gücləndirilməsində mühüm rol oynayır. "Gəncə şəhəri qısamüddətli Koreya dili və mədəniyyəti programı" da öz növbəsində iki ölkə arasında dostluq münasibələrini gücləndirməsinə töhfə verib, Koreya dili və mədəniyyətinə olan maraqlın artmasına əhəmiyyəti rol oynayıb.

İlahə HAQVERDİYEVƏ

## Dubayda uçan taksilər istifadəyə veriləcək



2026-ci ilin əvvəlində Birləşmiş Əmərliklərinin Dubay şəhərində uçan taksilər istifadəyə veriləcək.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Dubayın nəqliyyat və avtomobil yolları idarəsinin (RTA) nəqliyyat texnologiyaları departamentinin direktoru Xalid Əli Avadi məlumat verib.

"2026-ci ilin birinci rübündə uçan taksi xidmətini işe salmaq planımız var. Hazırda ABŞ-in "Joby Aviation" kompaniyası ilə avtomobilin si-

naqları və sertifikatlaşdırılması üzərində işləyir. Eyni zamanda, Böyük Britaniyanın "Skyports" kompaniyası ilə birlikdə "şaqlı liman" stansiyasının layihələndirilməsinə başlayırıq", - deyə o bildirib. Məmərun sözlərinə görə, Dubayda taksilər üçün "dörd şaquli" hava limanının tikintisi planlaşdırılır.

Onlardan ikisi 2026-ci ilin əvvəlində istifadəyə veriləcək. Hava taksiləri üçün infrastruktur obyektləri ilə yanaşı, monitoring və mühafizə xidməti də qurulacaq. "General Motors" kompaniyası ilə birgə hazırlanmış pilotluq taksilərə gəlincə, onlar Dubayda 2025-ci ildə fealiyyətə başlayacaq. Hazırda pilotluq taksilər sınaq mərhələsindədir.

"2035-ci ildək Dubayda bütün taksilərinin elektrikli olması planlaşdırılır. 2050-ci ildək isə bütün avtobus parkı da elektriklə işləyən avtobuslardan ibarət olacaq", - deyə Xalid Əli Avadi eləvə edib.

"İki gündür bir neçə ali təhsil müəssisəsinin auditoriyalarında tədqiqat məqsədli müşahidələr aparıram. Ortaya çıxan mənzərə odur ki, son illərdə oğlan tələbələrin ali təhsil müəssisələrinə, xüsusiile də müəyyən ixtisaslara qəbulunda əhəmiyyətli bir azalma müşahidə olunur".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu təhsil eksperti Kamran Əsədov deyib. O bildirib ki, bu azalma yalnız Azərbaycanda deyil, həm də bir çox digər ölkələrdə nəzərə çarpır:

"Bu tendensiya xüsusiile sosial elmlər, hüquq və təhsil kimi sahələrdə dərda aydın görünür.

Lakin mühəndislik, texnologiya və təbiət elmləri sahələrində oğlan tələbələrin sayı nisbetən sabit qalsada, bu sahələrdə də gender balansının dəyişdiyi müşahidə olunur. Bəzi ixtisaslarda, xüsusiile hüquq, pedagoqika və sosial elmlərdə, iş imkanlarının mehdudlaşması oğlan tələbələrin bu sahələrdən uzaqlaşmasına səbəb ola bilər. Əksinə, texnolo-



## "Oğlan tələbələrin bəzi ixtisaslara qəbulda azalması ciddi problemlərə yol açə bilər"

giya və mühəndislik sahələri iş imkanları ilə daha çox cəlbedici görünür. Hüquq, təhsil və bənzər sahələr tarixi olaraq qadınlarla daha çox əlaqələndirilir. Bu, oğlan tələbələrin bu sahələrdə az təmsil olunmasına səbəb ola bilər.

Qadınlar bu sahələrə daha çox yönəldiyi halda, oğlanlar mühəndislik və ya texniki sahələre üstünlük verirlər. Təhsil sistemində dəyişikliklər və erken yaşlardan bəri oğlan və qız tələbələr arasında fərqli motivasiya və yönləndirmələr, ixtisas seçimlərinə təsir edə bilər. Məktəbdə və ailədə təhsil üzrə yüksək nüfuzluq gözləntiləri də qızların daha çox akademik sahələrə maraqlı gösterməsinə səbəb olur".

Ekspert qeyd edib ki, azalma hüquq, sosial elmlər və təhsildə olduğu halda, mühəndislik, informasiya texnologiyaları (IT), kompüter elmləri kimi sahələrdə oğlan tələbələr arasında artım var:

"Qlobal məqyasda da STEM (elm, texnologiya, mühəndislik, riyaziyyat) sahələrinə maraqlı artıb və bu sahələr daha çox oğlan tələbələri cəlb edir. Müqayisə etdikdə, 1990-2000-ci illərdə oğlan tələbələr hüquq, sosial elmlər və iqtisadiyyat kimi sahələrdə dərda az təmsil olunurdu. Lakin son on illikdə bu balans dəyişib, oğlanlar daha çox texniki və praktiki yönümlü ixtisaslara yönəliblər. Bu faktorlardan qaynaqlanır və bu tendensiyanın davam etməsi ciddi problemlərə yol açə bilər. Gender balansının qorunması və oğlanların sosial elmlər, hüquq və təhsil kimi sahələrə daha çox cəlb edilməsi üçün təşəbbüsələr artırılmalıdır. Bu, yalnız iş bazarında deyil, həm də cəmiyyətin müxtəlif sahələrində bərabər təmsilçiliyin təmin edilməsinə kömək edəcək".

sahələrinə yönəldirmək üçün proqramlar həyata keçirir".

K.Əsədov vurğulayıb ki, hüquq, təhsil və sosial elmlərdə oğlanların azalması bu sahələrdə gender balansının pozulmasına və gələcəkdə kişi mütəxəssislərin çatışmazlığına səbəb ola bilər:

"Bu tendensiya ixtisaslar üzrə qeyri-bərabərliyin artmasına gətirib çıxara bilər. Sosial elmlər və təhsil kimi sahələrdə qadınlar dominant olduqda, texnologiya və mühəndislik kimi sahələrdə kişilərin üstünlük təşkil etməsi iş dünyasında gender stereotiplərini gücləndirə bilər. Əgər oğlanlar bu sahələrdə az təmsil olunarsa, uzunmüddətli sosial və iqtisadi təsirlər ortaya çıxa bilər. Xüsusiile hüquq sahəsində kişi hüquqşunasların çatışmazlığı bu sahədə iş bazarında problemlərə səbəb ola bilər. Beləliklə, son illər oğlan tələbələrin bəzi ixtisaslara qəbulunda azalma bir çox faktorlardan qaynaqlanır və bu tendensiyanın davam etməsi ciddi problemlərə yol açə bilər. Gender balansının qorunması və oğlanların sosial elmlər, hüquq və təhsil kimi sahələrə daha çox cəlb edilməsi üçün təşəbbüsələr artırılmalıdır. Bu, yalnız iş bazarında deyil, həm də cəmiyyətin müxtəlif sahələrində bərabər təmsilçiliyin təmin edilməsinə kömək edəcək".



Əbülfət MƏDƏTOĞLU  
madatoglu@mail.ru

# Tənhalıq simfoniyası

Hər bir insan fərd olaraq zaman-zaman sınanır. Bu sınaq bütün müstəvilərdə baş verir. Ona görə də konkret sınaq meydanı hər kəsin öz alın yazısından, öz taleyindən gəlib keçir. Yəni, hansı sahədə və nəyə, niye görə sınanırsansa meydan da ona uyğun olur. Bu mənada mən öz ömür kitabımı bəlkə də gündə min dəfə vərəqləyirəm. Hər vərqdə də özüm özümü iddiham edirəm. Çünkü etdiyim günahlar, çəkdiyim ahlar yerdən-göye körpür. Ona görə də o körpünün üstündə dayanıb aşağıdan yuxarı və yaxud da tərsinə baxanda əlim heç yana çatmir. Çünkü o körpünün özü də boşluqdur, dayandığım yer kimi. Elə indiki anın özündə də bir boşluqda dayanmışam və nə isə gözləyirəm, kiməsa getməyə tələsirəm. Ona görə də bu körpü vağzalda, bu ömür yolunun bir nöqtəsində özüm-özümə piçildiyram:

Vağzalda...  
lap dəqiqi  
perronda dayanmışam...  
Qayğılı,  
tüstünlənən sıqaretimlə tək...  
Bunu yazmırımkı,  
oxusunlar...acısınlar...  
ya da sən oxu  
fikirçək...  
Sadəcə  
istəyirəmki,  
özümü  
möhkəm tutum  
və qəheri unudum!  
Çünki,  
yolasalan yoxdursa,  
qarşılıyan da olmayıacaq  
demək!  
Görünür  
elə bu səbəbdəndə  
ürəyim  
tənhalığım üçün  
hər an,  
hər gün  
şumlanıb lək-lək...  
Eh...son bu imiş -  
sevgisizlik...fələk!..

Bəli, Azərbaycanın çox dəyərli şairlərindən, söz adamlarından biri olan Çingiz Əlioğlunun oxuduğum "Vağzallar" şeiri də burda mənim hayima çatmir. Ona görəki, tənhalıq, təklik daha güclüdür, daha dizi bərkdir, daha ağır yumruqludur.

Ona qarşı çıxmak təkbaşına mümkün deyil. Və sən də uzadığım əli havada saxlaysan. Deməli, əlim ətekdən də tutə bilmir, əldəndə...

Deyə bilərsənki, bu dünya tekce kiminsə duyularından, hislərindən, yaşamından ibarət deyil. Əger bələ olsayıdı bütün dünyaya bəlliolan əbed sevgilər nağı kimi, dastan kimi qalmazdı. Gerçekliyin özü olardı və biz də hər gün onunla qarşılaşardıq. Neyləmək olarki, bizim istəyimi dünyanın istəyi deyil, ona görə də düz gəlmir və...

Əvvəldə dedimki, bir fərd olaraq hər birimiz öz qədərimizi yaşayırıq, öz kədərimizi daşıyırıq, öz sevincimiz iböyütməyə, süsləndirməyə cəhd edirik. Təbiiki, belə də olmalıdır. Axi ömür bir dəfə verilir və onun ölçüsü məlum deyil. "Ol"-dan "Ol"-ə qədərdi məsafə. Bir an da ola bilər, yüz il də. Və bu məsafənin içərisində boşuna xərclədiyimiz, sağa, sola səpdiyimiz günlər, ayalar, illər var, olub və olacaqdı da. Ona görə ki, biz hər şeyi sonradan qiymətləndirməyə, dəyərləndirməyə öyrəşmişik. Ox yaydan çıxandan sonra təsəssüf etmək vərdiшимiz danılmazdı. Məhz bu dediklərimə söykənerək bir məqama yenidən qayıtmış istəyirəm. O da mənim yaşadığım daxili teklik, daxili tənhalıq...bir də sənin həyatimdakı izlərin... Bunu isə bir Allah bilir, bir də sən... Allaha duam çatmir, sənə isə əlim. Və deməli bə tənhalıq mənim qədərim, əlin yazım olduğu danılmazdı. Ona görə də mən sənə üz tutaraq ürəyimin istəyini bir piçildiyram:

Bir gılə göz yaşına  
büküb məni at künçə...  
O, künçə nəzər yetir -  
Gülüm, yatmazda nönçə...

Yuxuna layla kimi  
Səpiləcək bu halım...  
Cavabını alacaq -  
Sevirsənmi? - sualım...

Yastiğına damandan  
Üşənəcək otağın...  
Göynəyəcək yanağın -  
Buzlayacaq yatağın...

Beləcə aparacaq  
Yuxusən iözüylə...  
Yat, amma gör yuxumu -  
Əbülfətin gözüylə!

İndi payızın addım səsleri duylur. Yarpaq tökümün həniri özünü çatdırır, hiss etdirir. Burda bir ədalət prinsipi var. Yəni zəman hakimdir.

Bizim isteyimizdən asılı olmayaraq vaxt öz işini görür, fəsillər bir-birini əvəzedir. Deməli, yəzən gelişinə sevinən bəndə payızın nəfəsin yuduqca kövrəməyə başlayır.

Bu, obraklı ifadə olsa da, daxilində bir gerçeklik hakimdi. Gerçekliyi də insan özü yaradır, yəni biz özümüzüçün bunu normal bir şəkildə qəbul etmişik. Və ömrümüzün payızını elə saralan yarpaqlara bənzədərək yavaş-yavaş üzüqışa, özü də hardasa direşərək, tələsmədən getmişik. Bizim tələsib-tələsməməyim isə heç nəyə yaramayıb. Yenə təkrar edirəm:

- Zamanı durdurmaq mümkün deyil. Mən zaman ölçülərini heç nəyə bənzədə bilmirəm. Heç kimi ömürlüyünə uyğunlaşdırmaq gücüm də yoxdur. Birçə

özümdən və sevgimdən başqa. Çünkü sevgi bu zamanın özü boydadır.

Onun mənimlə hər animda və gerçək bir şəkildə təmasda olması danılmazdı. Dünenimdə də, bugünümde də, əgər var olsam sabahımda da olacaq. Bu inamı mənə Tanrı verib. Bilirəm ki, Tanrıın verdiyini yalnız Tanrı ala bilər. Haqqdan gələnin qarşısında bütün varlığımla dayanıb onu qarşılıqla yanaşı onu yaşatmağı da bu günə qədər bacarışam və...

Mən özümdən, sözümdən həmişə incik olsam da, birçə nöqtədə özüm də, sözüm də günahsız görünəm. O da səni düşünmək, səndən yazmaqdı. Deyə bilərsən ki, bütün yazdıqlarında varamsa, deməli məni düşünmediyin an yoxdur. Bəli, bu həqiqətdir və elə həqiqə olduğunu görə sən də heç olmasa gününün, ayının, ilinin bir anın da məni düşün. Mənim nə çəkdiyimi, necə yaşadığımı dəyərləndir, mənə görə yox, özünə və sevginə görə...

Hə, gəlimli-gedimli dünyanın hə üzünü görüb taniya-taniya yaşaşırıq və elə bilirik ki, sabah bugündən hansısa bir mənada bizim üçü daha yaxşı olacaq. Bu bir düşüncədi, bir istəkdi, bir xəyalı. Gerçəkdə isə bizim istəklərimiz elə tumurcuq da solur, çiçək açmır. Bu, ümidişsizlik deyil. Bu, mənim sənə çatdırmaq istədiyim duyğularımın bir ləçeyidi.

Əger oxşamaq, toxunmaq istəsən, aç əlini. Amma elə et ki, gözlərindən o ləçəyə şəh düşməsin...

...Ürəyindəkilerin səsini kağıza köçürə bilmirəm, rəsmini çəkməyə gücüm çatmir. Amma özümü cəmləyib indiki anda sənə bunu piçildiyram:

Ayağını şəh öpürsə  
nə gözəl!..  
Yanağını meh öpürsə -  
nə gözəl!..

Sağlarına külək daraq,  
Qələminə ürək varaq...  
Dilinə Yar sözü yaraq -  
nə gözəl!..

Baxışına Günsəç çəpər -  
Olub, alıb səndən təpər,  
Baxışından o nur səpər -  
nə gözəl!..

Varlığına səcdə varsa,  
Səcdəgah Allah, həm yarsa...  
Məni busevgi aparsa -  
nə gözəl!..

Hə, mən bu yazını bilgisayara diktə edərkən elə bildimki, hardasa özümdən tək deyiləm... Amma yazıya nöqtə qoyanda gördümki, yenə birlikdəyik. ..Yenə sən məndəsen. Mən isə... tənha-

Gəlin etiraf edək ki, böyük söz meydanında hamının sözlə oynadığı bir zamanda seçilmək, diqqəti çəkmək hər müellifə nəsib olmur. Çünkü Azərbaycan reallığında indi hamı yazır hamı çap olunur.. hamı şairdi hamı bəstəkarlı hamı yazılıçıda hamı jurnalıstdı. Ona görə də o hamının içerisinde bir-birini oxuyan az, amma özü-özünü oxuyan ləp coxdu. Ona görə də sözə, söz adımı ilə bağlı fikir söylemək həqiqi mənəda çətin bir iş olub. Ən azindan yazanın və barəsində yazılın heç olmasa oxunan, tanınan, izlənən, beşaltı cümləsi və yaxud şeiri, yazısı olmalıdır

Mən uzun illərdən bəri tanıdım və demək olar ki, işi üzü görmüş bütün kitablarını əldə etdiyim, şair dostlarından biri İbrahim Yusifoğludur. İbrahim müəllim istər Naxçıvanda yaşayanda, istər bugünkü Bakı həyatında özünü öz sözü çekisində saxlayan və hər bir misra-sında özü olan şairlərimizdən biridir. Onun qələmindən çıxan şeir və məqalələrin, publisist məqalələrin hamisində reallıq və səmimiyyət həkimdir. İster usaqlardan yapsın, istər böyüklerdən istər vətəndən yapsın, istər əskerdən istər sevgidən yapsın, istər şəhiddən. Bu mövzuların hamisində sözünü tanıdan, sözünü təqdim edən İbrahim Yusifoğlu ürəyi var.

Bu il 70 yaşı tamam olan İbrahim müəllim mənə bir kitab təqdim etdi və ilk dəfə id ki, təqdim etdiyi bu kitabın avtoqraf yazmadı. Və mən də onun bu qərarına etiraz etmədim. Çünkü məsamın üstündəki "Ömür dastanının boyları" kitabı məqalələr və şeirlər toplusu olmaqla İbrahim Yusifoğlunun 70 illik ömür yoluna söz hədiyyəsi idi. Bu elə bir hədiyyə idi ki, kitabın içərisindəki yazılar İbrahim Yusifoğlunun oxucuya təkrar təqdim edir. Fəxaret hissi ilə qeyd edim ki, bu kitabda mənim də müellifi olduğum iki yazı yer alıbdır. Və bir də on maraqlı cəhətlərdən biri odur ki, bu kitab AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun elmı şurasının qərarı ilə çap olunub.

Şəxsən mən bu qərar bir elm adamına, bir şaire böyük bir sayqı hesab edirəm. Çünkü bütün həyatını təhsilə, elmə həsr edən İbrahim Yusifoğlunun bu qərar halal haqqıdır. Elə kitabda yer alan Azərbaycanın tanınmış söz adamlarının, elm adamlarının, xüsusi akademik Isa Həbibbəylinin, tanınmış şair və yazıçılarından Hüseyn İbrahimoğlu, Hüseyn Razinin, Müxtər Kazimoğlunun, Vəqif Yusifilinin, Vüqar Əhmədin, Əşkər Rəsulovun, Asım Yadigarın, Sona Velyevanın, Salidə Şerifovanın və digərlərinin bir-birinden maraqlı yazıları bir daha göstərir ki, İbrahim Yusifoğlu Azərbaycanın ədəbi həyatında özünü, sözünü tarix yaddaşına yanan müəlliflərdəndir.

Dəyərli dostum İbrahim Yusifoğlunun işqli ömrü barəsində işi üzü görən "Ömür dastanının boyları" kitabı məqalələr və şeirlər toplusu olmaqla İbrahim Yusifoğlunun 70 illik ömür yoluna söz hədiyyəsi idi. Bu elə bir hədiyyə idi ki, kitabın içərisindəki yazılar İbrahim Yusifoğlunun oxucuya təkrar təqdim edir. Fəxaret hissi ilə qeyd edim ki, bu kitabda mənim də müellifi olduğum iki yazı yer alıbdır. Və bir də on maraqlı cəhətlərdən biri odur ki, bu kitab AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun elmı şurasının qərarı ilə çap olunub.

Təbrik edirəm İbrahim Yusifoğlu!

**Xankəndinin qondarma "mer"inin məhkəməsi başladı:  
Maşınları müsadirə edildi**



Azərbaycanın Xankəndi şəhərinin "mer" olmuş David Sarkisyan avtomobil iki həftə əvvəl müsadirə olunub.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə merin vəkili Roman Yeritsyan məlumat verib. Onun sözlərine görə, avtomobil Davit Sarkisyanın indi apardığı cinayət prosesi çərçivəsində müsadire edilib.

Səbəb kimi avtomobilin qanunsuz əldə edilmiş emlak kimi götürülməsi göstərilir", - deyə vəkil bildirib.

Katırladək ki, həلا bu ilin mayında Sarkisyanla bağlı 20 sutka həbs qərarı verilmişdi.

Ermənistan hüquq-mühafizə orqanları Sarkisyanın evində axtaşış apararaq onun saxlanılmasına qərar çıxartmışdır. Beləki, "mer" və daha üç nəfər dələdəzliyədə, eləcə də 4 avtomobilin məmənsənilməsində ittihəm edildi.

Qeyd edək ki, Ermənistanın müxalif mediası həbslərə görə hakimiyyəti tənqid etse də, erməni ictimaiyyəti bilirdi ki, "mer" ötən ilin 20 sentyabrında anti-terror tədbirlərindən əvvəl əhalini başsız qoysaq ailesini də götürüb Qarabağdan Ermənistana qaçmışdı.

Əntiqə Rəşid



Bakı metrosu  
yeraltı sulardan  
bu məqsədlə  
istifadə edəcək



"Bakı Metropoliteni"  
QSC yeraltı sulardan tex-  
niqi su kimi istifadə etmək  
üçün yeni layihələr həyata  
keçirəcək.

Bu bəredə Adalet.az-a  
açıqlamasında QSC-nin  
metbat xidmətinin rəhbəri  
Bəxtiyar Məmmədov bildi-  
rib. Onun sözlərinə görə,  
metroda yeraltı suların mə-  
kanı olduğu üçün burada  
görməçələr çoxdur:

"Metropoliten tunellərin-  
de formalanşan qrunt sularının  
yerüstü sahəyə çıxarıla-  
raq səmərəli istifadə olun-  
ması məqsədile "Nizami"  
stansiyası yaxınlığında nü-  
munəvi layihə həyata keçiri-  
lib. Görülən işlərin davamlı  
olması üçün Ekologiya və  
Təbii Sərvətlər Nazirliyi və  
Bakı Şəhər icra Hakimiyəti  
ilə də yeni eynitipli layihələr  
düşənülüb. Bundan sonrakı  
dövrədə də bu istiqamətdə  
fəaliyyət göstəriləcək".

B. Məmmədov qeyd edib  
ki, metroda toplanan yeraltı  
sulardan texniqi su kimi  
ağacların sulanmasında, şe-  
hərin yuyulma və təmizlən-  
məsində istifadəsinin geniş-  
ləndirilməsi çox mühüm la-  
yihədir və bu həm də suya  
qənaət edilməsinə də səbəb  
olur.

"Bakı metrosunun özün-  
də sudan qənaətə istifadə  
edilməsi məqsədile də bir  
sira layihələr həyata keçiri-  
lib."

Bunlara istehsalat sahə-  
lerinin tələbatı nəzərə alın-  
raq suların optimal qaydada  
bütün sahələrə çatdırılması-  
ni, bununla bağlı bütün sis-  
temin yenidən qurulmasını,  
yeraltı sulardan səmərəli şe-  
kildə texniqi su kimi istifadə  
edərək vəqonların yuyulma-  
si, ağacların suvarılması və  
başqa bir sıra layihələr da-  
xildir", - deyə o, vurgulayıb.

QSC rəsmisi diqqətə  
çatdırıb ki, metropolitendə  
Bakinin eko-mühitine təsir  
edən ən böyük layihələrdən  
biri kimi "Xocasən" elektrik  
deposunun istifadəyə veril-  
məsini söylemək olar: "Bu  
ərazi - təxminen 24 hektar-  
lıq ərazi, depo istifadəyə ve-  
rilən qədər tullantılar mə-  
kanı id. Həmçinin burada  
görməçələrin yaranması an-  
tisanitar mühitin, ekoloji ta-  
razlığının esaslı şəkilde pozul-  
masına səbəb olurdu. Bu  
gün həmin ərazi tullantılar-  
dan təmizlənilər və depo inşa  
edilib. Artıq eko-mühitə ne-  
qativ təsir göstərən gölmə-  
çələr yoxdur və xüsusiələ  
də ərazidə abadlaşdırma işləri-  
nin aparılması, 2 000-ə ya-  
xın ağacın ekilmesi, görülən  
yaşıllaşma tədbirləri Xocasən  
qəsəbəsində ekoloji ta-  
razlığının bərpa olunması isti-  
qamətində ən böyük layihə-  
lərdən biridir".

# Dağlar dumanda qalmadı...

Yeqin mənim kimi sizin də könlü-  
nüzdən hərdən zamanın ağızını geri çə-  
virmek, yaşadığımız tarixi öz istəyimizə  
uyğun yenidən yaratmaq arzusu keçir.  
Ancaq bunun yerinə yetməsi mümkün  
olmayan xəyaldan başqa bir şey olma-  
dığını mən yaxşı bilirəm və əminəm ki,  
siz məndən də yaxşı bilirsiniz...

Bəddi ədəbiyyatın xeyallarımızı gerce-  
ye çevirmek, bizi yenidən tarixin həqiqət-  
lərinə qaytarmaq gücünə ise mən qətiyyən  
şübə etmirmə və sizin də şübhə et-  
mədiyinə inanıram. Xalq yazıçısı Elçin  
"Poçt şobəsində xeyal" dramatik po-  
vestini yenidən oxuyarkən bu əminliyi bir-  
daşa yadırmış.

Ədili ədəbiyyatın xeyallarımızı gerce-  
ye çevirmek, bizi yenidən tarixin həqiqət-  
lərinə qaytarmaq gücünə ise mən qətiyyən  
şübə etmirmə və sizin də şübhə et-  
mədiyinə inanıram. Xalq yazıçısı Elçin  
"Poçt şobəsində xeyal" dramatik po-  
vestini yenidən oxuyarkən bu əminliyi bir-  
daşa yadırmış.

Öz də məsələnin an maraqlı tərəfi  
budur ki, konkret bir tarixdə - 1970-ci ilde  
yazılan, müyyən zamanın insanların  
və hadisələrində bəhs eləyən əsər təkcə  
yazıldığı dövrün insanlarını, ictimai və  
mənvi problemlərini eks etdirməklə  
məhdudlaşdırır, yazıldığı və bəhs etdiyi  
zamanla bu gün bəhs bir-birinə bağlayır.  
Gəriyə bu günün zirvesindən baxmağa, keç-  
miş bu günün dəyərləri ile qiymətləndirməyə şərait yaradır. Gözünü açıb görün-  
sən ki, etrafındaki real dünyadan çox öz  
dünyası, öz xəyalları ile yaşayan qadın,  
onun mühiti sənətənən tanışdır, daim bələ  
insanlarla ünsiyyətdən...

Sovet dönməmində yazılmış "Poçt şobəsində xeyal"da o dövrün ictimai əqləq normallarına gənc yazılının etirazı dikkət-dən yayınmış. İnsanla mühiti arasında gözə görünən münaqış, dərin uçurum, in-  
sanların bir-birinə yadlaşması, soyuqlaş-  
ması, öyəleşməsi həm fərdi insan xarak-  
teri ilə bağlı psixoloji amil kimi, həm də  
cəmiyyətin təbiətindən gələn ictimai ha-  
disə kimi təqdim olunur.

Onu da deyim ki, Elçin müəllim bu  
əsəri 27 yaşında yazanda mən hələ dün-  
yaya gəlməmişdim. Ancaq mənim yaşım-  
dan evvel yaşamış insanların dünyasını  
başa düşmək, yaxından görmək və tanı-  
maq üçün bu əsər indi misilsiz əhəmiyyət  
daşımaqdadır.

Əsərin əsas qəhrəmanı Ədilə adında  
bir qadındır. Otuz üç yaşılu bu qadının hə-  
yatında zahirən her şey normal görünür.  
Ailəlidir, əri Xəlil ictimai təminat idarəsin-  
də məmurdur, cəmiyyətdə müəyyən möv-  
qeyə və nüfuzu malikdir. Ədilə poçt şobə-  
sində işləyir, öz sosial mühiti var. Demək  
olar ki, hər gün rəfiqələri ilə görüşür.

Ailədəki ər-arvad münasibətlərində də  
hər hansı gərginlikdən səhəb gəl-  
məz. Əksinə, əri "mamoqça" - "ana" deyə  
çağırdığı Ədiləyə qarşı bəzən təəccüb do-  
ğuracaq qəder mülayim və mütidir. Arva-  
dinin hər hərəkətinə göz yummağa, de-  
dikləri ilə oturub-durmağa hazırlıdır. Ədilə-  
nin də ondan hər hansı qeyri-adi tələb-i  
ona qarşı endəzasız iddiaları yoxdur.

Ancaq əsərin ilk səhifelerindən bu  
ailənin xoşbəxt olmadıqca görünür. Ədilə-  
nin vaxtsa sevgi macərası yaşadığı  
kişi aradan illər keçəndən sonra zəng vü-  
rub onunla hal-əhval tutmaq istəyir. Tele-  
fon dialoqundan anlaşıllı ki, artıq onun  
varlığından Ədilə üçün heç bir mənası qal-  
mayıb...

Hər şey Ədiləni daridir. Radio san-  
ki hər gün eyni xəbərləri verir, eyni musi-  
qini səsləndirir. "Eyni kükə, eyni sekı, eyni  
binalar, eyni tinlər, eyni tanış sifetlər.  
Hər gün, hər gün..." Bunu həyatın yekrən-  
gliyindən qurtulmaq üçün işə başqa kükə  
ilə getmək istəyən Ədilə ərinə deyir. Bir  
damın altında yaşadığı əri də Ədilənin  
həyatındaki eyniliyin, bozluğun və boşlu-  
ğun içindədir. Ədiləni daxidirən, ancaq  
dilinə getirmədiyi əsas səbəb isə təkcə  
küçənin, seklinin, binaların, tinlərin, sifet-  
lərin eyniliyi deyil. Əxlaqi yoxsulluğun,  
düşüklüyü, mənvi boşluğun eyniyyəti-  
dir. Ədilənin etrafında insanların dünyaya  
bağlayacaq ideal yoxdur, onlar xırda arzularla,  
bayağı hissələrlə yaşayırlar. Ədilə-  
nin əri yetmiş bir lotereya alıb, üreyinə bu  
lotereyalardan birinin maşın udacağının  
damdığını deyir və bələ düşünür ki, bu  
onların həyatında hər şey düzələ-  
cək. Ədilə iş həyatında hər gün poçt şo-

bəndək 3 nömrəli pəncərənin arxasında  
oturub, ünvansız məktub gözləyən in-  
sanlarla ünsiyyətdə olmaq, onlardan eyni  
suali eşitmək, onlara eyni cavabı vermək  
məhkumluğunu yaşamaqdadır.

Poçt şobəsinin rəisi, əsl adı Alməmməd  
Gülməmməd oğlu olan Yoldaş Tek  
Ədilənin sıfıldından beşidi insanların ba-  
şında gelir. O, pensiya yaşı yaxınlaşdırı-  
na gərə her gün Ədiləyə yaltaqları, bələ  
düşünür ki, Ədilənin əri onun daha yüksək  
pensiya almasına yardımçı ola bilə-  
cək.

Poçt şobəsinin əməkdaşı Babanın işi,  
Yoldaş Tekin replikası ilə desək, "şeyi  
şədəmək" - fasılı vaxtı qapını bağla-  
yib, fasılı qurtaranda açmaqdır.

Ədilənin rəfiqələri Züleyxa ilə Gürzə  
da mühitin cızdırıcı çevrədən kənara çıx-  
maq həvəsi və arzusu olmayan insanlar-  
dır. Hər halda, Ədilə onları bəle tənir.



Bele bir rəngsiz və cılız mühitin içinde  
Ədilə özünü bəxtindən yarımiş hesab edə  
bilmir. Hər gün poçt şobəsində özünə aid  
arakesmənin nömrəsinə bildirən "3"ün qara-  
şısına "1" yazar - nəhs rəqəmi özünün  
taleyi ilə elaqələndirir, bunu "taleyinin  
rəmzi" kimi mənalandırır. Yoldaş Tek rəh-  
berlik elədiyi idarədə onun bu cür bədəbin  
əhval-ruhiyyə yaratmasına qəti qadağan  
qoyur: "Mənim rəhbərlik elədiyim müəssisə-  
də bədəbinlik? Bir də bə hərəket təkrar  
oluna, təbəhət verəcəm!"

Yoldaş Tek özü də yaxşı bilir ki, bu qadağanın  
heç bir mənası yoxdur. Həyat öz  
eyniyyəti içinde eriyib gedəcək...

Ədiləni bu eynilikdən, rəngsizlikdən  
qurtara biləcək yegane qüvvə isə onun  
xəyalları və daxili səsidi. Ədilə adilidən  
naqışlık içinde yaşamaqdan dariixir,  
mənvi azadlıqca can atır. Qartal kimi yüksək-  
səklərdə ucub beş il ömrü sürməyi leş yey-  
yen qarğı kimi yüz il yaşamaqdan üstün  
hesab edir. O, rahat, sakit, standart hə-  
yatla barışa bilmir.

Ədilənin dramını daha da gərginləşdir-  
ən etrafında öz içini tökməyə, dərdləş-  
məyə layiq insan görə bilməməsidir. Cün-  
ki insanların yaşadıqları həyatla daxili  
aləmləri arasında keçilməz sədlər var və  
həmin sədlərin arxasında olub-bitənləri  
kiminse görməyini heç kəs arzulamır.  
İdarəət işçilərə bədəbin əhval-ruhiyyə ilə  
yaşamağı qadağan eləyən Yoldaş Tek  
(Alməmməd Gülməmməd oğlu) mühari-  
bədən qaćmış miskin farıridir, onunla bir  
yerde poçtda xidmət eləyən, qızların geyi-  
mini və davranışını "qeyrətinə sığışdır-  
mayan" Baba məsciddə mürdəşirlik edir  
və ölürləri soyur, hər gün Ədilə ilə laqqirdı-  
vurmağı gələn rəfiqələrindən biri arzula-  
madığı usağı xaric eləmiş qatıl, o biri  
anmasını tehrif edən nankordur...

Xəyanət, fərərilik, oğurluq, qatılık,  
mənvi boşluğun eyniyyəti deyil. Əxlaqi  
yoxsulluğun, mənvi boşluğun eyniyyəti-  
dir. Ədilənin etrafında insanların dünyaya  
bağlayacaq ideal yoxdur, onlar xırda arzularla,  
bayağı hissələrlə yaşayırlar. Ədilə-  
nin əri yetmiş bir lotereya alıb, üreyinə bu  
lotereyalardan birinin maşın udacağının  
damdığını deyir və bələ düşünür ki, bu  
onların həyatında hər şey düzələ-  
cək. Ədilə iş həyatında hər gün poçt şo-

dünyasında şəhər üfunutunu kəkk otunun  
sərt qoxusuna əvəz edir. Ədilənin mənen  
çürümüş mühitdən ayrılaraq xəyalında  
qovuşmaq istədiyi məkanın isə bu gün  
həm ədəbiyyatımızın tarixi, həm də döv-  
letimizin və milletimizin mövqeyi baxımdan  
daha böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini  
söyləyə bilərik. Bu əsəri yazarkən Elçin  
müəllim tarixi qeyli qabaqlamışdı:

"Ə d i l e ...Şuşaya gedək... Cıdr düz-  
züne. İsteyirsiniz İsa bulağına. Yox, Cıdr  
düzünə... Qoy kəkk otunun iyi burnumu-  
zu deşsin, eybi yox, tab getiririk. (Gülür.)  
Daşaltına baxarıq... Qoy gözlerimiz qaral-  
sın, biz heç nadən qorxmırıq. Lap iste-  
səniz, Qırxpilləkanla başqası düşərik...  
Biz uşaqlıqla hemisə yayıları Şuşaya ged-  
dik. Onda atam sağ idi... Men də qayğı-  
sız, azad bir qız usağı.... Cıdr düzünə ged-  
ib dağlara baxardım, arzulardım ki, tez  
böyüyüm, bu dağların qarşısında, bu tə-  
biətin qarşısında qadır olum, üreyi sevgi ilə dolu  
olum, qucaqlayım bu dağları, sevincimi böyüküm ki-  
minləsə... İndi isə... İndi isə yene uşaq olmaq istə-  
dim..."

Rəngsiz həyatın bo-  
ğub özündən uzaqlaşdır-  
di, arzuları üreyində qal-  
mış bir qadının xəyalında  
canlandırdığı aləm, rəng-  
lərə sığmayan Şuşa aran-  
dan təxminən 20 il keçən-  
dən sonra Azerbaycanın  
tale məsələsinə, azerbay-  
canlıların ölüm-olum sular-  
ına, şərif və milli heysiyyət  
timsalına çevriləcəkdir.  
Əsərin remarkasından  
oxuduğum kimi, Ədilə 1970-ci ilde Bakı  
şəhərində "Poçt şobəsində xeyal" a-qar-  
planda hələ Şuşanın işgalinə 20 ildən  
qox qalırdı...

Ədilənin Şuşa xəyalı tarixe bu günün  
səviyyəsindən baxanda indi yazılının icti-  
mai narəhatlığı, tarixi prosesləri öncə-  
dən görməsi, gələcəkələ bağlı xəbərdarlığı  
kimi də manalandırıb. Ədilənin öz  
mühitindən tacrid olunması, yoldaş teklər  
aləmindən təkənməsi, cəmiyyətdə özünə  
yer təpə bilməsini onun üzənə olmasa-  
da, cəmiyyətə etirazı kimi başa düşüla-  
bilər. Bu etirazın Ədilənin iç dünyasının  
səsləndiyi qütbündə isə Şuşa, Cıdr düzü,  
Qaşaltı, Qırxpilləkan var: insanla mühit  
arasındaki tarazlığın pozulmasına gözle  
görülməyən səbəblərindən biri doğma-  
yurdla, ana torpaqla əlaqənin qırılmasıdır,  
insanın təbiətdən və başlanğıcından qop-  
masıdır. İnsan öz başlanğıcından, ilkinli-  
yindən qopduğunu hiss edəndə həmin  
başlanğıc xəyal dünyasına çəkilir:

**Dağlar dumana qaldı,  
Otu sarala qaldı.  
Soyuq bulaq, göy çəmən,  
O da marala qaldı...**

Əsərdə Şuşa, Cıdr düzü, Qırxpilləkan  
- təbiət insani eyniləşdirən, mənviyyəti  
süstələşdirən şəhər mühitine və şəhərdəki  
insan münasibətləri qarşı qoyulub. Mü-  
hite uyğunlaşa bilməyen insanın mənvi  
faciəsinin səbəbi isə dərənərdə ax-  
tarılır. Şuşanın, Cıdr düzünə havası,  
dağların saf suyu təbiətin, ilkinliyin, baş-  
lanğıcın üvəni kimi təqdim olunur. In-  
sanların təbiətdən, ilkinliyindən, başlanğıc-  
dan uzaqlaşması isə əbədi itkiyənən  
kimi, insanların ömrü boyu bu əbədi itkiyi  
axtarırlar. Elə həy bir-birinə eyni suali  
verir: "Tapdınım?", bir-birindən eyni cavabı  
alırlar: "Yox!"

Dünya insanlarla gözeldi. Amma nə edəsən ki, insan formatında göze görünən hamısı böyük hərfə yazılan, ürəklə çağırılan insan deyil. Mənə görə bu böyük insanların kölgəsinə siğınan hansısa varlıqları. Lap bir az da kobud səslənə, ağacdən şirə çəkən qurdular bənzeyirlər. Təessüf ki, onlara mübarizə aparmaq mümkün deyil. Amma yaxşı ki, yaxşilar var! Böyük hərfərlər yazılan YAX-ŞILAR!..

Mən onu 1975-ci ildən üzü bəri tanıdım. Önce metbuatdakı imzasını, sonra da özünü. Və hayat eleyə getirib, bu tanışlıq isti, səmimi bir münasibətin özülu olub. Hətta bağ evinin də qonağı olmuşam. Oturub hovuzun kenarında dərdleşmişik. "Hovuz" sözü bir az böyük səslənir. Adam eleyə təsəvvür edir ki, bağda böyük dür, elə hovuzun özü de. Lakin bu onun və mənim ölçülərimlə, düşüncələrimlə böyük idi. Çünkü bu həyətde özünün dediyi kimi, bir-iki ördek, qazdan və bir də onunla "söhbətləşən" balaca itdən başqa ele böyük bir tesərrüfat yox idi. Ev də imarət yanındaki koma kimi bir yer idi. O da sığınmışdı Kürdəxanidakı bu bağa, bağlar üçün, Kəlbəcər üçün daxixanda çəkilirdi öz komasına və...

Azərbaycan oxucusu Hidayət Elvüsəl imzasını çox gözəl tanıyor. Onun Sovet dönməndən üzü bəri yazdığı bütün yazılar demək olar ki, oxucunun tutiyası idi. Hər kəs axtarındı o imzani, o yazını. Hami biliirdi ki, Hidayət yazırda, o yazının damarında humor var, satira var. Ona görə məmurlar, vəzifə sahibləri, xüsusən mədəniyyət işçiləri onun qələminə düşməkdən ehtiyat edirdilər. Teatrı, müsiqini çox mükemməl bi-

# Kəlbəcərə qovuşan Elvüsəl

lən, jurnalisticanın ağır artılıyası olan Hidayət Elvüsəl boşluğa gülə atmadı. Onun yazılarının hədifi olurdu. Və heç kim də ondan incimirdi, düz sözdən niyə inciyən. İstər "Komunist" qəzeti, istər "Səhər" qəzeti, istər də özünün redaktoru olduğu "Kriminal" qəzeti, eləcə də ömrünün sonlarında çalıştığı "Ədalət" qəzeti, onun müəllif köşələri ayri-ayrılıqda bir jurnalistika nümunesi idi. Və mən "Ədalət"də onuna etdiyim həmkarlığı, dostluğun, yoldaşlığı ömrümən ən yaddaqalan səhifələrindən hesab edirəm. Ona görə ki, Hidayət Elvüsəl tərifi də, iradı də adamın üzüne deyirdi. Hansısa bir yazımı münasibət bildirəndə özü-nəməxsus şəkildə deyərdi:

- Dədə, bu yazının suyunu bir az çox eylemisen. Çapa verməmişdən gərek bir də oxuyadın və yaxud da dədə, maraqlı yazmisan, oxudum, yaxşı yazmisan...

Bax belə idi Hidayət Elvüsəl. Söze qarşı həssaslığı güzəştə imkan vermirdi. Ya deməli idi, ya da susub getməli idi. O da daha çox deməyi, göstərməyi xoşlayırdı, münasibət bildirməyi normal sayırdı. Özü də təkcə publisist yazırlara yox, bədii yazırlara da, ən çox isə poeziya nümunələrinə qarşı da kəskin bir möv-



qedə dayanırdı. Oxuduğu şeirin fikir yükünü, mövzusunu ustalıqla xırda-layırdı, çözürdü. Çünkü o, özü də ya-zırdı, özü də bestəleyirdi və bundan da ən vacib o, el şairi, elin sevimli-si Sücaətin qardaşı idi...

Bir dəfə Sücaətə bağlı etdiyimiz səhəbət zamanı onun necə kövrədi-yini açıq-aşkar hiss etdim. İlk dəfə idi ki, o, bu kövrəkliyi gizlətmirdi. Kəlbəcərli günlərindən danışındı. Dünyasını dəyişen əzizlərini yada salmışdı. Onun durumu məni də kövrəldi. Ondan ayrılandan sonra barəsində düşündüklərimi, mənə yaşıatdıqlarını şeirə çevirdim. Və yazardım:

Gecəni kirpiklə qor qarışdırımdı,  
Gəzdim, tapamadımdı, qor qarışdırımdı.  
Elə əl havası, tor qarışdırımdı -

Çıxmaga utandım ruhlar üzünə  
Bir az da möhkəm dur dönmən gözünə!

Sinəmdə göynerti anbaan artı,  
Xoşbəxt o kəsdir ki, ürkədə yatır!  
Bəllidir, ay doğur, günəş də batır -  
Hər gün də su damır ümid közünə...  
Bir az da möhkəm dur dönmən gözünə!

Güçünü topala, qırılsın yedək,  
Hərəmiz üz tutub düz səmtə gedək...  
Tuğda, Kəlbəcərdə ibadət edək -  
Sözün Allahına, sözün özünə  
Bir az da möhkəm dur dönmən gözünə!

Nə vaxtsa olacaq elin vüsalı  
Öpülen dodağın, telin vüsalı...  
Qəlebə! - adlanan selin vüsalı  
Təpər gətirəcək yorğun dizinə  
Bir az da möhkəm dur dönmən gözünə!

sında adamlara müsbət enerji ba-ğışlayan, müsbət aurası olan ruh adamı idi. Və nəhayət, Hidayət Elvüsəl həm də xeyir-şər adamı idi. Heç hardan, heç yerdən qalmırdı. Eşidib bildiyi məclislərə çatmağa, təselli verməyə can atıldı. Və bir də nəhayət...

Hidayət Elvüsəl Kəlbəcərin ziya-lilarını, işqli adamlarını təbliğ et-məkdən, təqdim etməkdən yorul-murdu, doymurdu. Hətta "Ədalət"in redaksiyasına gələn söz adamlarının hamısı ilə məni tanış edirdi və özünəməxsus təbəssümle deyirdi ki:

- Əbülfət, bax, bu kəlbəcərlə oğlan saf şairdi, saf söz sahibidi. Tanı bunu. Yazlarını gətirəndə çox lən-gitmə!

Onun ölüm xəbərini eşidəndə inanmadım. Çünkü bir neçə gün öncə telefonla danışmışdım. Amma nə qədər inanmasam da Əz-rail öz işini görəndən sonra səs hec hara çatmır. Birce təselli xati-rələr qalır. Və mən də Hidayət müəllimlə bağlı xatirələrimə siğ-nib özümü ovutmağa çalışdım. Çünkü onun ruhunun artıq azad Kəlbəcərdə olduğunu inandığım-dan bu təselli məni ovudurdu. Elə onun yas mərasimində də edilən səhəbətlərdə mən azad Kəlbəcər-de qayısız, rahatlıq tapan Hidayət Elvüsəlin ruhuna baş əydim...

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

**Koronavirusun yeni variansi:  
İndi də XEC yayılır? -  
Alimlər təşvişdə...**



sosial şəbəkə platformasında istifadəçilərin fikrincə, Böyük Britaniya, ABŞ, Danimarka və bir sıra digər ölkələrdə də müşahidə olunub.

Mütəxəssisler deyirlər ki, vaksinlər ağır xəstəliklərin qarşısını almağa kömək edəcək, lakin payızda yayılma bilecek bəzi yeni mutasiyalar var. Peyvəndlər son variantlara qarşı daha yaxşı qorunma təmin etmək üçün yenilənib, lakin Omicron subvariantlarından yaranan XEC bunlara daxil deyil.

London Universitet Koleccinin Genetika İnstitutunun direktoru professor Fransua Balluks BBC-yə bildirib ki, XEC-in digər son COVID variantlarına nisbətən "daha çox yoluxma ehtimalı" olsa da, o, peyvəndlərin hələ də yaxşı qoruma təmin edəcəyini düşünür.

Bununla belə, professor qeyd edib ki, XEC-in qıçşa dominant subvariant olması mümkündür. Kaliforniyadakı Scripps Tərcümə Tibb Tədqiqat İnstitutunun direktoru Erik Topol isə deyib ki, XEC-in yayılması "indica başlayır".

O, "Los Angeles Times" dənişib: "Və bunun həqiqətən də davam etməsi və dalğaya çevriləməsi bir neçə ay çəkəcək. XEC növbəti variant kimi görünür. Lakin geniş yayılma-sına aylar qalıb".

Hansi simptomları var?

Simptomların soyuqdəymə və ya qripe bənzər olduğu deyilir:

- yüksək hərərət
- bədəndə ağrı
- yorgunluq
- öskürək və ya boğaz ağrısı

Qeyd olunub ki, əksər insanlar koronavirustan bir neçə həftə sonra özlərini daha yaxşı hiss edirlər, lakin tam sağalmaq daha uzun çəkə bilər.

**"COP29-da uzun illərdir açıq qalan iqlim maliyyəsi üzrə razılışma əldə olunmalıdır"**



Bu gün Azərbaycanda etraf mühitin sağlamlaşdırılması və şirkənlərin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönən işlər görülür.

Adalet.az xəber verir ki, bunu ekoloji və təbii ser-vetlər nazirinin müavini Umayra Tağıyeva "Caspian Energy Forum"da çıxışı zamanı bildirib. Onun sözlerinə görə, dövlət ekoloji problemlərin həllinə böyük önəm verir və bu istiqamətdə əməli işlər görür: "Bu gün Azərbay-can dönyanın əsas prioritet hesab etdiyi "yaşıl keçid"in

də yenidənqurma işləri ilə bərabər, eyni zamanda ekoloji bərpa məsələlərinə xüsusi diqqət ayrılır. Bu ərazi-lərdə minlərlə meşə-salma tədbirləri həyata keçirilir".

U. Tağıyeva qeyd edib ki, global iqlim dəyişmələri ilə bağlı ən yüksək platforması olan BMT-nin iqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP) 29-cu sessiyasına ev sahibliyi etmək çox böyük məsuliyyətdir:

"Bütün ölkə bu mötəbər tədbirə hazırlaşır. COP29-a sədərliyimiz çərçivəsində qlobal iqlim gündəliyinin uzun illərdir açıq qalan iqlim maliyyəsi üzrə razılışma əldə olunmalıdır. Dün-yada kifayət qədər maliyyə resursları mövcuddur. Lakin global məqyasda iqlim problemlərinin həlli üçün maliyyə axınlarının necə həll edilməsi və hara yönəldilməsi, necə xərclənməsi vacib məsələlərdən biridir. Bu maliyyənin düzgün yerlərə yönəldilməsi çox vacibdir".

**"Bu, vətəndaşların daha ucuz enerji almasına gətirib çıxara bilər"**

"Azərbaycanda günəş enerjisi istehsalı bu ilin yanvar-avqust aylarında 9 dəfə artaraq 424.5 milyon kVt.st. çatıb. Bütövlükdə, yaşıl enerji mənbələri üzrə elektrik enerjisi istehsalı ötən ilin müvafiq dövründə (1 531,1 mln. kVt-st) nisbətən 1 240,7 mln. kVt-st artaraq 2 771,8 mln. kVt-st təşkil edib".

Adalet.az xəber verir ki, bunu VI çağırış Milli Məclisin deputatı, iqtisadçı Vüqar Bayramov deyib. O bildirib ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda yaşıl zona formalasdır, eləcə də COP29-a ev sahibliyi edəcək Azərbaycanda bərpa olunan mənbə-

lərdən enerji istehsalının artırılması regionda yaşıl enerji şəbə-kəsinin geniş-lənməsinə desteklidir:

"Bu ölkəmizin iqlim dəyişikliyi və etraf mühitin qorunması, eləcə də yaşıl iqtisadiyyatın güclənməsi ilə bağlı qlobal ve regional hədəflərə töhvəsidir. Əksər inkişaf etmiş ölkələrdə ev təsərrüfatları və eləcə də icmalar bərpa olunan enerji mənbələrdən, o



cümələdən külək və günəş enerjisi istehsal edərək həm öz istehlaklarını ödəyir, həm də artıq hissəni dövlətə satırlar. Bu, ev təsərrüfatlarının enerji satışından gelir eldə etməsinə imkan yarada-

bilir. Oxşar praktikanın Azərbaycanda tətbiq olunması elektrik enerjisi istehsalını artırmaqla yanaşı, vətəndaşların daha ucuz enerji almasına gətirib çıxara bilər.

Bu enerji istehsalı və satışı yeni yanaşmanın tətbiqinqə imkan yaratmaqla yanaşı enerji xəclərini azaldır. Bunun üçün icma əsaslı integrasiya olunmuş infrastrukturun formalasdırılması vacibdir".

Qeyd edək ki, Azərbaycanın bərpa olunan enerji mənbələri üzrə potensialı 27000 Mvt dəyərləndirilir. Bunun 23000 Mvt-i gələcək enerjisi üçün isə Bakı şəhəri, Abşeron və Xızı rayonları daha əlverişli hesab olunurlar.



**ƏDALƏT**

20 sentyabr 2024-cü il

## "Quba Halal Məkan" - Təbiətin qəlbində ideal istirahət



Quba Azərbaycanın təbiət cənnəti olaraq tanınan bölgələrdən biridir. Bu möhtəşəm bölgədə yerləşən "Quba Halal Məkan" istirahət zonası həm yerli sakinlər, həm də turistlər üçün cənnət kimi bir məkandır. Burada siz təbiətin saf gözəllikləri ilə əhatə olunaraq, rahatlıq və sükkünət içinde unudulmaz bir tətil keçirə bilərsiniz.

Qonaqlarına unikal təbiət mənzərələri təqdim edir. Gözəl dağlar, yaşıllı meşələr və sərin çaylar arasında yerləşən bu istirahət zonası, təbiətlə iç-içə olmaq istəyənlər üçün ideal secimdir. Eyni zamanda, müasir infrastruktur və lüks imkanları ilə də diqqət çəkir.

Burada hər bir detal qonaqların rahatlığı üçün düşünülüb. "Quba Halal Məkan", adından da göründüyü kimi, halal yaşam terzinə üstün tutan qonaqlar üçün mükəmməl mənzildir. Burada təqdim olunan bütün yemeklər və xidmətlər İslam qaydalarına tam uyğun olaraq hazırlanır və təqdim olunur. Bu, Quba Halal Məkanı digər istirahət zonalarından fərqləndirən ən əsas xüsusiyyətlərdən biridir.

Bu istirahət zonası ailə və dostlarla birlikdə vaxt keçirmək üçün ideal bir ünvandır. Uşaqlar üçün təhlükəsiz oyun sahələri, böyük yaş qrupları üçün müxtəlif əyləncə proqramları və istirahət yerləri ilə dolu olan "Quba Halal Məkan" hər yaşıdan qonağa uyğun seçimlər təklif edir. Burada həmçinin, açıq havada teşkil olunan barbekü məkanları və piknik yerləri də mövcuddur. Əgər sərgüzəstə meyliyinizsizse, "Quba Halal Məkan" sizi məyus etməyəcək. Təbiət yürüşləri, dağ dırmanışları, at sürmə və digər outdoor fəaliyyətləri ilə dolu proqramlar sənətə təqdim olunur. Bu fəaliyyətlər, yalnız fiziki aktivliyi təmin etmir, eyni zamanda, təbiətin möhtəşəmlərini yaxından hiss etməyə imkan verir.

"Quba Halal Məkan" qonaqpərvərlik və yüksək keyfiyyətli xidmətləri ilə də tanınır. Professional heyati hər zaman qonaqlarının məmənliyətini önləndirən planda tutaraq, hər bir detala diqqət edir. Gülerüz personal qonaqların rahatlığı üçün hər zaman yanınızdadır. "Quba Halal Məkan" təbiətə yaxın olmaq, rahatlıq və sükkünət içinde istirahət etmək istəyən hər kəs üçün mükemmel bir seçimdir. Burada hər kəs özünü evindəki kimi hiss edəcək, unutulmaz xatirələrlə dolu bir tətil keçirəcək. Təbiətin gözəllikləri ilə əhatə olunmuş, halal yaşam terzi ilə harmoniyada bir tətil üçün "Quba Halal Məkan"ı seçin və dincəlmənin ən gözəl formasını kəşf edin!

Halil Xan  
"Son dakika" MMC Nəşriyyatının təsisçisi

"Şagirdlər arasında qidalanma ilə bağlı ən çox yayılan səhvələr səhər növbəsində oxuyanların çox vaxt məktəbə ac və ya yün-gül, "ayaqüstü" atışdırılmışqlar yeyərək gelməlidir. Güne və dər-sə gümrah, sağlam başlamaq üçün faydalı səhər yeməyi çox vacibdir".

Adalet.az xəber verir ki, bu fikirləri "Sağlam radio"da yayımlanan "Sağlam səhər" verilişində qonaq



## Zəfər bayraqımız bütün zamanlarda zirvələrdə dalğalanacaq

Ötən əsrin 90-cı illərindən Ermənistən müstəqilliyini yenice bərpa etmiş Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti yürütülməyə başladı. Bir müdətədən sonra bu mənfur, bu qan qoxulu siyaset iki ölkə arasında mühərbiyyətə gətirib çıxardı. Ermənistən həm o vaxtlar ölkəmizdə hökm sürən hərçərlikdən, hakimiyyət boşluğunandan, həm də havadarlarının güclü dəstəyindən yetərinə bəhrelənərək ölkəmizin ərazisinin 20 faizini işğal etdi. Hədlərini aşmış, gözləri ayaqlarının altını görməyən qəsbkarlar beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış ərazilərimizi zor gücünə işğal etməklə bərabər, ağır mühərbiə cinayətlərinə də əl atdırılar. Düşmənin əla keçirdiyi ərazilərdə yaşayan soydaşlarımız işğal nəticəsində doğma ocaqlarından köökün düşdürlər. Ata-baba yurdundan qaçqın düşən məcburi kökünlərin sayı bir milyonu ötdü. Əlbətta ki, bu, müstəlliyyinin ilk çağlarını yasayan ölkəmiz üçün böyük humanitar fəlakət idi.

Təessüflər olsun ki, ister ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar, isterse də böyük dövlətlərin rəhbərləri, o cümlədən də artıq tarixin arxivinə verilmiş Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli edilməsinə cavabdeh olan ATƏT-in Minsk qrupunun birtərəflə münasibəti, işğalçı ile zərər çəkənə eyni gözəl baxması, cinayətkar əməllərinə görə Ermənistən cəzalandırılmaması düşmən ölkəni dəha da azgınlılaşdırırdı. Getdikcə beynəlxalq hüquq və normalara məhə qoymayan Ermənistən sülh danışçıları prosesinde nəyin bahasına olursa olsun, mövcud status-kvonu sonsuzluğadək uzatmağa çalışırı. Bu çırıkin niyyətine çatmaq üçün müxtəlif təxribatlara əl atır, heç bir əsası olmayan fikirlər uydururdu. Təessüflər olsun ki, beynəlxalq təşkilatlar Ermənistənən uydurmalarına inanaraq Azərbaycanın haqq səsini eşitmirdi. Cəzasız qaldığını görə Ermənistən getdikcə heddini aşır, beynəlxalq qanunlara, sülh çağırışlarına arxa çevirdi. Havadarlarının dəstəyindən ruhlanan Ermənistən tez-tez temas xəttində təxribatlar törədir, kimsədən çəkinmədən "yeni ərazilər uğrunda yeni mühərbiə" iddiaları səsləndirib xəyallar qururdu.

Uzun illər ərzində müxtəlif ölkələrdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə və platformalarda Azərbaycan həqiqətlərini, Ermənistən ərazilərimizi işğal etdiyi dönya ictmayıyyətine çatdırmaq istiqamətində çox mühüm işlər aparıldı. Aparılan sistemli və səmərəli işlər nəticəsində bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanı ərazi bütövlüyünü tənqid etdi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi, BMT Baş Assambleyasının qətnamələri, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı, Avropa Parlamenti və digər təşkilatlar Azərbaycanın haqq işini dəstəklədi. Bunun da nəticəsində münaqişənin həlli istiqamətində hüquqi zəmin hazırlanırdı. Dünya gördü ki, Qarabağ Azərbaycanın əbədi-əzəli tarixi torpaqlarıdır.

Azərbaycan dövləti və xalqı Ermənistən işğalı heç vaxt barışmadı. Arxada qalan illər ərzində ölkəmizin ərazi

bütövlüyünün təmin olunması məsəlesi Azərbaycanın siyasi gündəliyinin mərkəzində dayandı. Bu illər ərzində möhtərem Prezidentimiz cənab İlham Əliyev yerli və xarici auditoriyalar arasında çıxışlarında ölkəmizin keçmiş Dağılıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı tarixi edələt və beynəlxalq hüquqa əsaslanan principial mövqeyini qətiyyətlə və yüksək diplomatik məharətlə dünya ictmayıyyətinin diqqətinə çatdırırdı. Dövlətimizin başçısı 30 avqust 2021-ci ilde Şuşada Vaqif Poeziya Günlərinin açılış

30 illik işğalına son qoydu. Bir gülət atmadan, bir itki vermədən 2020-ci il noyabrın 20-də Ağdam rayonu, noyabrın 25-də Kəlbəcər rayonu, dekabrın 1-de isə Laçın rayonu işğaldən azad olundu. Bu addımı ilə Azərbaycan dünyada qəlib xalq, qüdrətli, məglubedilməz dövlət kimi tanıdı.

Azərbaycan Ordusundan aldıqları sarsıcı zərbələrdən geri çəkilən ermənilər acısını yaşadıqları məglubiyətdən düzgün nəticə çıxarıb, silahı yerə qoymadılar. Yenə də mövqelərimizi atəşə tutub, təxibatlar tərəfdilər. Nəhayət, separatçıların cinayət dolu bu hərəkətləri dövlət başçımızın səbrini tükdürdü.

2023-cü il sentyabrın 19-da qüdrətli Azərbaycan Ordusu Qarabağı qan çanağına döndərmək istəyən erməni separatçılarına qarşı antiterror tədbirləri keçirdi. Ordumuzun zabit və əsgərləri illərdən bəri ermənilərin möhkəməldindirdikləri mövqelərini, beton sədərlərini darmadağın etdilər.

Döyüşlərin ilk dəqiqələrindən gözənlənilə o idi ki, erməni separatçıları ordumuzun qarşısında uzun müddət dayana bilmeyəcəklər. Çünkü artıq separatçılardır, separatizmin sonu çatmışdır. Cox keçmədi ki, qəlebəye köklənən gözləntilə özünü doğrultdu. Əməliyyata başlayandan 23 saat 43 dəqiqə sonra separatçılar ağ bayraq qaldırıp təslim oldular. Özlərini məglubedilməz zənn edən Ermənistən ordusunun tör-töküntüleri Silahlı Qüvvələrimizin gücü, qüdrəti qarşısında yalnız bu qeder vaxt ərzində dayanmayı bacardılar. Düşmən sentyabr ayının 20-də ordumuzun qarşısında diz çökər bildirdi ki, mövqelərdən çıxır, döyüşləri dayandırır, silahları yerə qoyur. Sentyabrın 19-u tariximə separatçılara qarşı həlledici döyüş kimi yazıldı.

2023-cü il sentyabr ayının 19-da başlayan və 20-də başa çatan antiterror tədbirləri Qarabağa əbədi sülh getirdi. Erməni separatçılarından təmizləndən sonra bölgədə böyük quruculuq işlərinə başlandı. Möhtərem Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında quruculuq işləri bu gün daha da sürətlə davam edir. Gündən-güne abadlaşan Qarabağ getdikcə daha da gözəlləşir. Artıq Xocalı səhərələri doğma ocaqlarına qayıdır. Onlar döyülimizin tikdiyi hərtərəflə şəraitli olan evlərdə yaşayırlar. İşğaldan azad olunmuş bütün bölgələrdə üçrəngli bayramız qalğalanır. Bunu görmək, bunu seyr etmək olduqca qürur ludur. Tarix bir dəha göstərdi ki, Azərbaycan xalqının qazandığı Zəfər əbədi-əzəlidir. Deməli, üçrəngli Zəfər bayraqımız bütün zamanlarda zirvələrdə dalğalanacaq.

Elnur Kərimov,  
Ədliyyə polkovniki,  
Ağdam hərbi prokuroru



mərasimində bu barədə ətraflı danışaraq demişdir: "Bildiiniz kimi, danışıqlar prosesi 30 ilə yaxın davam etdi, bunun heç bir nəticəsi olmadı. İndiki hadisələrin gedisi, ikinci Qarabağ mühərbiyəsindəki dövr ve beynəlxalq güclərin hərəkətləri onu göstərir ki, bu məsələ heç vaxt danışıqlar yolu ilə öz həllini tapa bilməzdi. Çünkü bizi, azərbaycanlıları bu vəziyyətlə barışdırmaq istəyirdilər. Bu vəziyyəti, yəni, dondurulmuş münaqişəni alternativsiz bir variant kimi təqdim etməye çalışırdılar. Bizim isə tam başqa fikrimiz var idi və mən bunu heç vaxt gizlətmirdim. Deyirdim ki, əger məsələ sülh yolu ilə öz həllini tapmasa, biz öz ərazi bütövlüyümüzü mühərbi yolu ilə bərpa edəcəyik. Beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsipləri bu haqqı bizə tənqid etməliydi. BMT-nin Nizamnaməsi, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, tarixi ədalət bu haqqı bizə verib. Biz buna nail olduğumuzdur."

Beynəlxalq havadarlarına arxalanan Ermənistən qurduğu yeni işğalçılıq xəyallarını reallaşdırmaq üçün 27 sentyabr 2020-ci ilde növbəti təxribat töredərək mövqelərimiz üzərinə hücuma keçdi. Bu təxribat nəticəsində də ikinci Qarabağ mühərbiyəsi başladı. Azərbaycan Ordusunun zabit və əsgərləri Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin səkərdəliyi altında mühərbiyin ilk anlarından cəsərətə vuruşaraq düşmənə sarsıcı zərbələr vurdular. Azərbaycan Ordusu 44 gün ərzində erməni qəsbkarlarını diz çökdürüb təslim olmağa məcbur etdi. Şanlı ordumuz 44 günlük Vətən mühərbiyəsində 300-dən çox yaşayış məntəqəsinə bilavasitə döyüş meydandasında işğaldən azad etdi. Noyabrın 8-də Şuşanın, ertəsi gün isə 70-dən artıq yaşayış məntəqəsinin işğaldən azad edilməsindən sonra düşmənin kapitulyasiya aktını imzalamaqdan başqa yolu qalmadı. Azərbaycan qazandığı Zəfər əbədi-əzəlidir. Deməli, üçrəngli Zəfər bayraqımız bütün zamanlarda zirvələrdə dalğalanacaq.

"Şagirdlər arasında qidalanma ilə bağlı ən çox yayılan səhvələr səhər növbəsində oxuyanların çox vaxt məktəbə ac və ya yün-gül, "ayaqüstü" atışdırılmışqlar yeyərək gelməlidir. Güne və dər-sə gümrah, sağlam başlamaq üçün faydalı səhər yeməyi çox vacibdir".

Adalet.az xəber verir ki, bu fikirləri "Sağlam radio"da yayımlanan "Sağlam səhər" verilişində qonaq

## Uşaqları bu qidalardan uzaq tutun

olan pediatr Güray Resulova açıqlayır. Onun sözlerinə görə, hazır paketli qidalardan, fastfud, tez hazırlanan sendviçlər, yüksək şeker tərkibli hazır bısmələr boş və yüksək kalorili, qida dəyəri isə çox az olduğu üçün uşaqlar bu qidalardan uzaq olmalıdır. Pediatr deyib ki, valideyinlər uşaqların məktəbə yaxın ərazi-

lərden "ayaqüstü" qidalardan almalarına nəzərət etməlidirlər:

"Səhər uşağı məktəbə şirin çay içərək gəndərmək kimi bir vərdişi var. Səhər saatlarında yüksək şekerli yeyəcək və içəcəklərin qəbul edilməsi, dərs saatlarında qanda şekerin miqdərinin artması nəticəsində uşağın halsız, yorgun, əzgin-

hiss etməsinə və baş ağrısına səbəb ola bilər. Məktəbə gedən uşaqların qidasının boş kalori yükündən deyil, sağlam, proteinlər zəngin, vitamini, rahat həzm edilə bilən qidalardan ibaret olmasına diqqət etməliyik".

G.Rəsulova bildirib ki, məktəblilərin plastik şüşədə su qablarında

olan suları içmesi də tövsiyə edilən deyil:

"Həmçinin, uşaqların məktəbə, kəskin qoxu verən, narahatedici qidalardan getirməsi və yemesi uyğun görülmür. Bu həm uşağın özü, həm də etrafdaqlar üçün narahatedici, dərse fikirlərin yayınmasına səbəb ola bilər".



Ülkər Veysəlli-Hacıyeva  
Sənətşünaslıq üzrə Fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü

# Vurğun insan

Əsərin kompozisiya həlli çox mürkəbbədir. Əli Səferov düşündüyü ifadəli, dolğun və poetik kompozisiya həlli ilə rəng və işinən ahəngdar vəhdətini yarada bilmışdır. Yaxud rəssamin "Nağıllar aləmi" adlı rəngkarlıq əsəri. Əsər tematik tablo janrında işlənmişdir. Əli Səferovun "Nağıllar dünyası" işi Naxçıvan Kukla Teatrının foyesini bəzəyir. Gələcəyimiz olacaq övladlarımızda Vətənə eşq, sədaqət və vəfanı belə təbliğ edir rəssam.

Dağlar bizim əedadımızdır! İnanclarımız, adətlərimiz, müsiqimiz, dil və dinimiz, tərxiimiz, yaşantılarımız dağlara-qayalara həpmus, gurludan göylərə əks-səda salmışdır. Eləcə də Əli müəllimin bu əsərində... İlən dağ və Mominə Xatun türbəsinin fonunda nağıllı dünyamızın bütün personajları cəmləşmişlər. Rəssam bu əsərində də miniatür janrına müraciət etmişdir. Bir müşahidəni qeyd edim ki, Əli Səferovun firça yaxmalı biri-birinin üzərinə heyretamız professionallıqla otuzdurulmuşdur. Onlar mənə işq və kölgə, tünd və açıq rəng çalarları ilə yüz illər doyu bir-birinin üzərinə oturmış dağ süxurlarını xatırladır. Palitra ustanının "Füzuli dünyası" tablosu paralanmış, alov tutaraq yanana qəlbin inikası fonunda əks olunmuşdur. Ədib uzaqlara dikilmiş ağır baxışları ilə ruhən ilahi eşqdən yanaraq bu dünyada biri-birinə həsrət qalan, eşq şərbətinin acisini, ülvi hissələrin göynərtisini dairələr.

Leyli və Məcnun isə Füzuli kainatında "məcnun" rənglərlə təsvir olunaraq ülvi məhəbbətin eşq alovunun ağışında rəssam Əli Səferov tərəfindən əsrarəngiz tərzdə təsvir olunub.

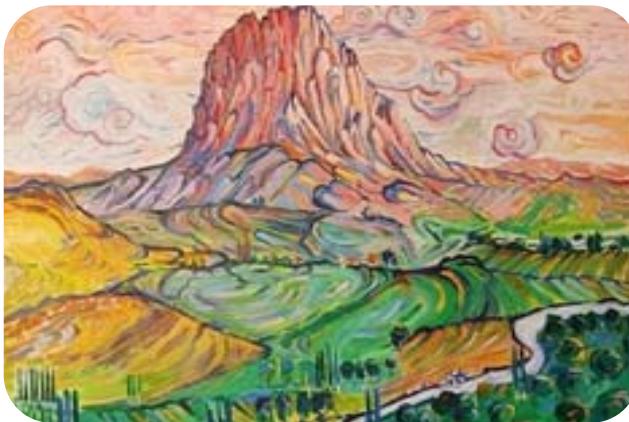
Rəssamin yaradıcılıq yolunu izleyərkən bir deyil, bir neçə əsləb və istiqamət mütəlifiliyinin şahidi olur; ister akademizmin, naturalizmin, neorealizmin, postimpressionizmin izlərini sezəmek olar. Əli müəllimin portret, peyzaj, natürmortları özünəxas əslubu ilə seçilir. Ümumiyyətə rəssam və ya har hansı bir sənət sahibi "naxışlı" olmalıdır ki, yaratdığı yaradıcılıq əsəri də "naxışlı" olub insana ruhi qida versin. "Əli Səferov, mənəzərə və həm də natürmort rəssamıdır" deməyə ixtiyar verir. Rəngkarın natürmortlarında kontrast boyalar, isti-soyuq rənglər, rakurs seçimini mahirliyi, təsvir olunmuş cansız eşyaların sənki firça şəhri ilə canlanması yüksək peşəkarlıqlıdan xəber vermirmi...

Əli Səferovun işlədiyi mənəzərləri rəng çeşidi baxımdan, işq-kölgə effekti baxımından, rəsm motivlərinin

iddiasız və sadeliyi baxımından bize, - Bu sıradan palitra ustanının peyzajlarına nəzər yetirdikde - "Qızıl payız", "Şərur yolu", "Xan Araz", "İlanlı dağ", "Naxçıvanda qış", "Şahbuz yolu", "Dağ kəndi", "Əshabu Kəhf", "Əlince qalası", "Ayasofya", "Xanagah", "Gülüstən türbəsi", "Təbiətin gözəlləri", "Şərur yallısı" və başqa əsərləri ni səralaya bilərik. Əli müəllimin peyzajlarında impressionizm və postimpressionizm, naturalizmin ştrixləri duyulur və beləcə firça əstəsinə kətan üzərində təsvir etdiyi mənəzərlərin müxtəlifiyi, rəngarəngliyi əsərləri təkrarsızlığı getirir. Beləcə mənəzərə janrı rəssamin irsində mərkəzi yerlərdən birini tutur. Rəssamin təbiət mənəzərləri o qədər füsünkar, cəlbəcididir ki, nazlı-qəmzəli buludların qoynunda yumşaq, məlahətli, harmonik rəng çalarlarına kələğayıtek bürünmüş qənirsiz Naxçıvan dağları rəssamin firçası ilə kətan üzərində elə məhərətə köçürülmüşdür ki... Nəğməkar, ahəngdar kompozisiyalar tamaşa etdiyimiz mənəzərlərin əsas qayəsini teşkil edir.

Gəlin duvağını xatırladan buludların altında, əzəmetli İlənlə dağın (Haça dağ) etəyində şirhaşırla axan suların sam yaratdığı obrazların mənəvi, ülvı və ruhi aləminə nüfuz edərək tamaşaçı ilə canlı ünsiyyət qurmağa nail olur. "Sabir və zəmanəsi", "Şəttar", "Şəhriyar", "Mirzə Cəlil", "İlləm və Fəriza"nın portretleri ifadəlilik axtarışları baxımından portret sahiblərinin təhtələşür və daxili dünayalarından xəber verir.

Məsələn; Cəlil Məmmədquluzadənin "Molla Nəsrəddin" in qamçılaşlığı zəmanəsinin antipotları və onları ifşa edən jurnal məcmusunun fo-



qənşərində xatun Naxçıvan el qızlarının, pəhləvan cüssəli ərənlərinin qol-qola, əl-əle verərek getdiyi yallı neçə dərəvəq və ritmikdir. Əli Səferovun "Şərur yallısı" ve ya "İlanlı dağ" tabloları sanki, bir pəncərədir və biz də bu pəncərədən bunları seyr edirik. Başı aq öpəyə bələnmış qış faslinin bakırılıyi və ya yaz faslinin bahar piçiltisi... "Təbiətin gözəlləri" adlı əsəri men deyərdim ki, sözün həqiqi menasında rənglərin bayramı, rəqsidir. Tünd və açıq rənglərlə işlənmiş əsərdə əks olunmuş yarpaqlar, qovuşaraq onlara qarışmış, ilə baxışdan sezilməyen, baxdıqca gözümüzün önündə bariz canlanan təbiət gözləri - rəngarəng tutuquşular.

Canlımiş kimi realidlər əsərde. Təsvir o qədər kolomitlidir ki, kompozisiya baxımından, rəsm motivlərinin

nunda təsviri; Heydər baba-nın zirvəsinə üz tutaraq ona titrək və qəherli səsi ile müraciət edən, öten günlerin xifəfətinin çəkən ustad Şəhriyarin portreti... Şükürler olsun, bizi, övladlarımızın məzəmmətindən qurtaran, alçalmış mənəviyyatımızı yüksəldən, döyüş ruhumuzu qəflət yuxusundan oyadan əsgerlərimiz var olsun! Torpaqlarımızın azad olunmasından evvel mənəvi əzab hissile tamaşa etdiyimiz "Qaçqınlar" tablosu, tablodaki ağsaqqal və ağ-birçəklərin, qızçıqazın qəmli gözlərindəki vətən həsrəti, dərdli baxışlar. Vətən eşi ilə yaradan rəssam, Əli Səferov! Bu gün o, ağsaqqal və ağ-birçəklərin, o balaca qızçıqazın gözündə fərəh, qürur, sevinc, el-oba həsrətine son qoyan qıgilcum parlayır.

"İlləm və Fərize"nın portretində saf eşqləri, ülvi mə-

mindan o qədər mükəmməldir ki...

Rəssam Əli müəllim tariximizin, folklorumuzun, şifahi xalq ədəbiyyatımızın, mili və maddi ərsimizin dərin bilicisi və təbliğiçatısıdır. Əli Səferovun lokal rəng yaxıları, təmiz rəng keçidlərinə üstünlük verməsi onun portretlərində lirizmi və mənəvi saflığı qabarlıq formada təsvit etmə qabiliyyəti bədii-estetik baxımdan çox yüksəkdir. Rəss-

hebbətləri ilə, 20 Yanvar əliyalın, azadlıq yoluna çıxan, haqq tələb edən, haqq səsi ilə başarıyyətə hay haylayan şəhidlərimiz sual dolu baxışları rəssam tərəfindən nə qədər yaniqli canlandırılıb... Yaxud əlinde alma ilə xeyallara olan gənc qız portreti - görəsen o "nayi" düşünür, daha doğrusu "kimi" düşüñür...

Əli müəllimin meşət janrında işləyib bədii təsir qüvvəsi ilə bizi ovsunlayaraq yaradıldığı "Çoban iti ilə", "Çayçı", "İlk nübar" əsərlərini qeyd edə bilərik.

"Çoban iti ilə" tablosundan çobanın xeyallara dala-raq çaldığı tüteyin yaniqli, həzin səsi və bu rahatlılıqda hüzur tapan, insan istisnə siğınan Alabaşla yaşılmış macda əsəri; hamının məhz onun dəməldiyi kəkklikotulu çayın etrini və tamini almaq üçün gəlib ürək səhəbtəri et-dikləri çayxananın məşhur çayçısının portreti; yaxud "İlk nübar" Əli müəllimin firçasına xas lirizm, mənəvi saflıq, ifadəlilik axtarış və tapıntıları, bədii təsir qüvvəsinə onun bütün yaradıcılığı boyu müşahidə edə bilərik. Ümumən, Əli Səferovun yaradıcılığına xas lirizm, kontrast və harmonik yanaşma, rənglərin rəssamin fırçasından sözü-lərək tədricən yumşalma, yaxıların bəzən alov dillerinə bənzeyərək telətümü, bəzən də axar su tək məlahəti, müsiki tek ahəngi, kompozisiya həlli, isti və soyuq rənglərin biri -birini əvəzləyərək mükəmməl keçidləri insanı heyrləndirməyə bilməz.

Əger rəssami insan kimi, şəxsiyyət kimi, vətəndaş kimi tanımaq isteyirsənə onun əsərləri ilə danişmali-sən. Elə bu məqamda, mən yenə də şairə-dramaturq Aybəniz Aqaqızının (müələ: Ə.Səferovun həyat yoldaşı) "İşıqlı sənətkar ömrü" adlı kitabına müraciət etmək isteyirəm:

"Naxçıvanda yaşayıb-yaradın bir rəssam var! İstədədil, sadədən sade bir rəssam, yazar, mütələv vurğunu, insan... Həyati rənglərlə, çalarlarla dolu. Bəlkə də yaşa-diçi çətin anlar tünd çalarları eks etdirir, mənse onun həyatını bir gülüstənə bənzədirəm. Bu gülüstəndə ise Tanrıının bizə bəxş etdiyi bütün rəng çalarları var. Bu rənglər bir rəssam ömrünün həyat simfoniyasıdır. Yolun işqli olsun, gözəl insan!..."

Bu sətirləri xatırlamağım təsadiyü deyil. Əli müəllim haqqında məqaləni yazma-mışdan once Əli Səferova qısa müddət ünsiyyətdə ol-sam da, məndə bəs bir hiss var ki, mən istedadı, sənət aləmində seçilən dəst-xətti olan bir rəssamla dünya böyüküyündə söhbət qurmuş, bu şəxsiyyətin yüksək mədəniyyətinin, istedadının, insanlıyyətinin heyranı olmuşam! Var olan sənətkar, var olan, yaşa-yın, yaradın ki, sizin rəng-lərlə sözətəninizin dincəyi-ləri, seyriləri olaq!

## Nadir İncil Sotheby's hərrac evində satılıb: 6,9 milyon dollara...

Nüfuzlu "Sotheby's" hərrac evi 14-cü əsrə İspaniyada məşhur ravvin Şem Tov ibn Qaon tərəfində yazılmış nadir, illüstrasiyalı İvrit İncilini 6,9 milyon dollara satıb.



Adalet.az xəber verir ki, hərrac Nyu-Yorkda baş tutub.

"The Guardian" nəşrinin yazıǵına görə, 800 səhifəlik kitabın zərli səhifələrinin illüstrasiyasında yəhudi, xristian və islam bədii ənənələri qarışır. Yeddi esrlilik mövcudluğunu ərzində Şem Tov İncili Yerusalem, Bağdad, Tripoli, London və Cenevədə saxlanılırdı. Amma hərracda alındıqdan sonra ictimaiyətə təqdim olunacaq.

Katırladaq ki, hələ 2012-ci ildə yayan məlumatlara görə, ən bahalı İncil Hz. İsa Məsihin ana dilində - aramey dilində yazılıb. Mütexəssislərin dediklərinə görə, bu nüsxənin bir səhifəsinin hətta fotosu təbəqə, 1,5 milyon avro qiymət qeyd edilir.

Dəri ilə cildlənmiş "İncil" türk polisinin ölkənin cənubunda qacaqmalçılar qarşı keçirdiyi əməliyyat zamanı müsadi-rə olunmuşdu. Həmin vaxt "The Guardian" bildirirdi ki, Türkiyənin mədəniyyət və turizm naziri Ərtuğrul Günay müqəd-dəs kitabın aşkarlandıqını təsdiqleyib.

4 hissədən ibarət "İncil"de 52 səhifə var idi. Nadir "İncil" Ankara Etnoqrafiya muzeyində saxlanılırdı. Alımların dediklərinə görə, xüsusi aşılanmış dəridən hazırlanmışdır. Nadir "İncil" inдиyədək yaxşı qalıb. İkin hesablamalara görə, onun dəyeri 17 milyon avrodur.

Neşr 2012-ci ildə yazardı ki, Roma Katolik Kilsəsi de "İncil"le maraqlanmağa başlayıb." Vatikan Türkiye hökumətinə müraciət edərək nadir tapıntıni təhlil etmək üçün Ankaraya ekspertlər yollamağa icazə istəyib. Türkəyə rəsmiləri isə bələ müraciətin olmadığını deyirlər.

Mütexəssislərin fikrincə, nadir tapıntı "Barnabas İncili"nin surəti olda bilər. İsa Məsihin şagirdi, 70 həvaridən biri sayılan Barnabasin qələmə alındığı "İncil" in indiyədək iki surəti olduğu deyilirdi. XVI əsrin sonlarında yazılış suretlərinin biri İtaliya, digəri isə İspaniyadadır.

Müsəlman və xristian teoloqların fikrincə, "Barnabas İncili" ilə "İncil" arasında kəskin fərqlər var. Çünkü Barnabasın İncilindəki bir çox məqamlar Vatikanın qəbul etdiyi "İncil"ə ziddiyyət təşkil edir.

Qeyd edək ki, "Sotheby's" 1744-cü ildən sənət əsərləri kolleksiyalarını öz ətrafında cəmləyir və dönyanın ilk beynəlxalq hərrac evidir. Hazırda "Sotheby's" Nyu-York, London və Parisin onları satış mərkəzlərində hərraclar təşkil edir, 40 ölkədə 90-dan çox ofis şəbəkəsinə malikdir.

Əntiqə Rəşid

## Dünyanı silkələyən seysmik siqnallar: Sunamilər gözlənilir

15 ölkədən 68 seysmoloq 2023-cü ilin sentyabrında bütün dünyada qeydə alınan və doqquz gün davam edən seysmik dalğanın mənşəyini müəyyən edib.



Adalet.az xəber verir ki, müəmmali hadisənin səbəbini çöl ölçmələri, peyk şəkilləri və kom-püter modelleşdirməsindən istifadə etməklə müəyyən etmə mümkün olub.

"Science" jurnalında dərc edilən araşdırımda qeyd olunub ki, yerin monoton uğultu ilə müşayiət olunan titrəyinin səbəbi Qrenlandiya şərqində Dikson Fyorduna çökən və sunamiyə səbəb olan dağ zirvəsi olub. Durğun dalğa Fyordun qapalı məkanında sahilən sahile yellenib.

Tədqiqatlar göstərib ki, bu məsələdə təkanverici amil ki mi iqlim dəyişmələri çıxış edib, nəticədə dağın yamacını sahilədirsin.

"Bu, əvvəller belə uzun müddət ərzində müşahidə olunmayan seysmik siqnal idi. Global istihsəmə əvvəller heç vaxt görmədiyimiz hadisələrlə üzləşməyimizə gətirib çıxara bilər. Buzla örtülümiş ərazilərdə qlobal istihsəmə təkcə buzların qopmasına və yox olmasına deyil, həm də dağ yamaclarının sabitliyinin pozulmasına gətirib çıxarırlar. Çox güman ki, Qrenlandiya şəhərindən qurulmuş bəzəklər dənizə çöküb.



ƏDALƏT •

20 sentyabr 2024-cü il

**"Bakcell"**dən  
abunəçilərə geniş  
seçim imkanı veren  
"Star" tarifi



Innovasiya və sürət li-  
deri "Bakcell" dənmiş q-  
dəqiqləri, internet və di-  
ğer imkanları özündə bir-  
leşdirən "Star" tarifini  
təqdim edir.

Adalet.az xəber verir ki. abunəçilər 9 fərqli kateqoriyada təklif olunan tarifi seçməkə əlavə internet bonusları da əldə edəcəklər.

"Star" tarifinə qoşulan abunəçilər ölkədaxili zənglər üçün dəqiqlər və internetlə yanaşı, "WhatsApp" və "Telegram" tətbiqlərində yazışmaları ödənişsiz həyata keçirəcəklər.

Üstəlik, tarif paketi ardıcıl üç dəfə yeniləndikdən sonra hər növbəti yenilənmə zamanı abunəçilərə əlavə internet bonusları təqdim oluna-  
caq.

Məsələn, "Star 6GB" tarifinə 550 dənmiş dəqiqəsi, 6GB internet balansı və "WhatsApp" və "Te-  
legram" tətbiqlərində ödənişsiz mətn yazışmaları daxildir. Bundan əlavə, tarif paketi ardıcıl üç dəfə yeniləndikdən sonra abunəçilərə hər yenilənmə zamanı əlavə "2GB" internet bonus olaraq təqdim olunacaq. "Star 6GB" tarifinə "600#YES" kodunu yığmaqla asanlıqla keçmək olar. Tarif paketinin dəyəri 14,90 AZN-dir.

Cari tarifdən "Star" tarifinə keçid tamamilə ödənişsizdir.

Qeyd edək ki, 9 fərqli kateqoriyada təqdim olunan "Star" tarifi barədə ətraflı məlumatı "Bakcell" in saytından əldə etmək mümkündür.

"Bakcell" haqqında "Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda "Bakcell" üç milyondan çox müştərinin yüksək keyfiyyəti və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir.

Şirkət səni intellektə əsaslanan innovasiyalar və həllər vasitəsilə Azərbaycanın davamlı inkişafına töhfə verir və Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biridir.

"Bakcell" müxtəlif ölkələrdə enerji, telekom-  
munikasiya, yüksək tex-  
nologiyalar və tikinti sa-  
hələrində fəaliyyət göstə-  
rən "NEQSOL Holding"  
beynəlxalq şirkətlər qru-  
punun tərkibinə daxildir.

# Bura vətəndir...

Məktəb-təhsil ocağı, elm-bilik mənbəyidir. Məktəb illeri insan övladının həyata "uçuş"unda qanadlarını bərkidir. Ömr yollarındaki geləcək uğurlu yüksəlişlərə səsləyir...

Sevindik müəllimin orta təhsilini başa vurduğu 1980-ci ildən sonra 1981ci ili elə həmin bitirdiyi məktəbde Laçının Gülebird kəndində emək fəaliyyətinə cilingər -işqçi kimi başlayıb. Elm öyrənilən yerde işq paylaşıq-yaymaq özü, elinə bir xidmət deyilmik?

Nağıllarımızda da işq yanan yerə məkəna getmeyin uğurlu olacağı təqiq olunub. Bir il 1981ci ilin sonuna kimi bitirdiyi kənd orta məktəbinin işqçisinin yoluna tezə bir elmin işqi düşüb. 1981-1986-ci illerdə Azərbaycan Politexnik İnstitutunun Mühəndis-Mənşək fakültəsini bitirib.

İş elə getirib ki, ali məktəbi başa vurudurqdan sonra ixtisasına uyğun işde çalışmağa başlayıb. Daha sonralar Sevindik müəllimin emək tercüməyi halında orta məktəbdə islediyi Cilingər-işqçi sənətindən sonra hərada çalışıbsa, üz tutubsa, iş yerinin adında bir texnik sözü olub. Təhsil aldığı Politexnik İnstitutunda mənşək fakültəsi sözü var: Mənşək sözü, texnik sözü həmfəriyədir. Ve daha sonralar bir idarəə böyük mühəndis, başqa bir tikinti-quraşdırma idarəesində mühəndis, sonra rəis, daha sonra direktor və yənə də tekrarən direktor vəzifələrində çalışıb.

Bütün bu sadaladıǵım vəzifələrin içinde 3 dəfə mühəndis olan, sonra bir dəfə rəis, iki dəfə də direktor olan insan vəzifə püllələrində, orta məktəbdəki işqçinin ilk əməkçiliyindəki işq-la bağlı sənət onun ömrə yolu işq-la bağışdır.

İşq-heyatın sinonimidir. İşq insan yaşayışın paralel xəttidir. İşq-ümiddir, inamdır. İşq-günəş rəngindədir-Hər lampada olan işq, günəşin bir mikro işqi zərrəsidir. İşqlar da rənbərəng olur: sarı işq, qırmızı işq, yaşıl işq... Çəmənlər gülərin toplumuya çəmənzər, gülüstən görümü yaratdığı kimi, işqlarında müxtəlifliyi birləşəndə, bir rəngarəng işq-nur "gülüstəni" yaradır...

İşqla başlanan ömrə, işqli günlər, illər yazılıdı. Doğmaları, dostları və

başqaları gördüler ki, bu insan özü boyda işqidir-nurdur. İnsanın ilk vətəni-göz achiqlığı eli-ocağıdır. Torpağımızın bir dilbər güşəsində, Gülebird adının tərkibində gül sözü yaşayan məkəna doğulan, böyüyen, həyata qanad açan insanın taleyi də gül aqidə; gülər de rəngərəng olur işqlar kimi, gülərlər də işi onların görülmədə, ətrində olur...

Yazımızın qəhrəmanının doğulduğu ilk məkanın-adının "gül"



sözü-yerin kök hecasıdır. Güllə bağlı yerde dünyaya dil açan, işqla əməyə başlayan bir insanın ad verənləri də yanılmayıblar, gələcəyi görüb'lər. Doğulan körpənin adını Sevindik qoyublar-biliblər ki, bu oğul bala, bir evin deyil, bir elin deyil, bir bölgənin sevimli olacaq. Deyilənlər doğrulub. Sevindik müəllim də harda olsa, çalışsa orada seviniblər. Oluğunu yere-məkəna her vaxt gül-işq görümlü sevinc aparıb...

Bu yazı bir publisistik manevrli yazı olsa da, bir essevarılıyı də özündə yaşasdır. Qələmə alındığımız lirik haşiyələr, bəzəntəmələr ümumi təssurətin bəddi daşıyıcıdır. Ancaq, amma və lakin bu yerde bizdən aq işq inciye biler: Aq işq, aq-süd işqi, aq narahə, aqlıq yaradır, ən xoş arzumuzu dua kimi bildirəndə;-üzün aq olsun deyirik...

Sevindik müəllimin keçdiyi ömrə yolu aq işqlidir. Bu aq ümidi, aq arzulu insanın emək fəaliyyətinə bir siyasilik də qatılıb, 2005-2010-cu illərdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin deputati olub, Yeni Azə-

baycan Partiyasının Laçın rayon təşkilatının sədri olub.

Daha sonra, 2012-ci ilin mart-aprel aylarında prezident administrasiyasının region idarə etmə və yerli özünü idarə etmə organları ilə iş şöbəsində baş məsləhətçi vəzifəsində çalışıb. 2012-2016-ci illərdə Yardımlı Rayon icra hakimiyyətinin başçısı təyin edilib.

Hər yerin-məkanın-regionun özü-nəməxsus rəhbərə yanaşma pisikal-

giyasi olduğu məlumdur. Yardımlı dağ yeridir. Dağ yerinə adamlarının da xarakterləri, qətilik, tələbkərliq üstə köklənib. Rayon icra başçısının da dağlar oğlu olmayı burda kərəna gelib. Qartallar məskəni olan laçının övladı, Yardımlılarla qaynayıb-qarışmağıyla yerli camaatin hörmətinini-

rəğbətini qazanıb. Laçını işqələn Sevindik müəllim, bədən yurduları sadalımlıdır. Ancaq indi, bu lirik-esevari ruhu yazida, torpağımızın bir köhne kişi barədə söhbət açıq. ... Yaşıdığım ömür payında geldiyim bir qənaət də odur ki, edilən zərrə boyda (xeyir və yaxud şər) əməlin hər iki halda, Ulu yaradan əvəzini verir. Bu mənada Sevindik müəllim Tanrı lütfünü qazanmışlardandır.

Sevindik Hətəmovun keçdiyi mənalı həyat yolu, əmək yolu, onun qurub yaratmaq eşqli, torpaq, millət canlı bir dəyərli ziyanlı, istedadlı təşkilatçı rəhber olduğunu əməlli bir da-ha təsdiqləyir. Bütün bunlar: Sadəlikdən, səmimiyyətdən, torpağına sevgidən doğulan xeyirxahlıqlar, içtimaiyyət-xalq arasında bir könül xoşluğunu yaradan amillərdəndir.

**P.S.** Bu yazı çapa hazırlanın-  
gün 18 sentyabrda Möhtərəm Pre-  
zidentimiz İlham Əliyev cənabları-  
nın Sərəncamıyla S.Hətəmov Sal-  
yan Rayon icra Başçılığından azad  
olunub və Hacıqabul Rayon icra  
Başçısı təyin edilib. Hətəmov Se-  
vindik Hacıqabul Rayon icra Başçısı  
Hacıqabul Rayon icra Başçısı təyin edilib.

Nazim

## Silinməz sözdən izim

Yaşasayıdı bu il 90 illiyini qeyd edəcəkdik. Amma Laçın həsrəti, yurd nisqili, bir də tale yazısı ona torpaqlarımızın işgaldən azad edildiyi günü görməyi nəsib etməli. O, Laçının əvvəlki günlərini yenidən yaşamağa başladığını və həmyerlərinin, qohum-əqrəbəsinin doğma ocaqda sönmüş işqlarının yandığını görmedi. Bilmirəm bu necə ya-  
zidi, necə qədərdi, amma bildiyim odur ki, Hüseyin Kürdəoğlu bütün ruhuyla və bir də kağıza, yaddaşa köçən sözüyle, səsiyə işq dövründə də Laçında oldu, laçını oldu, Laçından ayrılmadı. Onun bayatılardan tutmuş dilləri əzbəri olan şeirlərinə qədər, qələmə alındığı hər bir söz, hər bir cümlə ciyinində böyük yük daşıdı. Bu, menə yükü idi, bu, fikir yükü idi, bu, insanlı düşünməyə məcbur edən gerçəklilik.

Bəli, indi masamın üstündə bir kitab var. Bu kitabın redaktoru Hüseyin Kürdəoğlu rəhət dəstə, könül sirdəsi olmuş Azərbaycanın və türk dünyasının çox yaxşı tanıdığı professor Qəzenəfer Paşayevdi. Kitabı tərtib edən-

lər Hüseyin Kürdəoğlu doğumları, Şirindil Alişanlı və İlham Alişanlıdır. Cox təessüf ki, mərhum professorumuz Şirindil Alişanlı bu kitabın ərsəyə geldiyini görə bilmədi. Amma İlham Alişanlı bu işi yarıda saxlamadı. Atasının bu işini, daha doğrusu, atası haqqında olan kitabı böyük ürkələ, həm də ferqli bir qaydada oxuculara təqdim etdi.

Fərqli qayda deyəndə mən bir məməqani nəzərdə tuturam. O da İlhamın kitabda hər 20-30 sehifədən bir Hüseyin Kürdəoğlu Dördlüyünün oxucuya təqdim etməkdir. Bununla o, sanki kitabı oxuyan oxucunu müəllif yazısının aurasından çıxarıb Hüseyin Kürdəoğlu aurasına transfer edir. Zənimcə, bu uğurlu üslub oxucunu yenidən düşündür. O, bir daha əmin olur ki, müəllif yazıları ilə təqdim edilən Hüseyin Kürdəoğlu özünün özünü təqdimatı ilə fikirlərini üst-üstə getirir. Yəni gerçəlik dayanır adəmin gözünün önünde. Akademik İsa Həbibbəylinin, xalq yazıçısı Elçinin, böyük alimlərimiz Yaşar Qarayevin, Tofiq Hacıyevin, Bəkir Nəbiyevin, Teymur Bünyadovun, Budaq Budaqovun, gör-



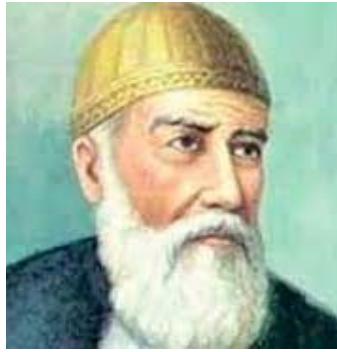
kəmlı şairlerimiz Nəriman Həsənzadənin, Məmməd Aslanın, Qasim Qasızadənin, eləcə də Azərbaycan ədəbiyyatında öz sözü, öz yeri olan digər ünlü imza sahiblərinin oxucuya böyük sevgi ilə təqdim etdikləri Hüseyin Kürdəoğlu yaradıcılığı və şəxsiyyəti şairin özünün şeirləri ilə də bir cərgədə dayanır. Bax, bu təqdimat, zənimcə, "Silinməz sözdən izim" kitabını daha da möhtəşəm edib.

Kitabda Hüseyin Kürdəoğlu yaradıcılığına olan böyük sevginin ifadesini təkcə imza sahiblərinin kimlikləri və titulları təqdim etmir. Həmin yazı müəlliflərinin onun yaradıcılığına, sözün həqiqi mənasında, içdən gelən tam səmimi və düşündürən, duyuğalandırın fikirləri bədən göstərən ki, Hüseyin Kürdəoğlu əbədiyyaşarlığı haqq etmiş şairdi, alimdi. Mələki, onun bir-birindən oxunaqlı, bir-birindən düşündürəcə fikirləri, misraları ilahi vergisidi. Şaire haqdan piçildənan və onun ruhunun ifadəsinə çevrilən poeziya nümunəsidir.

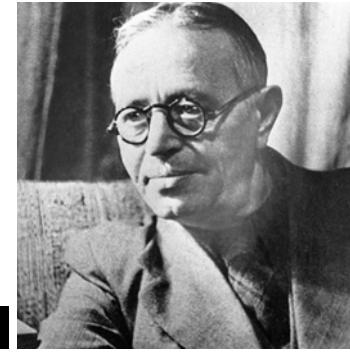
Böyük faxaret hissi ilə vurğulamaq istəyirəm ki, bu kitabda mənim də həmisi böyük saygı və sevgi ilə mütləkü etdiyim Hüseyin Kürdəoğlu yaradıcılığı haqqında qələmə alırdım fikirlər yer alıbdır.

Odur ki, kitabın redaktoru, çox hörmətli Qəzenəfer müəllimə, eləcə də onun tərtibçisi olan İlham Alişanlıya göstərdikləri diqqətə, verdikləri deyərə görə ürkədən təşəkkürümüz bildirirəm. Tam səmimi etiraf edirəm ki, onlar mənə deyilən sözün, kağıza köçən fikirlərin yadigar olduğunu bir dəyərənək səbüt etdiyərəm. Ruhu şad olsun Hüseyin Kürdəğlunun! Var olsun ona dəyər verənlər!

Əbülfət MƏDƏTOĞLU



# BAYAT



Nº 22 (882)



Ələkbər Salahzadə

## AXŞAM

Qanadlara qondu axşam-yordu, yordu quşları.  
Yarpaqlara qondu axşam - silkəleyin ağacları!

Küləklər axşam daşıdı,  
küləklər yavaşıdı.  
Axşam, axşam...  
Qüdrətinə mat qalib  
öz yerində dondu axşam.  
Gülüşlərin, sədaların  
üzərində dondu axşam.

Adamlar, adamlar...  
Çırraqları gur yandırıb  
işiğini itiledi, -  
Kölgələri qapılardan itəldi.  
Axşamüstü  
axşam üstə  
atam çəkic vurdı,  
anam paltar ütlədi.

Biz el verib görüşəndə  
axşam sanki sıxlırdı,  
çırpinrırdı əlimizdə!..

Yarpaqlara qondu axşam -  
silkəleyin ağacları!

## BEŞ YARPAQ

Kürəmiz  
bir vaxt çoxyarpaqmış,  
dünən altı yarpaqdı  
kürəmiz.  
Bu gün beşcə yarpaq qurumuz var.

Beş yarpaq körpəmiz var,  
Beş yarpaq cavanımız.  
Beş yarpaq həzin qocamız,  
Beş yarpaq qarımız var...

Bir yarpaq qitəmiz -  
buz yorğanda sətəlcəm;  
ölü yatır kürəmizin dibində.  
Diri yatır alimlərin fikrində.

Beş yarpaq qitəmiz yaşayır  
Dünyanın budağında, -  
Beş qitə sabahımız,  
beş qitə ümidi, -  
beş qitə torpağı, -  
beş qitə yarpağı, -  
yaşılına  
daraşır raketlər...  
Dünən altı yarpaqvardı ağacımızda,  
bu gün - beş.

## QAR

Elə bil gün o gün, qar o qar,  
haradasan?  
O günə qar yağar,  
o qara qar yağar -  
şığıyar qara qar.

Qar o qar,  
Yağar ha, ha yağar,  
o saçə, kirpiyə qar yağar,  
ağrar, ağrar,  
haradasan?  
Söyüdlər qaridi,  
haradasan?  
Saçları ağara-ağara  
yayda da düşərəm o qara.  
Qurudu, yerində qurudu,  
dayanıb qapıda  
o qara qarğıyar  
bir qarı -  
haradasan?  
Qar o qar,  
baxaram, gözlərim ağrıyar,  
izlərim qar altdan çığırar, çığırar.  
Çığırar - çığırmas  
üstüne qar yağar,  
qar yağar o qara,  
o güna qar yağar -  
haradasan?!

## MƏNSİZ GECƏ

Ulduzları mürgü döyən  
sakit, heysiz bir gecədi.  
Ay hardasa itib-batib,  
yoxsa göysüz bir gecədi.

Öz-özüne axır keçir,  
qədim, nəfis bir gecədi.  
Bir az xəfə, bir az qəfəs  
təngnəfəs bir gecədi.

Nə yaxşı ki, sonsuz deyil,  
uzun, ensiz bir gecədi.  
Bir az həzin, bir az qərib,  
sanki mənsiz bir gecədi

## BİR DƏ GÖRDÜN

Bir də gördün beşikdi adam,  
bir də gördün bebədi.  
Bir də gördün uşaqqı adam,  
bir də gördün babadı.

Bir də gördün oğuldu adın,  
bir də gördün atadı.  
Bir də gördün yox oldu adam,  
bir də gördün fotodu.

Bir də gördün oddu adam,  
bir də gördün ot oldu  
Bir də gördün adamdı adam,  
bir də gördün ad oldu

## GƏLƏCƏK

Nə bilirsən, dar gündündə  
o gələcək, bu gələcək?  
Ağladıqca gözlərindən  
göz yaşı yox, su gələcək.

Yalayacaq su üzünü.  
o üzünü, bu üzünü.  
Ağla, ağla yu üzünü,  
ömrün boyu yu, gələcək

Bircə-bircə sal yadına  
bir günahın düş oduna  
Alışdıqca fəryadına  
"qa" deməmiş qu gələcək.

Dolan çölü-biyabanı  
axtar onu, ara bunu.  
Gözla, sınıq arabanı  
aparmağa "TU" gələcək

## AĞLAYIR

Yenə də mi bu dünyaya  
uşaq gələndə ağlayır?  
Hardan hara gəldiyini  
bir gün biləndə ağlayır.

Tanıdıqca sol-sağını  
qaralır da tez-tez qanı  
Görür - bir dostu soğanı  
yarı bölgəndə ağlayır.

Güləyən hər yandan gülür,  
ağlayan var sonda gülür.  
Kimi ağlayanda gülür,  
kimi güləndə ağlayır

## TƏMƏS

Ona ağrıyırsan,  
buna yanırsan,  
yanıb yanaşırsan, yaralanırsan.  
Neyi dindirirsən,  
simə toxunursan yaralanırsan;  
niyə dindirirsən,  
kimə toxunursan - yaralanırsan?

Bir kəlmə kəsməmiş peşman olursan,  
pisə pis deməmiş düşmən olursan,  
bomboz qəzəbindən qaralanırsan,  
ən azı yüz ağac aralanırsan.

Toxa toxunmamış acı anırsan,  
aca acıyarkən yaralanırsan.  
Amandı, dəymə "tok" a  
qorxusu yox - toxun yoxa!

## DÜZƏLMƏDİ

Gözlədim -  
Bu dünya düzələ bəlkə,  
Otuzumda düzəlmədi.  
Otuz yazı otuz qışa  
Uduzdu da düzəlmədi  
Döz, dedim,  
Bu dünya bəlkə düzələ;  
Yolum boyu düz getməyə  
Bir yerində düzəlmədi.  
Qırxımda düzəlmədi,  
Qırxımda düzəlmədi.  
Yüz dedim,  
Bircə gün düzələ bəlkə,  
Düz ilə, doğruyla düz gələ bəlkə;  
əyildi ki, əyildi,  
əlliimdə də düzəlmədi.  
Bildim, bala, düzəlmədi,  
Qaldım, baba, düzəlmədi,  
Öldüm, dədə, düzəlmədi!..

## BİZİM KİMİMİZ VAR VƏTƏNDƏN AYRı

Yaxını sınadıq, dostu tanıdıq,  
sözüm, kimimiz var Vətəndən ayrı?  
Yenə öz odumuz, öz ocağımız,  
közüm, kimimiz var Vətəndən ayrı?

İtməz vaxt içinde yaxın uzağım,  
Midiya sorağım, Qəbələ çağım...  
O taylı - bu taylı təkmisən, dağım,  
düzüm, kimimiz var Vətəndən ayrı?

Çayım, dənizin var, qayan var, daşım,  
qüllə zirvələrde çatılan qaşım.  
Şahdağda taxtamı çıxmışan, qışım,  
yazım, kimimiz var Vətəndən ayrı?

Naxçıvan nağıldan çıxa qarşına!  
Tikil Qarabağın hər qarışına!  
Yumulma bu yurdun bir qırışına,  
Gözüm, kimimiz var Vətəndən ayrı?

Yaxınım, uzağa niyə yollanım,  
yapma saqqalımı özüm yolanım...  
Dünyanın yiyesi çıxar yalanım,  
düzüm, kimimiz var Vətəndən ayrı?

Zərdüst məşəlimiz, Babək odumuz,  
Nizami, Füzuli ulu adımız!  
Cavansır, Xətai qol-qanadımız,  
Nəsimi zirvəmiz, Sabir qatımız...  
bizim kimimiz var Vətəndən ayrı?

## QAN

O gülə yağmurunda  
onlar düşdülər oda.  
Mən də öle bilərdim o gecə,  
sən də,  
o da.

Mən qala-qala,  
sən dura-dura  
onlar şəhid oldular,  
onlar gəldilər bura!  
Bu yurdun bir çağında  
hamidan çox yandılar.  
Olsa-olsa sağ qaldıq biz,  
ömrü onlar qazandılar.  
Onlar öldürlər,  
ölməz oldular, bildik.  
Onlar öldürlər, onlar,  
bizsə öldük-dirildik...  
Sən də öle bilərdin o gecə,  
Mən də,  
o da.

Vətən oğul deyəndə  
onlar düşəcək yada.  
Mən ölmədim,  
sən ölmədin,  
onlar öldü.  
Bəlkə bəxt  
onların üzünə güldü?  
Necə gəldi o gecə!  
O gecə o gün gəldi.  
Vətənin damarına  
onların qanı uyğun gəldi!...

## MƏN BÖLDÜM BU DÜNYANI

Mən böldüm bu dünyani;  
yaxşısını seçdim,  
ayırdım yamanından.  
Qoymadım  
əyrisini  
düz bir ayrisının keçə yanından.

Mən böldüm bu dünyani;  
haram kefləri vardı,  
halalca ağrısı xoş gəldi mənə.  
Yalanından-palanından  
doğrusu xoş gəldi mənə.

Mən böldüm bu dünyani;  
ağına ağ dedim,  
qarasına qara.  
Bütövünü bütöv gördüm,  
parasını para.

Mən böldüm bu dünyani;  
ölkəsini bölmədim,  
dərdini böldüm,  
sevincini böldüm.  
Düşmənini düşmən,  
dostunu dost bildim-  
mən böldüm bu dünyani!

\*\*\*

Bu axşam mən qəribəm;  
qəribədən qəribə.  
Şəhər sənki Şərqdə idim,  
indi də üzü Qerbə.

Sozalmışam, saralmışam,  
bənzəyirəm qüruba.  
Bir obayam - yazı solmuş,  
payiza qərq bir oba.

Xəyalları sınaq, qırıq,  
içimdə bir xaraba.  
Atları atıb getmiş  
arabayam, araba.

Bu axşam - həm qəribəm,  
həm də bir az qəribə;  
Şəhər üzü gündoğana,  
axşam isə qüruba...



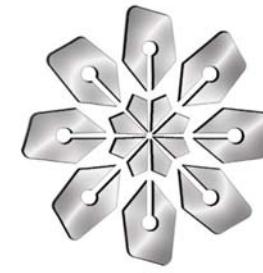
# Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

Nº 35 (2409) 20 sentyabr 2024-cü il

Deyirlər ki, dünyada ən şirin şey azadlıqdır. Azadlıq olmayan yerdə insan heç vaxt özünü sakit, rahat, normal hiss edə bilməz. Ən azından ona görə ki, narahat və həddindən çox çiyində yükü olan insanlar bunu hamidan yaxşı bilirlər. Yaxşı bilirlər ki, istənilən yerdə, istənilən məqamda insana hava və su kimi azadlıq lazımdır. Və bu azadlıq da heç də birdən-birə asanlıqla əldə edilmir. Asanlığı əldə etmək üçün isə demokratik, hüquqi və sivil bir dövlət yaradılmalıdır.

asan mesələ deyildi. Çünkü birdən-birə totalitar rejimdən demokratik sistemə keçmək ele də asan deyildi. Bütün bunlar isə onu deməyə əsas verirdi ki, Azərbaycanda çox böyük demokratik proseslər, yenidənqurma və dünyəvi dəyərlərə xidmət edən addımlar atılırdı. Bu addımları isə xalqın tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyətə gələn Ulu Öndər Heydər Əliyev gerçəkləşdirirdi.

Digər respublikalarla müqayisədə Azərbaycanda Heydər Əliyev hakimiyətə gələrkən vəziyyət daha mürəkkəb idi. Elə bu mürəkkəb vəziyyə-



Azərbaycan Respublikasının  
Medianın İnkışafı Agentliyi



## DÜŞÜNCƏ AZADLIĞI OLAN YERDƏ...

Heç kimə sirr deyil ki, Azərbaycan da uzun illər SSRİ kimi böyük bir dövlətin tərkibində olub.

Düzdür, respublikamız o 70 ildə müəyyən irəliləyişlər və uğurlar əldə edib. Bunu heç vaxt inkar etmək mümkün deyildir. Çünkü hələ indiyə ki-

tə görə də xalqın tələbi ilə Ulu Öndər hakimiyətin sükanı arxasına keçdi. Həmin dövrde Azərbaycanda həm siyasi, həm iqtisadi, həm də hərbi vəziyyət həddindən artıq ağır idi. Təbii ki, belə bir durumda ölkəni idarə etmək, demokratik prosesləri yeni tələblər

vin ciyində çox ağır bir yük idi. Amma Heydər Əliyev xalqa arxalanaraq bu yükü axıra qədər daşınmayı bacardı, müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişafı və müdafiə qüdrətinin möhkəmənməsi üçün çox böyük işlər görməyi bacardı. Bəlkə də bunu bizim düşmənlərimiz bu tezliklə həll edəcəyimizə inanmırıdlar, amma Heydər Əliyevin çox güclü iradəsi və siyasi potensialı hesabına Azərbaycan get-ge-de öz iqtisadi qüdrətini gücləndirmekle yanaşı daxildəki demokratik prosesləri də tənzimləməyi bacardı. Çox qısa müddətde Ulu Öndər Heydər Əliyevin göstərişi ilə ölkədə sağlam, demokratik bir mühit yaradıldı.

Sovet dönməmində qalmış və hələ də davam edən senzura müəyyən zaman kəsiyindən sonra aradan qaldırılmağa başlandı. Təbii ki, bu prosesləri də birdən-birə həll etmək mümkün deyildi. Digər siyasi-iqtisadi və hərbi məsələlər kimi bu problemin də çözülməsinə zaman lazım idi. Gərək zamanın hər anından, hər dəqiqəsindən istifadə edəsən.

Bəli, ölkəmizdə də müəyyən zaman kəsiyindən sonra söz, mətbuat, fikir plüralizmi və düşüncə azadlığı sahəsində çox cəsarətli addımlar atıldı. Bu addımların atılması ilə uzun illər ölkəmizdə mövcud olan və dövlətimizin inkişafına maneqçılık törədən köhnə təbliğat və ideoloji sistem yəni ilə əvəzləndi. Məlum oldu ki, Azərbaycan cəmiyyəti

azad sözə, fikir plüralizmə və düşüncə azadlığına çox böyük önəm verir. İnsanlar bu şəraitdən sonra özlərini daha rahat, daha sakit və daha normal hiss etməyə başladılar. Çünkü onlar istənilən fikirlərini həm mətbuatda, həm cəmiyyətdə, həm de sosial şəbəkələrdə ifadə etmək hüququna malik oldular. Üstəlik də əgər Sovet dönməmində ölkəmizdə 10-15 qəzet çap edilirdi, müstəqillik dövründən sonra, yəni söz və mətbuat azadlığı əldə ediləndən bir müddət keçməmiş məmləkətimizdə yüzlərlə qəzet işi qüvvətli, çoxlu sayıda saytlar fəaliyyətə başladı, özlə kanallar yaradıldı və yeni televiziya kanalları istifadəyə verildi. Bütün bu çoxşaxəli infor-masiya şəbəkəsinin fəaliyyəti heç şübhəsiz Azərbaycanda demokratik mühitin və insan haqlarının qorunmasında əvəzsiz rol oynadı.

Cünki müstəqillik dövrümüzün ilk illərində ölkəmizə səfər edən Avropa ittifaqının və eləcə də digər qurumların nümayəndələri deyirdilər ki, Azərbaycanda söz və mətbuat azadlığına şərait yaradılmışdır.

Amma elə ki onlar gəlib ölkəmizdə yeni yaradılmış mühiti, ab-havani və demokratik prosesləri gördülər çoxları o fikirlərdən əl çəkdilər. Ancaq buna baxmayaraq, yene qə-

rezli Avropa nümayəndələri ölkəmiz haqqında şər-böhtən yamaqda idi.

Əsas məsələ o idi ki, dünyadan ve Avropanın eksər qurumları Azərbaycanda gedən demokratik prosesləri, o cümlədən söz, mətbuat, məlumat azadlığını alqışlayırdılar. Çünkü onlar özləri də bilavasitə cəmiyyətin içinde olur, insanlarla görüşür, onların hansı hissələr və duyğular keçirdiyinin şahidinə çevrilirdilər. Onlar görürdülər ki, artıq Azərbaycan 90-ci illərin əvvələrindəki ölkə deyil. Azərbaycanda 90-ci illərdən sonra siyasi-iqtisadi və demokratik cəhətdən daha da inkişaf etmiş, söz, mətbuat, düşüncə sərbəstliyi yaradılmış və demokratik sahədə yaşılmış işlər yandırılmışdı.

Əlbəttə, bu gün ölkəmizdə söz və mətbuat azadlığının mövcudluğu insanların öz fikirlərini və düşüncələrini daha sərbət surətdə ifadə etməsinə unikal bir şərait yaradır. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan vətəndaşı yeni düşüncə, fikir plüralizmi və məlumat azadlığı əldə etməkə özünü da-ha sərbəst, daha rahat və daha normal hiss edir. Çünkü insan azad olanda ya-shağıñ nə olduğunu daha dərindən dərk edir.

EMİL FAİQOĞLU



mi heç bir siyasi şəxsiyyət, heç bir siyasi qüvvə tarixin təkərlərini nə irəli çəkə bilib, nə də geri.

Əlbəttə, azadlıq və müstəqillik üçün elə müstəqil də dövlət yaradılmalıdır. Ölkəmiz də SSRİ-nin tərkibində olarkən digər respublikalar kimi müstəqil dövlət olmayıb və yuxarıdan gələn bütün təqsiriqlər yerine yetirilib. Amma 70 ildən sonra Azərbaycan yenidən öz müstəqilliyyinə qovuşdu. Yəni ölkə demokratik prinsiplər və dünyəvi dəyərlər əsasında yenidən qurulmağa başladı. Bu proses də heç də

əsasında qurmaq və hüquqi dövlət yaratmaq elə də asan iş deyildi. Üstəlik də Azərbaycanın 20 faiz torpaqları erməni işğalı altındaydı. Bununla yanaşı, ölkəmizdə gedən siyasi-iqtisadi və hərbi inkişafa bir çox dövlətlər hər vasitə ilə maneçilik törətmək isteyirdilər. Onların məqsədi bundan ibarət idi ki, Azərbaycanın başı öz daxili məsələlərinə qarışın, 20 faiz torpağını işğaldan azad edə bilməsin və iqtisadi çətinliklər burulğanında boğulsun. Bu dediyimiz bütün məsələlər dünya şöhrətli siyasetçi Heydər Əliye-

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

# "Oskar" a təqdim edilən, oradan geri qaytarılan

## "üzü qara" filmlərimiz: Zəif ssenari, yoxsa...?

Dünya kinomatoqrafları bu il də çəkdikləri ən məmənlu, layiqli filmləri ni hazırla 97-ci "Oskar" mükafatlandırma mərasimine göndərər.

Adalet.az xəber verir ki, bu mərasime Gürcüstani Rusdan Qluridzənin "Antikvar" filmini təqdim edəcək. Bu barede Gürcüstani Milli Kinematoqrafiya Mərkəzi məlumat yayıb.

Açıqlamaya görə, "Antikvar" münsiflər heyətinin beş səsi ile seçilib. Dea Kulumbəqşvilinin "Aprel" əsərini isə dörd münsif üzvü dəstəkləyib. Diger əsərlər səs almayıb. Səsvermə nəticəsində kifayət qədər səs toplaya biləməyən Kulumbəqşvili nin filmi 81-ci Venesiya Film Festivalının münsiflər heyətinin xüsusi mükafatını alıb.

Təessüf ki, Azərbaycan 2007-ci ildə bəri "Ən yaxşı xarici film üzrə Oskar mükafatı"na öz filmlərini təqdim edir. Bu mükafat əsasən ingilis dili daxil olmayan dia-loqlardan təşkil olunmuş bəlli filmlərə verilir. 2021-ci il də daxil olmaqla 8 Azərbaycan filmi "Ən yaxşı xarici film" üçün təqdim edilib, ancaq heç biri Oskara namizəd ola bilməyib. Qafqaz, Qala, Sahə, Buta, Çölçü, Nabat, Nar bağı filmlərinin qara bəxti hamımızı üzdü. Anlaya bilmədik ki, filmlərimiz zəifdir, yoxsa, adıgedən ölkədəki diasporamız...

Çünki, 2022-ci ildə on kateqoriya üzrə "Oskar" film mükafatına namizədlərin qısa siyahısı açıqlanırdı, Azərbaycanlı rejissor Şamil Əliyevin "Yarananlar" (CREATORS) filmi sözügedən mükafata iddiyalı olanlar siyahısından çıxarıldı.

Həmin il ümumilikdə təqdim olunmuş 144 filmdən 15-i "Ən yaxşı xarici dildə film" nominasiyasında yarıçıdı.

Amma 2021-ci ildə ermənilərin "45 gün: Millət uğrunda mübarəzə" adlı "sənədli filmi" Oskar mükafatına namizəd se-

çılıb. Onu da xatırladaq ki, 2023-cü ildə erməni rejissor Maykl Quryyanın daha evvel "Oskar"ın qısa siyahısına düşmüş "Amerikalı" filmi namizədlər siyahısından çıxarıldı. "Amerikalı" 2022-ci ildə çəkilmiş, Ermənistən və ABŞ-in birgə istehsalı olan film idi. Filmin dünya premyerası



2022-ci ildə XIX Beynəlxalq "Qızıl ərik" ki-nofestivalında baş tutmuşdu. 2023-cü il dekabrın sonunda onun Oskar qısa siyahısına daxil olduğu məlum idi.

Erməni filmlərinin təqdimatını erməni diasporu yüksək formatda iri şəhərlərdə təşkil etdiyi heç kəsə sir deyil. Amma erməni filmləri de yüksək peşəkarlıqla çəkildiyi gizlin deyil. Bele ki, 2012-ci ildə ermənilər Qarabağ mühəribəsi baradə "Əgər hamı..." adlı film çəkiblər və onu nüfuzlu Oskar mükafatına təqdim ediblər. "Ulduz" jurnalının baş redaktoru, yazarı Elçin Hüseynbəyli "Gözüne gün düşür" həkayəsinin motivləri əsasında çəkilmişdi.

Yəzici həmin vaxt qeyd etmişdi ki, ermənilərin çəkdiyi filmlərə həkayənin və Azərbaycanın qısametrajlı filminin ideya və süjeti üst-üstə düşür: "Bu qədər yaxın düşüncə və paraleller nonsens kimi qəbul edilə bilər.

Nəzərə alsaq ki, "Gözüne gün düşür" həkayəsi 2,5 il önce Rusyanın nüfuzlu jurnallarından birində çap olunub və saytlarda yerləşdirilib, onda "Əgər hamı..." filminin ssenaristləri Mikael Paqosyan və Tereza Vargepetyanın bu həkayədə bəhrələndiklərini güman etmək edilə bilər.

Bir faktı da qeyd edim ki, filmin rejissoru Natalya Belauskinedir. "Gözüne gün düşür" həkayəsinin Riqada da nəşr olunduğu nəzərə alsaq, bu cür üstü-üstə düşmələr maraqlı və narahatedicidir.

Nəhayət, ötən gün Ermənistən Milli Kino Akademiyası məlumat yayıb ki, Amerika Kino Akademiyasının 97-ci mükafatlandırma mərasimində rejissor Edqar Baqdasaryanın "Yaşan və Leonid Brejnev" bədii filmi Ermənistən tərəfindən təqdim olunacaq. Filmin prodüseri Karine Simonyan.

**P.S. Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqı (AKİ) Azərbaycanın peşəkar ya-radıcı kino işçilərini könüllü əsaslılarla birləşdirən ictimai təşkilatdır. Yəqin ki, onlar ictimaiyyəti maraqlandıran sual-lara cavab verməyə çalışacaqlar....**

Əntiqə Rəşid

## Türkiyədə unikal sağamlıq imkanları ilə özünüzü mükafatlandırın

Sağlamlığınızın qeydinə qalmagın ən mükəmməl yollarından biri soyuq qış günlərindən əvvəl Türkiye'nin termal kurortlarından birində istirahətdir. Hey-rətamız mənzərsi ilə seçilen Türkiye, sağamlıq turizmində qeyri-adı termal bulaqları ilə də məshhurdur. Ölkədə 1500-dən çox termal bulaq ve 260-dan çox termal sanatoriya mövcuddur və yüz minlərlə yerli və xarici ölkələrdən Türkiye'ye axın edən turist sağamlıq məqsədi ilə hər il termal suların olduğu sanatoriyalara baş çəkir. İstibulaqları, termal imkanları və mülayim iqlimi ilə Türkiye xüsusi təbiətsevərlər və sağamlıq məqsədi ilə səyahət edənlər arasında populyardır.

Yaşayış, mülalice və sağamlıq xidmətlərini özündə birləşdirən ölkənin səyahət paketləri bu sağamlıq təcrübəsinə dənə də zənginləşdirir. Fünksiyon mənzərələri ilə tanınan Aralıq dənizi mətbəxi yüngül və sağlam yeməkləri ilə sağlam yaşam təcrübəni tamamlayacaq.

Türkiyənin istirahət məkanlarından biri olan Pamukkale, mineral suların yaratdığı kalsit travertini ilə həqiqətən bir təbiət mövcudusudur. Antik dövrdən bəri Pamukkale və ona bitişik Hierapolis Antik Şəhəri, birlikdə YUNESKO-nun ərazisi, bölgədəki termal sular sayısında mülalice və sağamlıq mərkəzi olmuşdur. Hieropolisdəki qədim Kleopatra Hovuzunda təxminen 35 dərəcə səlsi sabit suyun istiliyi və bu ağı cənnətin mənzərsində sizi nağıllar ale-mində hiss etdirəcək! Bu tarix və təbiət

mövcüdesi daha üç termal bölgəyə də ev sahibliyi edir: Sarayköy, Gölemezli və Karahayıt, bütün suları dəmir və kalsiumla zəngindir.

Türkiyənin ən məşhur termal qaynağı, Ege dənizinin daxilində yerləşən Afyonkarahisardır. Avropa Tarixi Termal Şəhərlər Marşrutunun bir hissəsi olan şəhər Qazlı-



göl, Heybeli, Ömrə, Hüdai və Gecəkdəki yüksək mineral tərkibli bulaqları ilə tanınır, dəri xəstəliklerinin, həmçinin medə, böyək və bağırsaq xəstəliklərinin müalicəsində təsirli olur. Afyonda temperaturun 42 ilə 53 dərəcə arasında dəyişen sanatoriylarında isti hovuzlardan yaranmaqla yanaşı, mülalice palçıq vannası qəbul edə bilərsiniz. Bu terapeutik mülalicedən sonra, qaya parçaları və qədim xarablıqlara malik Frig sivilizasiyasının izlərinin daşıyan şəhərdəki Frigiyə vadilərinin keşfədə bilərsiniz.

Bursa Osmanlı İmperatorluğu dövründə bəri termal bulaqları ilə məşhur bir məkan olub və hazırda istiliyi 88 dərəcəyə qədər çatan suları ilə Çelik Palas, Küklü, Karamustafa, Kaynarca və Eski Kapılıca kimi termal bulaqlara ev sahibliyi edir. Lakin, şəhərin ən məşhur sağamlıq və termal turizm məkanı, suları Uludağın ətəklərindəki Oylat suları kimi içməyə yararlı olan Oylat Termal Bulaqlarıdır. Bursasının termal bulaqları hamamlarla məhdudlaşdır, şəhər həmçinin maqneziumla zəngin isti sularдан həzz alacağınız bir çox lüks spa otelləri və obyektləri özündə birləşdirir.

Qara dəniz bölgəsinin qərb hissəsində yerləşən, yamyəşil meşələri və sakit gölləri ilə tanınan Bolu, eyni zamanda geotermal su mənbələrinə və isti bulaqlara ev sahibliyi edir ki, bu da onu sağamlıq turizm üçün məşhur bir məkana çeviri. Bölğənin Göynük, Karacasu və Mudurnu kimi termal bulaqları sağamlıq faydalı minerallərlə zəngin suları ilə məşhurdur. Termal təklifləri ilə yanaşı, Bolu'nun təbii ətrafi istirahət üçün mənzərəli bir fon təqdim edir. Şəhərin Abant gölüne və Yedigöllər Milli Parkına yaxınlığı ziyançılarından gəzinti, piknik və təbiət gəzintiləri kimi açıq hava fəaliyyətləri məşğul olması ümumi sağamlıq təcrübəsinə artırır.

Təsisçi və baş məsləhətçi:  
Aqil ABBAS

Baş redaktor:  
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzeti bilgisayar mərkəzində yüksələr sehfələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h/h  
Müxbir hesab: 0137010001994  
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:  
3807001941110045111 VOEN: 1300456161  
İndeks: 0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,  
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə.  
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru  
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500

Sifariş: 197

Çapa imzalanmışdır:  
19.09.2024

Irəvanda atanın,

Xankəndidə oğulun konserti:

Plaçido Domingoların ermənipərəsliyi

Tanınmış İspan tenor, opera müğənnisi Plaçido Domingo Ermənistən Filarmo-nik Orkestri ilə solo konser特 verəcək.

Adalet.az xəber verir ki, Ermənistən Milli Filarmo-niya Orkestri 99-cu konser mövsümünü 16-ci Yerevan Beynəlxalq Müsiqi Festivalı ilə açır. Festival bu gün sentyabrın 12-də başlan-



Oktyabrın 30-da isə bağlanması nəzərdə tutulub. Sonuncu dəfə məşhur müğənni 2022-ci ildə Irəvanda olub və konser programı ilə çıxış edib.

83 yaşlı müğənninin festivalda nə oxuyacağı məni məraqlandırmasa da, onun oğlu kiçik ləqəbi ilə tanınan Plaçido Domingo Azərbaycanın "qara siyahısına" hələ 2013-cü ildə düşmüştü.

Bəli, məşhur müğənni kiçik Placido Domingo 2013-cü il 17 noyabrda Xankəndidə konser programı ilə çıxış edib. O, tenor Placido Domingonun böyük oğludur. Kiçik Placido Domingonun Qarabağda üçüncü səfərini "Mezzo Production" şirkəti təşkil etmişdi.

O İşgaldəki Şuşada rəsm qalereyasında, Mədəniyyət Mərkəzində, xalça müzeyində də oldu. Məlumatda deyildi ki, Domingo yeni salınan Sülh Xiyabanında ilk kükürə ağacını ekib... Səfərdən Yerevana dönen müğənni Aram Xaçaturyan adına konser sarayında Ermənistən Dövlət Gənclər Orkestrinin müşayiəti ilə çıxış etdi.

Ə. Aslan

## Aktrisa: "Bunlardan hər hansı birində bəxtin gətirmirsə..."



Hər zaman zərifliyi ilə diqqət çeken aktrisa Zülfiyyə Nəzər cəmiyyətdə qadınların yaşam tərzində danışır.

Adalet.az xəber verir ki, o, yarımcıq talelərdən söz açıb:

"Umumiyyətə, insan tələyi çox mürkəkəb mövzudur. Xüsusi qadın tələyi lap çətindir. Qadın iki halda xoşbəxt olur və iki halda bədbəxt olur. Sevdiyi iş ilə məşğul olanda və sevdiyi insanla yaxşı ailə quranda xoşbəxt olur. Bunlardan hər hansı birində bəxtin gətirmirsə, o qadın həmişə yarımcıq olur. Bu çox ağır olur. Hər insan bu "yarımcıqlığa" dözə bilmir."

## Nəfəs: "Bu haqda danışmaq istəmirəm"



Geyimləri və şəxsi həyatı ilə gündəm olan müğənni Nəfəs bu dəfə də duiqət çəkib.

Adalet.az bildirir ki, o, keçmiş həyat yoldaşından danışır:

"Evliyiyim illərdir bitib. Bu haqda danışmağı heç istəmirəm.

Sadəcə hər yerde bu haqda soruşturular deyə qısa cavab verəcəm ki, qohumum id. Daha dəqiq desək bibim oğlu id.

Yaxın münasibətim yoxdur təbii ki, övladlarımıza görə əlaqəmiz var yalnız. Övladlarım atasıdır. O, övladlarına yaxşı atı olsun, həmişə onların yanında olsun başqa heç nə istəmirəm".

Əntiqə



16

ƏDALƏT • 20 sentyabr 2024-cü il